

WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY
W LUBLINIE

Prognoza rozwoju rynku pracy województwa lubelskiego

Prognoza rozwoju rynku pracy województwa lubelskiego

Lublin 2015

Prognoza rozwoju rynku pracy województwa lubelskiego

Raport został przygotowany w ramach projektu „Lubelskie Obserwatorium Rynku Pracy - kontynuacja”, realizowanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie

Projekt jest finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Priorytetu VI POKL Rynek pracy otwarty dla wszystkich, Działanie 6.1 Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej osób bezrobotnych w regionie, Podziałanie 6.1.2 Wspieranie powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy realizacji zadań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w regionie.

ISBN: 978-83-63826-28-4

Nakład: 500 szt.

Realizator projektu:

Lubelskie Obserwatorium Rynku Pracy

Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie, ul. Obywatelska 4, 20-092 Lublin

Wykonawca badania:

SACADA

Pracownia Badawczo-Projektowa

SACADA Pracownia Badawczo-Projektowa Sp. z o.o.

ul. Fatimska 41a/310

31-831 Kraków

NIP: 6783154371, REGON: 361248163

www.sacada.pl, e-mail: office@sacada.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	5
METODYKA BADANIA UWZGLĘDNIAJĄCA ZASTOSOWANIE TECHNIKI DELFICKIEJ	7
Charakterystyka techniki delfickiej	7
Organizacja badania techniką delficką	8
Cele badania i pytania badawcze	8
Dobór ekspertów	10
Narzędzie badawcze – kwestionariusz ankiety	10
ANALIZA WYNIKÓW PIERWSZEJ RUNDY BADANIA DELFICKIEGO	12
Wprowadzenie	12
Odpowiedzi dotyczące oceny przyszłej sytuacji na regionalnym rynku pracy	15
Odpowiedzi dotyczące wskazania regionalnych branż z najwyższym potencjałem zatrudnieniowym	20
Odpowiedzi dotyczące wskazania zawodów (zespołów kwalifikacji, kompetencji) o wysokim popycie	28
ANALIZA WYNIKÓW DRUGIEJ RUNDY BADANIA DELFICKIEGO	38
Wprowadzenie	38
Odpowiedzi dotyczące oceny przyszłej sytuacji na regionalnym rynku pracy	38
Odpowiedzi dotyczące wskazania regionalnych branż z najwyższym potencjałem zatrudnieniowym	42
Odpowiedzi dotyczące wskazania zawodów (zespołów kwalifikacji, kompetencji) o wysokim popycie	49
WNIOSKI	54
Scenariusze rozwoju – okres trwania 2015-2020	63
REKOMENDACJE	65
CHMURY TAGÓW	66
NARZĘDZIA BADAWCZE	68
Zał. 1. Kwestionariusz ankiety w I turze badania	68
Zał. 2. Kwestionariusz ankiety (1) w II turze badania	79
Zał. 3. Kwestionariusz ankiety (2) w II turze badania	91
SPIS LITERATURY	104
SPIS WYKRESÓW I RYSUNKÓW	105
SPIS TABEL	106

WPROWADZENIE

Wysoka dynamika zmian zachodzących w otoczeniu współczesnych organizacji, wyzwania związane z postępującym procesem globalizacji zmuszają do poszukiwania nowych koncepcji i metod, dzięki którym możliwe byłoby antycypowanie tych zmian. Poszukiwania te związane są ściśle z rozwojem otoczenia oraz wzrostem złożoności organizacji funkcjonujących w różnych sektorach i branżach. H. I. Ansoff wyodrębnił cztery zasadnicze tendencje w rozwoju otoczenia organizacji¹:

- wzrost nowości zmiany, ważne wydarzenia wpływające na przedsiębiorstwo coraz bardziej odbiegają od wcześniejszych doświadczeń,
- wzrost intensywności otoczenia, relacje pomiędzy organizacją a jej otoczeniem pochłaniają coraz więcej energii i uwagi kierowniczej,
- wzrost dynamiki zmian otoczenia,
- rosnąca złożoność otoczenia (uwarunkowania o charakterze polityczno-prawnym, makroekonomicznym, społeczno-kulturowym i technologicznym).

Kluczowe wydarzenia zachodzące w otoczeniu współczesnych organizacji stały się coraz bardziej nowatorskie, kosztowne, szybkie i trudne do przewidzenia. Zdolność do antycypowania tych kluczowych zjawisk o różnorodnym i nowatorskim charakterze powinna być jedną z podstawowych aktywności podejmowanych na poziomie narodowym, regionalnym, lokalnym i w poszczególnych organizacjach. Stosowane powszechnie narzędzia ilościowe, takie jak modele ekonometryczne, modele symulacji stochastycznej, serie danych wykorzystywane do przewidywania i prognozowania „zachowania się” zmiennej lub systemów mają swoje ograniczenia, polegające na tym, że można je zastosować do opisu przyszłości na podstawie historycznych danych ilościowych, jako logiczne przedłużenie przeszłości. W warunkach dynamicznych zmian, czasami radykalnych i gwałtownych, przeważnie o charakterze jakościowym, zaczęto poszukiwać nowych narzędzi do „badania przyszłości”. Coraz większym zainteresowaniem zaczęły się cieszyć koncepcje i metody o charakterze jakościowym. Jedną z takich koncepcji jest *foresight*.

Jest to koncepcja upowszechniona w latach 90 XX stulecia, w celu wskazania i oceny przyszłych potrzeb, szans i zagrożeń związanych z rozwojem społecznym i gospodarczym oraz przygotowanie odpowiednich działań wyprzedzających z dziedziny nauki, edukacji i techniki. Nie jest to prognozowanie bazujące na założeniu kontynuacji istniejących dotychczas tendencji w obszarze stanowiącym przedmiot foresightu, lecz przede wszystkim próba przedstawienia wizji przyszłych przypuszczalnych tendencji, które mogą się kształtować zupełnie inaczej niż to wynika z obecnych uwarunkowań. Projekty realizowane w ramach koncepcji foresight służą badaniu możliwych, prawdopodobnych i preferowanych wersji przyszłości w ramach analizowanego obszaru w perspektywie średnio i długoterminowej.

Foresight nie jest zatem tylko procesem budowania społecznej wizji lub obrazów przyszłości, lecz jego wyniki mogą i powinny stanowić narzędzie dla prowadzenia polityki (naukowej, technologicznej, ekonomicznej), podejmowania strategicznych decyzji w przedsiębiorstwach i jednostkach samorządu terytorialnego, oraz narzędzie dzięki, któremu łatwiejsze staje się zrozumienie procesów społecznych.

Pojęcie „foresight”, które w języku angielskim oznacza przewidywanie i nie ma jednowyrazowego polskiego odpowiednika. Najczęściej tłumaczy się je jako spojrzenie lub sięganie w przyszłość. Oznacza ono jednak spojrzenie w przyszłość polegające nie tylko na opracowaniu prognozy, ale zakłada również możliwość wpływania na bieg wydarzeń.

¹ Ansoff H. I., Zarządzanie strategiczne, PWE, Warszawa 1985, s. 58.

Foresight ze względu na swoją elastyczność jest stosowany w różnych okolicznościach i celach. Celem nadrzędnym wykorzystywania foresightu jest systematyczna eksploracja różnych „obrazów” przyszłości, które mogą zaistnieć. Foresight może być wykorzystywany również do innych celów, w zależności od sytuacji i potrzeb. Przykładowo celami tymi mogą być:

- umocnienie podejścia zorientowanego na przyszłość w organizacjach,
- identyfikacja obszarów badań z potencjałem do wzrostu i odnowienia,
- kompilacja informacji oraz zaprojektowanie procesów identyfikujących obszary priorytetowe, na których dany kraj, region, przedsiębiorstwo powinny koncentrować siły i środki,
- ułatwienie komunikacji między grupami interesów,
- podniesienie podstawowej wiedzy u decydentów oraz kluczowych osób,
- wsparcie pożądanego rozwoju technologicznego poprzez odpowiednie strategie, decyzje

oraz działania,

- podwyższenie gotowości do zmian, jakie mogą zajść w przyszłości, zapewnienie konkurencyjności w przyszłości,
- identyfikacja nowych technologii oraz obszarów wiedzy,
- przeciwdziałanie zlekceważeniu lub przeoczeniu nowych trendów lub „słabych sygnałów”,
- stworzenie nowych branż, dziedzin gospodarki lub nowej wiedzy technologicznej,
- antycypacja zmian o charakterze światowym,
- identyfikacja przez firmy zagrożeń oraz konkurencji.

Realizacja tak szerokiego spektrum celów wpłynęła na rozwój metod wykorzystywanych w badaniach foresightowych (heurystyczne, eksperckie, ilościowe, jakościowe).

Najczęściej stosowaną metodą badań typu foresight jest technika delficka³. Polega ona na przeprowadzeniu kilkakrotnego ankietowania grupy ekspertów, którzy nie mogą się ze sobą konsultować. Eksperti powinni posiadać wiedzę merytoryczną i doświadczenie w tematyce będącej przedmiotem badania, ale jednocześnie również szeroki ogłód i doświadczenia w zakresie badanej dziedziny. Wprowadzenie do istoty i uwarunkowań stosowania techniki delfickiej przedstawiono w następnym części opracowania.

2 Summary Report: Regional Conference on Technology Foresight, Regional Conference on Technology Foresight for Central and Eastern Europe and the Newly Independent States. Organized by UNIDO in Cooperation with the Government of Hungary, Vienna, Austria 4-5 April 2001.

3 Grupp H., Linstone H.A. (1999). National Technology Foresight Activities Around The Globe. Resurrection and New Paradigms, Technological Forecasting and Social Change, Vol. 60, Special Issue, January 1999.

METODYKA BADANIA UWZGLĘDNIAJĄCA ZASTOSOWANIE TECHNIKI DELFICKIEJ

Charakterystyka techniki delfickiej

Technika delficka⁴ jest narzędziem prognozowania zjawisk w różnych obszarach, dzięki wykorzystaniu wiedzy ekspertów z danej dziedziny. Istotną cechą tej techniki jest to, że prognozowanie interesujących nas zjawisk jest niefalsyfikowalne aż do momentu, w którym można w rzeczywistości zweryfikować trafność dokonanych prognoz. Zatem rezultaty uzyskane za pomocą tej techniki uzależnione są od następujących czynników:

- sposobu przedstawienia problemu badawczego,
- konstrukcji kwestionariusza zawierającego pytania do ekspertów,
- sposobu doboru grupy ekspertów,
- sposobu zbierania danych.

Aby wyeliminować tzw. „syndrom grupowego myślenia” oraz wpływ liderów na pozostałych członków grupy należy przestrzegać następujących zasad⁵:

- anonimowość ekspertów względem siebie (wgląd w strukturę panelu ekspertów mają moderatorzy prowadzący badanie). Dzięki temu eliminowany jest m. in. tzw. lęk przed opinią autorytetu. Uczestnicy badania mają również pewność, że w kolejnych rundach badania, zmieniając swoje zdanie na podstawie poglądów innych ekspertów nie utracą autorytetu;
- asynchroniczność – nierównoczesność udzielania odpowiedzi, zaproszeni eksperci mają możliwość udzielania odpowiedzi na pytania w odpowiednim dla siebie czasie i zgodnie z własnymi możliwościami;
- kontrolowane sprzężenie zwrotne – jedną z ważnych cech techniki delfickiej jest wykorzystywanie danych uzyskanych w jednym etapie badania do tworzenia i przeprowadzenia kolejnego etapu ;
- analiza statystyczna – odpowiedzi udzielone przez poszczególnych uczestników poddawane są analizie statystycznej - najczęściej z użyciem miar dyspersji (odchylenie standardowe) i tzw. miar tendencji centralnej (mediana, średnia arytmetyczna).

Po każdym z etapów uczestnicy otrzymują informację o statystykach i dzięki temu mają możliwość zestawienia swojej opinii z opinią grupy.

Dostarczanie informacji zwrotnej (wyników poprzedniej rundy) jest charakterystyczną i kluczową cechą techniki, odróżniającą ją od innych technik ankietowania. Innymi wyróżnikami techniki są także wieloetapowość procedury, która pozwala uczestnikom badania na przemyślenie własnych poglądów w trakcie całego procesu, oraz statystyczną prezentację danych.

Przedstawione powyżej cechy techniki delfickiej odnoszą się do różnych obszarów jej zastosowania. Jest ona powszechnie wykorzystywana w analizie strategicznej jako jedna z metod badania makrootoczenia (tzw. otoczenia dalszego). Rynek pracy oraz zjawisko bezrobocia są jednymi z bardzo ważnych uwarunkowań tegoż

⁴ Nazwa pochodzi od starożytnych Delf, siedziby słynnej wyroczni. Technika po raz pierwszy została opracowana i zastosowana po raz pierwszy przez naukowców pod kierunkiem G. Gordona i O. Holmera w RAND Corporation.

⁵ Mullen PM Delphi: Myths and reality. J Health Organ and Manag. 2003;17(1).

otoczenia. Dlatego zastosowanie techniki delfickiej do prognozy sytuacji na regionalnym rynku pracy jest jak najbardziej celowe i zasadne.

Należy jednak pamiętać, że badanie przeprowadzane techniką delficką ma przede wszystkim charakter jakościowy, dlatego trudno poddać wyniki tego badania pełnej normalizacji i standaryzacji.

Kluczową funkcją techniki jest prognozowanie przyszłości na podstawie otrzymanych opinii specjalistów. Opracowane na tej podstawie strategie lub podjęte decyzje będą na tyle skuteczne, na ile opracowane prognozy pokryją się z rzeczywistością.

Organizacja badania techniką delficką

Istota techniki delfickiej polega na pozyskiwaniu wiedzy ekspertów przez przeprowadzenie kilkakrotnego ankietowania wybranej grupy osób. Dla potrzeb niniejszego badania zastosowano następującą procedurę wykorzystania techniki delfickiej:

1. Ustalenie celu i zakresu badania.
2. Powołanie grupy ekspertów.
3. Opracowanie kwestionariusza pierwszej rundy badania.
4. Testowanie kwestionariusza pod względem jednoznaczności i zrozumiałości.
5. Przesłanie kwestionariusza ekspertom.
6. Analiza odpowiedzi uzyskanych w pierwszej rundzie.
7. Przygotowanie kwestionariusza drugiej rundy badania.
8. Przesłanie kwestionariusza ekspertom.
9. Analiza odpowiedzi uzyskanych w drugiej rundzie.
10. Opracowanie raportu dotyczącego uzyskanych wyników.

Cele badania i pytania badawcze

Jako cel główny badania przyjęto opracowanie prognozy zapotrzebowania na pracowników w województwie lubelskim.

Cel główny uzupełniają 3 cele szczegółowe:

- określenie przyszłej sytuacji na regionalnym rynku pracy,
- wskazanie regionalnych branż z najwyższym potencjałem zatrudnieniowym,
- określenie zawodów (lub zespołów kwalifikacji, kompetencji) o wysokim popycie.

W odniesieniu do sformułowanych celów przyjęto pozytywne scenariusze zmian⁶:

- Główne czynniki makroekonomiczne i społeczne będą się kształtowały korzystnie dla rozwoju województwa lubelskiego,
- Nastąpi korzystna zmiana w strukturze zatrudnienia polegająca na zmniejszeniu udziału pracujących w rolnictwie i zwiększeniu zatrudnienia w sektorach innowacyjnych (opartych na wiedzy),
- Wzrośnie liczba podmiotów gospodarczych z sektora MSP w obszarze nowoczesnych technologii.

⁶ Przyjęto na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 oraz raportów Lubelskiego Obserwatorium Rynku Pracy „Potrzeby i oczekiwania pracodawców. Raport z badań ilościowych wśród pracodawców województwa lubelskiego zatrudniających co najmniej 10 pracowników”.

Założono 5-letni horyzont czasu: 2015 – 2020. W tabeli nr 1 przedstawiono propozycję pytań badawczych do poszczególnych celów szczegółowych.

TABELA 1. LISTA PYTAŃ BADAWCZYCH DLA CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH

CEL SZCZEGÓŁOWY	PYTANIA
Określenie przyszłej sytuacji na regionalnym rynku pracy	<ol style="list-style-type: none"> 1. W jakim stopniu dostępność środków z funduszy UE wpłynie na poprawę sytuacji na rynku pracy województwa lubelskiego? 2. W jakim stopniu zwiększające się tempo wzrostu gospodarczego w Polsce wpłynie na pojawianie się nowych miejsc pracy w województwie lubelskim? 3. W jakim stopniu wzrost wydatków państwa na badania i rozwój może wpłynąć na wzrost zatrudnienia w województwie lubelskim? 4. W jakim stopniu realizacja projektów służących wdrażaniu technologii IT wpłynie pozytywnie na podaż miejsc pracy w województwie lubelskim? 5. W jakim stopniu wzrost wydatków państwa na inwestycje w infrastrukturę drogową i telekomunikacyjną wpłyną pozytywnie na rozwój przedsiębiorczości w województwie?
Wskazanie regionalnych branż z największym potencjałem zatrudnieniowym	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy zmieni się znaczenie branż (sektorów) wykorzystujących nowoczesne technologie, w tworzeniu miejsc pracy w województwie lubelskim? 2. Czy w przedsiębiorstwach przemysłowych zwiększy się wykorzystanie wysoko zaawansowanych technologii? 3. Czy systemy informacyjne, którymi można się posługiwać intuicyjnie znajdują powszechne zastosowanie w przedsiębiorstwach województwa lubelskiego? 4. Czy zwiększy się udział sektora przedsiębiorstw w wytwarzaniu wartości dodanej w województwie lubelskim? 5. Jakie kroki wyprzedzające należy podejmować, aby rozwój inteligentnych specjalizacji województwa lubelskiego (biogospodarka - przetwórstwo biozasobów i produkcja żywności; usługi medyczne i prozdrowotne; energetyka niskoemisyjna; informatyka i automatyka) oznaczał także zwiększanie się popytu na pracowników w każdym z tych sektorów?
Określenie zawodów (lub zespołów kwalifikacji, kompetencji, kompetencji) o wysokim popycie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy instytucje edukacyjne są odpowiednio przygotowane do kształcenia w zakresie kwalifikacji, kompetencji potrzebnych w przedsiębiorstwach kluczowych sektorów? 2. W jaki sposób instytucje transferu wiedzy z nauki do biznesu będą wpływały na strukturę zawodów o wysokim popycie? 3. W jaki sposób rozwój technologii teleinformatycznych wpłynie na strukturę zespołów kwalifikacji, kompetencji o wysokim popycie? 4. Jakie czynniki będą stymulować/ograniczać wzrost zapotrzebowania na specjalistyczne umiejętności w kluczowych sektorach? 5. W jaki sposób na zwiększenie tych popytów powinna reagować sieć powiatowych urzędów pracy w województwie lubelskim?

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO NA LATA 2014-2020 ORAZ RAPORTÓW LUBELSKIEGO OBSERWATORIUM RYNKU PRACY „POTRZEBY I OCZEKIWANIA PRACODAWCÓW. RAPORT Z BADAŃ ILOŚCIOWYCH WŚRÓD PRACODAWCÓW WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO ZATRUDNIAJĄCYCH CO NAJMNIEJ 10 PRACOWNIKÓW”. (2013/2014)].

Dobór ekspertów

W badaniu uczestniczył zespół złożony z 31 ekspertów. Zaproszono przedstawicieli różnych instytucji ze sfery administracji, nauki, biznesu, organizacji pozarządowych. Dobór ekspertów przebiegał dwuetapowo. W pierwszym etapie sporządzono listę 60 ekspertów, którzy w latach 2010–2015 współpracowali z Lubelskim Obserwatorium Rynku Pracy lub którzy ze względu na osobiste doświadczenie zawodowe posiadali niezbędną wiedzę o zmianach i trendach na rynku pracy województwa lubelskiego. W drugim etapie Zamawiający wyselekcjonował 31 ekspertów na podstawie następujących kryteriów⁷:

- a. reprezentowanie przez nich różnych środowisk i grup (Wojewódzka Rada Rynku Pracy, szkoły wyższe publiczne i prywatne, jednostki samorządowe, organizacje pracodawców, instytucje rynku pracy, organizacje pozarządowe, instytucje wsparcia młodzieży),
- b. ich rozeznanie w sprawach ogólnych dotyczących rynku pracy (bezrobocia, struktury zatrudnienia, problemów uczestników rynku pracy, mechanizmów finansowania wsparcia osób poszukujących pracy, działań instytucji rynku pracy) oraz znajomość zagadnień szczegółowych z przynajmniej jednej z grup czynników (wpływających na kształt rynku pracy w województwie lubelskim) z zaproponowanych przez Wykonawcę badania: czynniki polityczno-prawne, makroekonomiczne, technologiczne, społeczne,
- c. możliwe wykorzystanie dorobku zawodowego lub dorobku instytucji w wyrażaniu eksperckich opinii powiązanych ściśle z celami szczegółowymi badania, przygotowanie teoretyczne lub praktyczne w tym zakresie,
- d. pracę ekspertów na różnych szczeblach decyzyjnych instytucji,
- e. aktywne uczestnictwo osób w pracach Rady Programowej projektów „Lubelskie Obserwatorium Rynku Pracy” i „Lubelskie Obserwatorium Rynku Pracy – kontynuacja” lub zadaniach diagnozy lub kształtowania regionalnego lub lokalnych rynków pracy.

Jednocześnie zapewniono anonimowość ekspertów, aby zmniejszyć ryzyko konsultacji przy udzielaniu odpowiedzi na pytania.

Narzędzie badawcze – kwestionariusz ankiety

Pytania w pierwszej rundzie badania delfickiego powstały w oparciu o szeroko zakrojony przegląd literatury oraz analizę dokumentów strategicznych opracowanych dla województwa lubelskiego, jak również dokumenty opracowane przez Lubelskie Obserwatorium Rynku Pracy funkcjonujące w strukturze organizacyjnej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie. Na potrzeby realizacji badania techniką CAWI opracowane zostało narzędzie badawcze, którego zawartość odpowiadała problematyce określonej w celach szczegółowych badania oraz w sformułowanych pytaniach badawczych. W kwestionariuszu wykorzystano pytania otwarte i zamknięte.

Wyniki pierwszej rundy badania delfickiego zostały wykorzystane przy opracowywaniu kwestionariusza do drugiej rundy, która stanowiła pogłębienie tematyki z pierwszej rundy. Druga runda badania delfickiego składała się z pytań zamkniętych, zbudowanych według podobnego, jak w pierwszej rundzie schematu.

⁷ Informacja przekazana przez Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie.

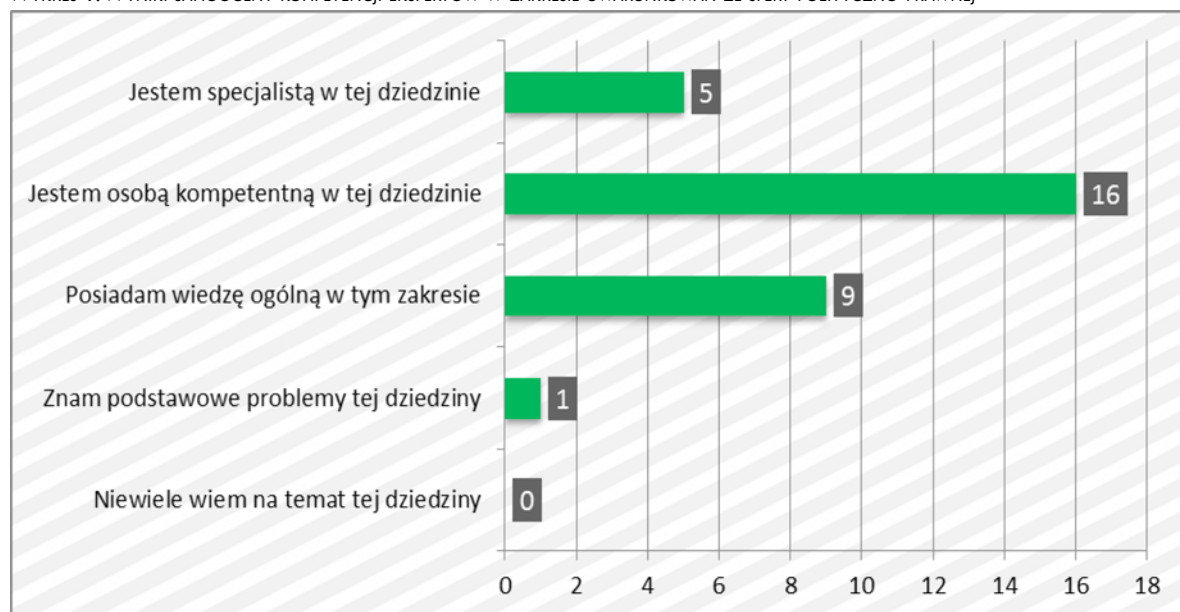

ANALIZA WYNIKÓW PIERWSZEJ RUNDY BADANIA DELFICKIEGO

Wprowadzenie

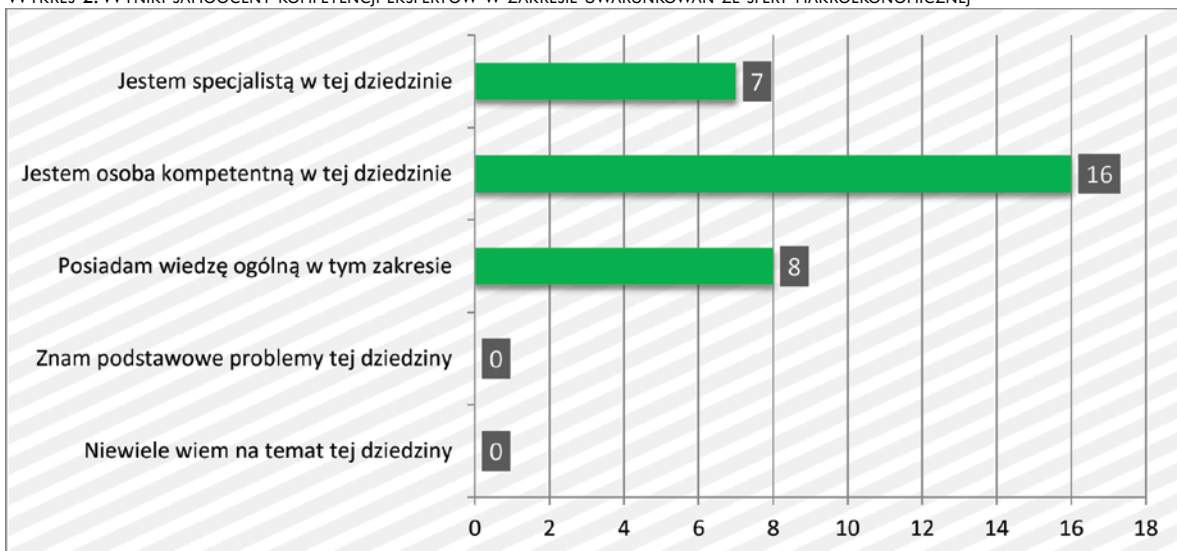
Pytania w pierwszej rundzie badania zostały opracowane w odniesieniu do przyjętych trzech celów szczegółowych. Zostały one poprzedzone pytaniami dotyczącymi samooceny (przez respondentów) swoich kompetencji z zakresu uwarunkowań (czynników), które wpływają na kształtowanie się sytuacji na regionalnym rynku pracy. Zastosowano klasyczną klasyfikację, w której wyodrębnia się cztery grupy (sfery) czynników: sfera uwarunkowań polityczno-prawnych (fundusze UE, finansowanie edukacji, projekty informatyczne e-government, prawo rynku pracy, polityka państwa w zakresie kierunków kształcenia); sfera uwarunkowań makroekonomicznych (PKB, tempo wzrostu gospodarczego, stopy procentowe, poziom bezrobocia, konkurencyjność gospodarki); sfera uwarunkowań technologicznych (wydatki na badania i rozwój, dostępność nowoczesnych technologii, instrumenty wsparcia innowacyjności, rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej); sfera uwarunkowań społecznych (zamożność społeczeństwa, poziom wykształcenia, system szkolnictwa, zasoby fachowej kadry, skłonność do migracji, nastawienie do pracy). Poniżej na wykresach przedstawiono wyniki samooceny kompetencji ekspertów uczestniczących w badaniu.

WYKRES 1. WYNIKI SAMOOCENY KOMPETENCJI EKSPERTÓW W ZAKRESIE UWARUNKOWAŃ ZE SFERY POLITYCZNO-PRAWNEJ

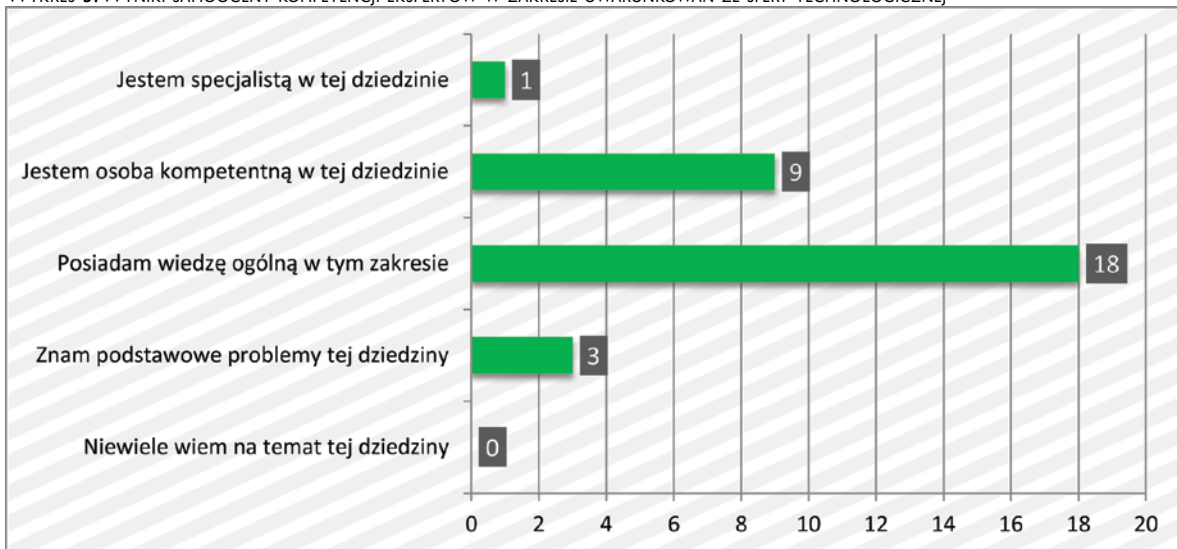
ŹRÓDŁO: OPACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

WYKRES 2. WYNIKI SAMOOCENY KOMPETENCJI EKSPERTÓW W ZAKRESIE UWARUNKOWAŃ ZE SFERY MAKROEKONOMICZNEJ

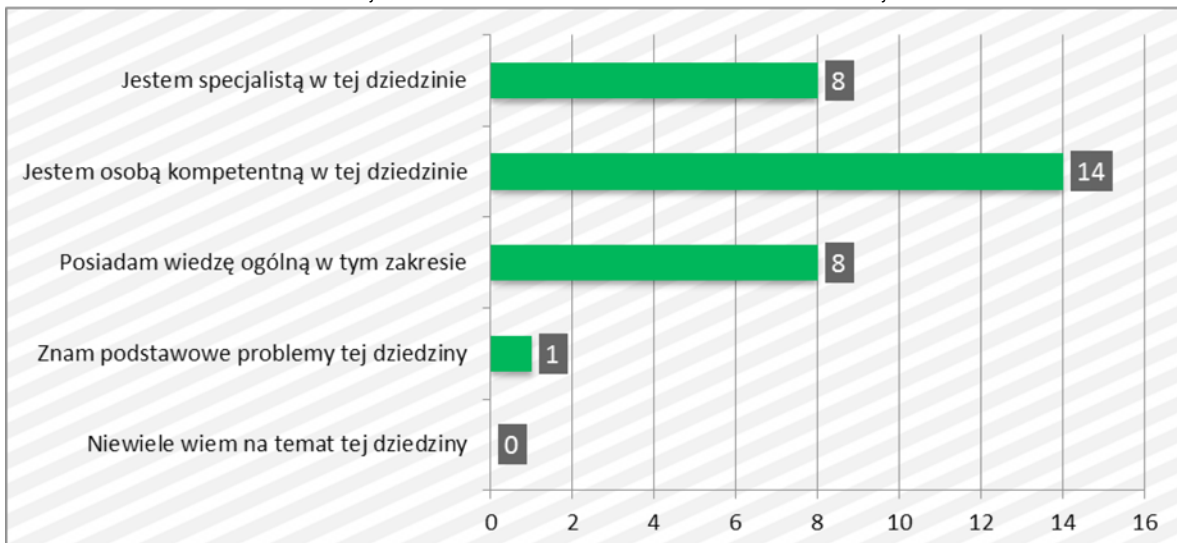

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

WYKRES 3. WYNIKI SAMOOCENY KOMPETENCJI EKSPERTÓW W ZAKRESIE UWARUNKOWAŃ ZE SFERY TECHNOLOGICZNEJ

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

ZRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

Analizując odpowiedzi ekspertów można stwierdzić, że w trzech sferach (polityczno-prawnej, makroekonomicznej i społecznej) większość odpowiedzi wskazywało na wysokie kompetencje w wymienionych obszarach („jestem specjalistą w tej dziedzinie”, „jestem osobą kompetentną w tej dziedzinie”). W sferze uwarunkowań technologicznych największa liczba wskazań (18), to „posiadam ogólną wiedzę w tym zakresie”. Dziewięciu ekspertów określiło się jako osoba kompetentna w tej dziedzinie, a jeden jako specjalista.

W wyniku przeprowadzonej samooceny przez ekspertów w zakresie znajomości problematyki z czterech obszarów (polityczno-prawnego, makroekonomicznego, technologicznego i społeczno-kulturowego) można stwierdzić, że w każdej dziedzinie znajdowali się eksperci i specjaliści oraz osoby znające problematykę z poszczególnych obszarów. Umożliwiło to uzyskanie szerokiego i wielowątkowego spojrzenia na analizowany problem. W danych z pierwszej rundy nie ujawniły się diametralne różnice w ocenie poszczególnych czynników wpływających na sytuację na regionalnym rynku pracy. Informacje uzyskane w wyniku samooceny są wykorzystywane szczególnie wtedy, gdy pojawiają się skrajne oceny (porównywalna liczba wskazań „zdecydowanie nie” i „zdecydowanie tak” lub „nie wpływa” i „wpływa w bardzo wysokim stopniu”). W związku z tym, że w danych z pierwszej tury takie rozbieżności nie miały miejsca, w drugiej rundzie przedstawiono tylko rozkład wskazań bez informacji o poziomie kompetencji w danym obszarze uczestnika badania, którego ocena nieznacznie odbiegała od głównej tendencji.

Kluczowym zagadnieniem w wykorzystywaniu techniki delfickiej jest pojęcie konsensusu wśród grupy ekspertów wypowiadających się na określony temat. Jedną z definicji ujmuje konsensus jako zgodność opinii, zbiorową anonimową opinię wyrażoną przez wiele osób. Do pomiaru zgodności opinii wykorzystywane są różne miary np. statystyczne (średnia, mediana, odchylenie standardowe, rozstęp kwartylowy) lub ustalone z góry (przyjęte przez zespół badawczy) stopnie zgodności opinii (np. 51%, 60%, 70% lub 95%)⁸. Jednym ze sposobów uznawania, że porozumienie w danym temacie zostało osiągnięte jest 80% odpowiedzi w obszarze dwóch kategorii w ramach przyjętej skali. Ta zasada została przyjęta przy ustalaniu stopnia zgodności opinii ekspertów. W badaniu założono pięcioletni horyzont czasu (lata 2015-2020).

⁸ J. De M e y r i c k, The Delphi method and health research, „Health Education” 2003, Vol. 103, Issue 1, s. 7–16.

Odpowiedzi dotyczące oceny przyszłej sytuacji na regionalnym rynku pracy

W części kwestionariusza odnoszącego się do celu pierwszego (ocena przyszłej sytuacji na regionalnym rynku pracy) sformułowano 10 pytań zamkniętych, które dotyczyły głównych czynników tzw. makrootoczenia o charakterze polityczno-prawnym, makroekonomicznym, technologicznym i społecznym. W pytaniach, w których eksperci mieli określić w jakim stopniu jakiś czynnik będzie wpływał na regionalny rynek pracy zastosowano następującą skalę odpowiedzi:

Wcale (nie wpływie) (0)	W stopniu niskim (1)	W stopniu średnim (2)	W stopniu wysokim (3)	W stopniu bardzo wysokim (4)
-------------------------	----------------------	-----------------------	-----------------------	------------------------------

Natomiast w pytaniach, w których oceniano czy jakiś czynnik będzie miał wpływ na sytuację na regionalnym rynku pracy zastosowano skalę odpowiedzi:

Zdecydowanie Nie (0)	Raczej nie (1)	Trudno powiedzieć (2)	Raczej tak (3)	Zdecydowanie tak (4)
----------------------	----------------	-----------------------	----------------	----------------------

Poniżej przedstawiono analizę odpowiedzi ekspertów na poszczególne pytania.

TABELA 2. ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW NA TEMAT OCENY PRZYSZŁEJ SYTUACJI NA REGIONALNYM RYNKU PRACY

I. Proszę ocenić w jakim stopniu instytucje publiczne na terenie województwa lubelskiego są przygotowane na absorpcję środków z funduszy UE		
Odpowiedzi:	Liczba wskazań	Odsetek wskazań
Wcale	0	0
W niskim stopniu	14	45,16%
W średnim stopniu	15	48,39%
W wysokim stopniu	2	6,45%
W b. wysokim stopniu	0	0%

2. W jakim stopniu absorpcja środków z funduszy UE wpłynie na zwiększenie podaży miejsc pracy po okresie programowania 2014-2020?

Odpowiedzi:	Liczba wskazań	Odsetek wskazań
Nie wpłynie	0	0
W niskim stopniu	5	16,13%
W średnim stopniu	19	61,29%
W wysokim stopniu	7	22,58%
W b. wysokim stopniu	0	0

3. W jakim stopniu wzrost gospodarczy w kraju wpłynie na podniesienie konkurencyjności⁹ regionu (województwa lubelskiego)?

Odpowiedzi:	Liczba wskazań	Odsetek wskazań
Nie wpłynie	0	0
W niskim stopniu	5	16,13%
W średnim stopniu	19	61,29%
W wysokim stopniu	7	22,58%
W b. wysokim stopniu	0	0

4. Czy zwiększające się tempo wzrostu gospodarczego wpłynie na rozwój przedsiębiorczości w województwie lubelskim?

Odpowiedzi:	Liczba wskazań	Odsetek wskazań
Zdecydowanie nie	0	0
Raczej nie	4	12,90%
Trudno powiedzieć	4	12,90%
Raczej tak	21	67,75%
Zdecydowanie tak	2	6,45%

⁹ Konkurencyjność ogólnie oznacza zdolność do osiągnięcia sukcesów w rywalizacji gospodarczej. W przypadku regionów najczęściej jest to zdolność do przystosowywania się do dynamicznie zmieniającego się otoczenia w kontekście utrzymania lub poprawy pozycji w rywalizacji toczącej się między regionami. Oznacza warunki prowadzenia działalności gospodarczej, możliwości przyciągania inwestorów.

5. Czy wzrost wydatków państwa na badania i rozwój zostanie wykorzystany przez instytucje i przedsiębiorstwa w województwie lubelskim do rozwoju wybranych inteligentnych specjalizacji? (Inteligentne specjalizacje: Biogospodarka - przetwórstwo biozasobów i produkcja żywności, Usługi medyczne i prozdrowotne, Energetyka niskoemisyjna, Informatyka i automatyka)

Odpowiedzi:	Liczba wskazań	Odsetek wskazań
Zdecydowanie nie	0	0
Raczej nie	3	9,68%
Trudno powiedzieć	6	19,36%
Raczej tak	21	67,75%
Zdecydowanie tak	1	3,21%

6. Czy wydatki na badania i rozwój wpłyną na wzrost liczby przedsiębiorstw oferujących innowacyjne produkty i usługi?

Odpowiedzi:	Liczba wskazań	Odsetek wskazań
Zdecydowanie nie	0	0
Raczej nie	6	19,36%
Trudno powiedzieć	3	9,68%
Raczej tak	19	61,28%
Zdecydowanie tak	3	9,68%

7. Czy w województwie lubelskim skuteczne wdrażanie technologii IT wpłynie na uelastycznienie rynku pracy?¹⁰

Odpowiedzi:	Liczba wskazań	Odsetek wskazań
Zdecydowanie nie	0	0
Raczej nie	5	16,13%
Trudno powiedzieć	4	12,90%
Raczej tak	17	54,84%
Zdecydowanie tak	5	16,13%

¹⁰ Uelastycznienie rynku pracy rozumiane jako zwiększenie mobilności po stronie podaży pracy (skłonność do zmiany zawodu, podnoszenia kwalifikacji) oraz po stronie popytu na pracę (możliwość wykorzystania elastycznych form organizacji pracy przez pracodawców) dzięki wykorzystywaniu technologii IT.

8. W jakim stopniu rozwój technologii IT wpłynie na zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw województwa lubelskiego?

Odpowiedzi:	Liczba wskazań	Odsetek wskazań
Nie wpłynie	0	0
W niskim stopniu	2	6,45%
W średnim stopniu	22	70,97%
W wysokim stopniu	7	22,58%
W b. wysokim stopniu	0	0

9. Czy rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej¹¹ będzie sprzyjał rozwojowi przedsiębiorczości w województwie lubelskim?

Odpowiedzi:	Liczba wskazań	Odsetek wskazań
Zdecydowanie nie	0	0
Raczej nie	5	16,13%
Trudno powiedzieć	5	16,13%
Raczej tak	15	48,39%
Zdecydowanie tak	6	19,35%

10. W jakim stopniu rozwój infrastruktury drogowej wpłynie na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej województwa lubelskiego?

Odpowiedzi:	Liczba wskazań	Odsetek wskazań
Nie wpłynie	0	0
W niskim stopniu	0	0
W średnim stopniu	7	22,58%
W wysokim stopniu	21	67,75%
W b. wysokim stopniu	3	9,67%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

Ekspertcy ocenili, że największy wpływ będzie miał rozwój infrastruktury drogowej, który spowoduje wzrost atrakcyjności inwestycyjnej województwa lubelskiego. Jako średni wpływ oceniono możliwość wykorzystania dobrej koniunktury w kraju, rozwój technologii IT.

We wszystkich pytaniach eksperci z dużą zgodnością stwierdzili, że czynniki, których dotyczyły pytania, będą miały wpływ na regionalny rynek pracy (zdecydowana przewaga odpowiedzi „raczej tak” i „zdecydowanie tak”).

Zgodnie z przyjętą zasadą oceny zgodności poglądów ekspertów (80% odpowiedzi w obszarze dwóch kategorii w ramach przyjętej skali) w tabeli trzeciej przedstawiono wyniki dotyczące zgodności opinii w poszczególnych pytaniach.

¹¹ Rozwinięta infrastruktura telekomunikacyjna jest jednym z warunków skutecznej realizacji usług dla społeczeństwa informacyjnego oraz gospodarki opartej na wiedzy. Syntezą rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej jest internet szerokopasmowy, a zatem jego dostępność. To jeden z elementów, który może ułatwiać zakładanie, jak również funkcjonowanie przedsiębiorstw.

TABELA 3. ZESTAWIENIE ZGODNOŚCI OPINII EKSPERTÓW W RAMACH POSZCZEGÓLNYCH PYTAŃ

Pytanie	Odsetek wska- zań w kategorii 1	Odsetek wska- zań w kategorii 2	Suma wskaźań dla dwóch ka- tegorii (w %)
1. Proszę ocenić w jakim stopniu instytucje publiczne na terenie województwa lubelskiego są przygotowane na absorpcję środków z funduszy UE	W niskim stopniu 45,16%	W średnim stopniu 48,39%	93,55%
2. W jakim stopniu absorpcja środków z funduszy UE wpłynie na zwiększenie podaży miejsc pracy po okresie programowania 2014-2020?	W średnim stopniu 61,29%	W wysokim stopniu 22,58%	83,45%
3. W jakim stopniu wzrost gospodarczy w kraju wpłynie na podniesienie konkurencyjności regionu (województwa lubelskiego)?	W średnim stopniu 61,29%	W wysokim stopniu 22,58%	83,45%
4. Czy zwiększające się tempo wzrostu gospodarczego wpłynie na rozwój przedsiębiorczości w województwie lubelskim?	Raczej tak 67,75%	Zdecydowanie tak 6,45%	74,2%
5. Czy wzrost wydatków państwa na badania i rozwój zostanie wykorzystany przez instytucje i przedsiębiorstwa w województwie lubelskim do rozwoju wybranych inteligentnych specjalizacji? (Inteligentne specjalizacje: Biogospodarka - przetwórstwo biozasobów i produkcja żywności, Usługi medyczne i prozdrowotne, Energetyka niskoemisyjna, Informatyka i automatyka)	Raczej tak 67,75%	Zdecydowanie tak 3,21%	70,96%
6. Czy wydatki na badania i rozwój wpłyną na wzrost liczby przedsiębiorstw oferujących innowacyjne produkty i usługi?	Raczej tak 61,28%	Zdecydowanie tak 9,68%	70,96%
7. Czy w województwie lubelskim skuteczne wdrażanie technologii IT wpłynie na uelastycznienie rynku pracy?	Raczej tak 54,84%	Zdecydowanie tak 16,13%	70,97%
8. W jakim stopniu rozwój technologii IT wpłynie na zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw województwa lubelskiego?	W średnim stopniu 70,97%	W wysokim stopniu 22,58%	93,55%
9. Czy rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej będzie sprzyjał rozwojowi przedsiębiorczości w województwie lubelskim?	Raczej tak 48,39%	Zdecydowanie tak 19,35%	67,74%
10. W jakim stopniu rozwój infrastruktury drogowej wpłynie na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej województwa lubelskiego?	W średnim stopniu 22,58%	W wysokim stopniu 67,75%	90,33%

ŹRÓDŁO: OPRAWOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

W pięciu pytaniach osiągnięto procent odpowiedzi powyżej założonej granicy 80%. W pozostałych pięciu pytaniach tylko w jednym wynik jest poniżej 70% (nr 9), a w czterech powyżej 70%.

Odpowiedzi dotyczące wskazania regionalnych branż z najwyższym potencjałem zatrudnieniowym

W kwestionariuszu dotyczącym celu drugiego, eksperci odpowiadali na pytania zamknięte i otwarte. Pytania zamknięte dotyczyły stopnia przygotowania przedsiębiorstw na terenie województwa lubelskiego do wdrażania wysoko zaawansowanych technologii oraz nowoczesnych systemów informacyjnych. Część pytań dotyczyła możliwości przyciągnięcia inwestorów zewnętrznych, aby dzięki temu powstawały nowe miejsca pracy oraz zwiększył się udział sektora usług i produkcji przemysłowej w wytwarzanej wartości dodanej (w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 zwracano uwagę na niekorzystną strukturę sektorów tworzących wartość dodaną, trzeci najniższy w kraju udział produkcji przemysłowej – 19% przy średniej krajowej 24,7%). Sektor przedsiębiorstw wytwarza 38% wartości dodanej przy przeciętnej dla kraju 48%. Jednocześnie województwo lubelskie ma najwyższy w kraju udział administracji (instytucji rządowych i samorządowych), równy 21% przy przeciętnej 15% w kraju w wytwarzaniu wartości dodanej. Wpływa to również na strukturę zatrudnionych w województwie, gdzie 36,6% (najwyższy wskaźnik w kraju) jest zatrudnionych w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybołówstwie. W dokumentach strategicznych wskazano cztery sektory jako tzw. inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego, dlatego eksperci wypowiadali się na temat roli tych sektorów w zwiększaniu podaży miejsc pracy.

W pytaniach zamkniętych zastosowano następującą skalę odpowiedzi:

Wcale (nie wpły- nie) (0)	W stopniu ni- skim (1)	W stopniu śred- nim (2)	W stopniu wyso- kim (3)	W stopniu bardzo wyso- kim (4)
------------------------------	------------------------------	----------------------------	----------------------------	--------------------------------------

Poniżej w tabeli przedstawiono zbiorcze zestawienie uzyskanych odpowiedzi na pytania zamknięte (zachowano numerację pytań z kwestionariusza).

TABELA 4. ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW NA PYTANIA ZAMKNIĘTE W RAMACH CELU 2

8. W jakim stopniu w strukturze przedsiębiorstw województwa lubelskiego zwiększy się udział przedsiębiorstw wykorzystujących wysoko zaawansowane technologie?		
Odpowiedzi:	Odsetek wskazań	Odsetek wskazań
Nie zwiększy się	0	0
W niskim stopniu	12	38,71%
W średnim stopniu	18	58,06%
W wysokim stopniu	1	3,23%
W b. wysokim stopniu	0	0

9. W jakim stopniu wdrożenie wysoko zaawansowanych technologii przyczyni się do zwiększenia podaży miejsc pracy ?

Odpowiedzi:	Odsetek wskazań	Odsetek wskazań
W niskim stopniu	0	0
W średnim stopniu	11	35,48%
W wysokim stopniu	15	48,39%
W b. wysokim stopniu	5	16,13%

10. W jakim stopniu przedsiębiorstwa na terenie województwa lubelskiego będą przygotowane na wdrożenie informacyjnych systemów intuicyjnych¹²?

Odpowiedzi:	Odsetek wskazań	Odsetek wskazań
Nie będą	4	12,90%
W niskim stopniu	17	54,84%
W średnim stopniu	8	25,81%
W wysokim stopniu	2	6,45%
W b. wysokim stopniu	0	0

11. W jakim stopniu zwiększą się inwestycje w sektorze przedsiębiorstw przemysłowych w województwie lubelskim?

Odpowiedzi:	Odsetek wskazań	Odsetek wskazań
Nie zwiększą się	0	0
W niskim stopniu	8	25,81%
W średnim stopniu	19	61,29%
W wysokim stopniu	4	12,90%
W b. wysokim stopniu	0	0

12. W jakim stopniu zwiększy się udział przedsiębiorstw z sektora usług w wytwarzaniu wartości dodanej?

Odpowiedzi:	Odsetek wskazań	Odsetek wskazań
Nie zwiększy się	0	0
W niskim stopniu	3	9,67%
W średnim stopniu	13	41,94%
W wysokim stopniu	15	48,39%
W b. wysokim stopniu	0	0

12 Chodzi m.in. o interfejsy systemów człowiek – maszyna (np. bezdotykowy interfejs komputerowy). Np. elastyczne systemy produkcyjne w przedsiębiorstwach sektora MSP: operator wykonując wcześniej zdefiniowane, ale intuicyjne dla niego gesty może bezpośrednio sterować robotem bądź innymi urządzeniami, mając w ten sposób pełną kontrolę nad całym systemem produkcyjnym. Stwarza to jednak zapotrzebowanie na zupełnie nowe kwalifikacje i kompetencje.

13. W jakim stopniu inwestycje zewnętrzne będą głównym czynnikiem inteligentnego rozwoju przemysłu w województwie lubelskim?

Odpowiedzi:	Odsetek wskazań	Odsetek wskazań
Nie będą	1	3,23%
W niskim stopniu	6	19,35%
W średnim stopniu	17	54,84%
W wysokim stopniu	7	22,58%
W b. wysokim stopniu	0	0

14a. W jaki stopniu tzw. inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego będą zwiększały podaż miejsc pracy? (Biospordarka - przetwórstwo biozasobów i produkcja żywności)

Odpowiedzi:	Odsetek wskazań	Odsetek wskazań
Nie zwiększą się	0	0
W niskim stopniu	5	16,13%
W średnim stopniu	14	45,16%
W wysokim stopniu	12	38,71%
W b. wysokim stopniu	0	0

14b. W jaki stopniu tzw. inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego będą zwiększały podaż miejsc pracy? (Usługi medyczne i prozdrowotne)

Odpowiedzi:	Odsetek wskazań	Odsetek wskazań
Nie zwiększą się	4	12,90%
W niskim stopniu	14	45,16%
W średnim stopniu	11	28,19%
W wysokim stopniu	2	6,45%
W b. wysokim stopniu	0	0

14c. W jaki stopniu tzw. inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego będą zwiększały podaż miejsc pracy? (Energetyka niskoemisyjna)

Odpowiedzi:	Odsetek wskazań	Odsetek wskazań
Nie zwiększą się	2	6,45%
W niskim stopniu	9	29,03%
W średnim stopniu	14	45,16%
W wysokim stopniu	6	19,36%
W b. wysokim stopniu	0	0

I4d. W jaki stopniu tzw. inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego będą zwiększały podaż miejsc pracy? (Informatyka i automatyka)

Odpowiedzi:	Odsetek wskazań	Odsetek wskazań
Nie zwiększą się	0	0
W niskim stopniu	5	16,13%
W średnim stopniu	14	45,16%
W wysokim stopniu	10	32,26%
W b. wysokim stopniu	2	6,45%

ŹRÓDŁO: OPRAWOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

Otrzymane wyniki podobnie jak w przypadku celu I poddano analizie pod kątem zgodności opinii (zob. tabela poniżej).

TABELA 5. ZESTAWIENIE ZGODNOŚCI OPINII EKSPERTÓW W RAMACH POSZCZEGÓLNYCH PYTAŃ

Pytanie	Odsetek wskazań w kategorii 1	Odsetek wskazań w kategorii 2	Suma wskazań dla dwóch kategorii (w %)
8. W jakim stopniu w strukturze przedsiębiorstw województwa lubelskiego zwiększy się udział przedsiębiorstw wykorzystujących wysoko zaawansowane technologie?	W niskim stopniu 38,71%	W średnim stopniu 58,06%	96,77%
9. W jakim stopniu wdrożenie wysoko zaawansowanych technologii przyczyni się do zwiększenia podaży miejsc pracy?	W niskim stopniu 35,48%	W średnim stopniu 48,39%	83,87%
10. W jakim stopniu przedsiębiorstwa na terenie województwa lubelskiego będą przygotowane na wdrożenie informacyjnych systemów intuicyjnych?	W niskim stopniu 54,84%	W średnim stopniu 25,81%	80,65%
11. W jakim stopniu zwiększą się inwestycje w sektorze przedsiębiorstw przemysłowych w województwie lubelskim?	W niskim stopniu 25,81%	W średnim stopniu 61,29%	87,1%
12. W jakim stopniu zwiększy się udział przedsiębiorstw z sektora usług w wytwarzaniu wartości dodanej?	W średnim stopniu 41,94%	W wysokim stopniu 48,39%	90,33%
13. W jakim stopniu inwestycje zewnętrzne będą głównym czynnikiem inteligentnego rozwoju przemysłu w województwie lubelskim?	W średnim stopniu 54,84%	W wysokim stopniu 25,81%	80,65%

I4a. W jakim stopniu tzw. inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego będą zwiększały podaż miejsc pracy? (Biogospodarka - przetwórstwo biozasobów i produkcja żywności)	W średnim stopniu 45,16%	W wysokim stopniu 38,71%	83,87%
I4b. W jakim stopniu tzw. inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego będą zwiększały podaż miejsc pracy? (Usługi medyczne i prozdrowotne)	W niskim stopniu 45,16%	W średnim stopniu 28,19%	73,35%
I4c. W jakim stopniu tzw. inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego będą zwiększały podaż miejsc pracy? (Energetyka niskoemisyjna)	W niskim stopniu 29,03%	W średnim stopniu 45,16%	74,19%
I4d. W jakim stopniu tzw. inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego będą zwiększały podaż miejsc pracy? (Informatyka i automatyka)	W średnim stopniu 45,16%	W wysokim stopniu 35,26%	80,42%

ŹRÓDŁO: OPRAWOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

W poszczególnych pytaniach opinie ekspertów były zgodne (w 8 pytaniach suma odpowiedzi w dwóch kategoriach powyżej 80%). Tylko w dwóch pytaniach dotyczących inteligentnych specjalizacji suma odpowiedzi była poniżej 80%, ale nadal wysoka (74%), eksperci wskazywali niski lub średni wpływ tych sektorów na podaż miejsc pracy.

Pytania otwarte dotyczyły wskazania sektorów, które w przyszłości będą odgrywały główną rolę w tworzeniu miejsc pracy oraz uwarunkowań, które będą pozytywnie i negatywnie wpływały na rozwój tych sektorów oraz wskazania działań, które należy podjąć, aby w tych sektorach w przyszłości powstawały nowe miejsca pracy.

Pierwsze pytanie otwarte dotyczyło wskazania sektorów (branż), które będą odgrywały główną rolę w tworzeniu miejsc pracy. Pojęcie sektor jest różnie interpretowane, nie zawsze oznacza branżę lub przemysł¹³. Poszczególni eksperci wskazywali różne określenia dla poszczególnych obszarów np. przemysł, produkcja przemysłowa, sektor przetwórstwa rolnego, przetwórstwo rolno spożywcze, usługi outsourcingowe, usługi rynkowe, usługi okołobiznesowe. W tabeli poniżej przedstawiono zbiorcze zestawienie odpowiedzi z komentarzami.

TABELA 6. ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI NA PYTANIE DOTYCZĄCE BRANŻ (SEKTORÓW), KTÓRE BĘDĄ ODGRYWAŁY GŁÓWNĄ ROLĘ W TWORZENIU MIEJSC PRACY W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM

Sektory (branże)	Komentarz	Liczba wskazań	Odsetek wskazań
Sektor rolno-spożywczy	Przeważnie używano określeń „przemysł przetwórczy”, „przetwórstwo rolno spożywcze”, „przemysł spożywczy”, „specjalistyczna gospodarka rolna” (17 wskazań). Dodatkowo 3 razy wymieniono „rolnictwo”.	20	64,52%
Usługi outsourcingowe	Najwięcej wskazań dotyczyło outsourcingu w obszarze finansów i rachunkowości. Pozostałe wskazania dotyczyły usług okołobiznesowych, biznesowej obsługi klienta oraz outsourcingu IT.	19	61,29%

¹³ M. Porter w modelu 5 sił konkurencji definiuje sektor w bardzo ogólny sposób, mówiąc, że jest to grupa przedsiębiorstw oferujących produkty lub usługi o podobnym przeznaczeniu.

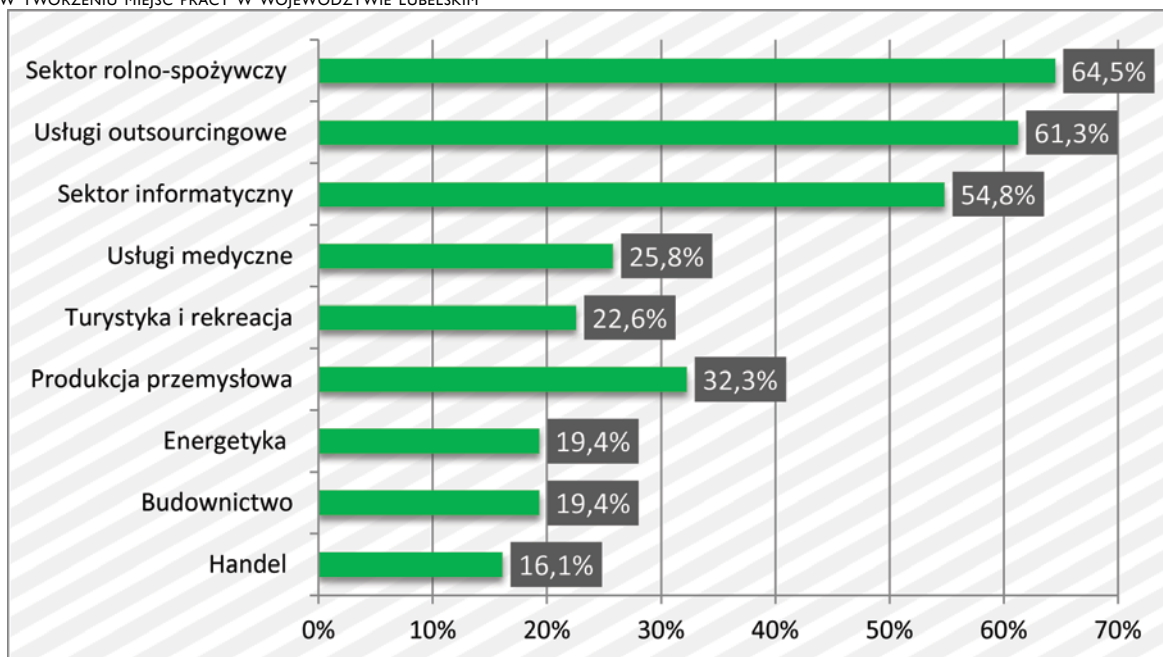
Sektor informatyczny	Eksperci używali następujących określeń: „informatyka”, „sektor informatyczny”, „IT”, „ICT”, „sektor IT”, „usługi IT”.	17	54,84%
Produkcja przemysłowa	W przypadku 7 wskazań eksperci używali określeń: „przemysł”, „przemysł maszynowy”, „produkcja przemysłowa”. Pozostałe 3 wskazania dotyczyły 3 różnych obszarów: „przemysł wydobywania węgla kamiennego”, „przemysł lotniczy”, „obróbka metali”.	10	32,26%
Usługi medyczne	W tym obszarze występowały największe różnice w użytych określeniach: „branża medyczna”, „ochrona zdrowia”, „opieka medyczna i socjalna”, „usługi zdrowotne”, „medycyna”.	8	25,80%
Turystyka i rekreacja	W tym obszarze eksperci jednoznacznie określali ten obszar jako „turystyka”, „turystyka i rekreacja” oraz „agroturystyka”.	7	22,58%
Energetyka	Obok określenia energetyka eksperci używali określeń: „energetyka i zrównoważone budownictwo”, „surowce energetyczne”.	6	19,35%
Budownictwo	Jednoznaczne określenie sektora („budownictwo”, „branża budowlana”).	6	19,35%
Handel	Jednoznaczne określenie sektora, w jednym przypadku użyto „handel i usługi”	5	16,13%

Dodatkowo 3 krotnie wskazano „edukację”, 2 razy „OZE”, 2 razy „transport”, oraz po jednym wskazaniu „biotechnologia”, „rzemiosło”, „logistyka”.

ŹRÓDŁO: OPRAWOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

Graficzną prezentację wyników przedstawiono na wykresie poniżej.

WYKRES 5. ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW NA PYTANIE DOTYCZĄCE BRANŻ (SEKTORÓW), KTÓRE BĘDĄ ODGRYWAŁY GŁÓWNA ROLĘ W TWORZENIU MIEJSC PRACY W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM

ŹRÓDŁO: OPRAWOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

Z powyższego zestawienia wynika, że zdaniem ekspertów trzy sektory (rolno-spożywczy, usług outsourcingowych i informatyczny) będą odgrywały decydującą rolę w tworzeniu miejsc pracy na terenie województwa lubelskiego.

Kolejne pytania otwarte dotyczyły wskazania uwarunkowań (czynników) sprzyjających oraz uwarunkowań (czynników) zagrażających rozwojowi wskazanych sektorów. Uwarunkowania sprzyjające oraz zagrażające mogą mieć charakter zewnętrzny oraz wewnętrzny. W tabeli poniżej przedstawiono zestawienie tych uwarunkowań dla 6 sektorów, które uzyskały najwięcej wskazań.

TABELA 7. ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI NA PYTANIE DOTYCZĄCE SZANS I OGRANICZEŃ ROZWOJU BRANŻ (SEKTORÓW), KTÓRE BĘDĄ ODGRYWAŁY GŁÓWNA ROLĘ W TWORZENIU MIEJSC PRACY W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM

Sektor	Szanse (czynniki sprzyjające rozwojowi)	Zagrożenia (czynniki niesprzyjające rozwojowi)
Sektor rolno-spożywczy	<ul style="list-style-type: none"> • Dogodne warunki klimatyczne i glebowe do prowadzenia działalności rolniczej • Wykwalifikowane zasoby ludzkie • Większa świadomość konsumentów w zakresie zdrowego odżywiania się • Bogate tradycje • Rozwój inicjatyw klastrowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Uwarunkowania polityczne utrudniające eksport produktów • Niewystarczające środki na inwestycje • Niska innowacyjność produkcji (przestarzała infrastruktura) • Brak współpracy z sektorem badawczym • Niewystarczająca współpraca gospodarstw i przedsiębiorstw przetwórczych
Usługi outsourcingowe	<ul style="list-style-type: none"> • Wykwalifikowane zasoby ludzkie • Niskie koszty prowadzenia działalności • Postrzeganie Lublina jako miejsca przyjaznego dla inwestorów • Skuteczna realizacja projektu „Lubelska Wyżyna IT” • Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> • Bariery prawne • Procesy decyzyjne w administracji samorządowej • Migracja i emigracja najlepszych absolwentów szkół wyższych • Łatwa możliwość przeniesienia działalności do innego regionu • Konkurencja ze strony innych regionów
Sektor informatyczny	<ul style="list-style-type: none"> • Dobra baza edukacyjna • Podaż absolwentów szkół wyższych • Rozwój środowiska „Start-upowe” w Lublinie • Wzrost zapotrzebowania na technologie informatyczne • Wzrost liczby firm w sektorze IT • Traktowanie tego sektora przez władze regionu jako jednego z priorytetowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Jakość kształcenia (niedostosowanie programów nauczania do wyzwań rynku) • Migracja i emigracja najlepszych absolwentów • Niski poziom współpracy z nauką i sektorem B+R • Coraz mniejsze znaczenie czynnika w postaci „niskich kosztów pracy” • Brak działań podnoszących konkurencyjność regionu

Turystyka i rekreacja	<ul style="list-style-type: none"> • Czyste i różnorodne środowisko naturalne • Wzrastający popyt na usługi turystyczne • Projekty rewitalizacji obszarów o wysokim potencjale turystycznym • Moda na spędzanie czasu w naturalnym i czystym środowisku 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająca współpraca pomiędzy podmiotami w branży turystycznej • Niewystarczający rozwój infrastruktury transportowej • Niewystarczający rozwój infrastruktury hotelowej i gastronomicznej • Wzrost konkurencyjności innych regionów
Usługi medyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Wysoko wykwalifikowana kadra • Procesy demograficzne • Wzrost zainteresowania niepublicznymi placówkami medycznymi • Wzrost świadomości społecznej nt. zdrowego trybu życia 	<ul style="list-style-type: none"> • Wysokie koszty organizacyjno-techniczne prowadzenia działalności • Niestabilność przepisów prawa • Utrudniony dostęp do źródeł finansowania prac badawczo-rozwojowych
Produkcja przemysłowa	<ul style="list-style-type: none"> • Wysokie kwalifikacje zasobów pracy • Wzrost poziomu bezpośrednich inwestycji zagranicznych • Tradycje przemysłu motoryzacyjnego w regionie 	<ul style="list-style-type: none"> • Niski poziom innowacyjności przedsiębiorstw produkcyjnych • Niewystarczająca współpraca z nauką i sektorem B+R • Zbyt wolny rozwój infrastruktury drogowej

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

Analizując odpowiedzi ekspertów można zauważyć, że w większości sektorów szczególną uwagę wśród uwarunkowań sprzyjających, zwrócono na wysokie kwalifikacje, kompetencje zasobów ludzkich. Podkreślano również rolę projektów rozwojowych podejmowanych przez władze regionalne. Jako zagrożenia rozwoju wymienionych sektorów wskazano na: niewystarczającą współpracę pomiędzy sferami nauki, biznesu i administracji oraz niewystarczającą współpracę biznesu ze sferą badawczo rozwojową. W drugiej turze pytań eksperci dokonają oceny znaczenia wymienionych uwarunkowań sprzyjających i niesprzyjających dla rozwoju poszczególnych sektorów. W przypadku uwarunkowań wewnętrznych będzie to istotna informacja dla władz regionu, podmiotów gospodarczych oraz jednostek naukowo-badawczych jakie podejmować działania aby wspierać rozwój poszczególnych sektorów. W przypadku uwarunkowań zewnętrznych (niezależnych) stanowiących zagrożenia lub bariery określenie działań, które minimalizowałyby wpływ tych zagrożeń.

Ostatnie pytanie otwarte dotyczyło wskazania działań proaktywnych (wyprzedzających), które należałoby podejmować, aby sprzyjać tworzeniu nowych miejsc pracy w sektorach inteligentnych specjalizacji województwa lubelskiego. Eksperti szczególnie podkreślali w odpowiedziach następujące 6 działań:

- zapewnienie realnej współpracy pomiędzy nauką, biznesem i administracją,
- aktywna i skoordynowana promocja regionu,
- prowadzenie profesjonalnego monitoringu poziomu konkurencyjności i innowacyjności regionu,
- prorozwojowe wykorzystanie środków z funduszy UE,
- opracowanie nowoczesnych programów nauczania odpowiadających przyszłym potrzebom rynku pracy,
- inicjowanie przedsięwzięć klastrowych w ramach inteligentnych sektorów.

Odpowiedzi dotyczące wskazania zawodów (zespołów kwalifikacji, kompetencji) o wysokim popycie

W odniesieniu do celu trzeciego, również wykorzystano pytania otwarte i zamknięte. Pytania zamknięte dotyczyły roli jednostek edukacyjnych w odpowiednim przygotowaniu absolwentów do przyszłych wymagań rynku pracy oraz miały określić opinię na ile te instytucje są przygotowane do elastycznego formułowania oferty dydaktycznej, w której uwzględnione będą przyszłe uwarunkowania rynku pracy. Niezwykle istotnym aspektem dla rynku pracy jest sprawne funkcjonowanie instytucji transferu wiedzy z sektora nauki do biznesu, a co za tym idzie rozwój przedsiębiorczości i powstawanie nowych przedsiębiorstw. Ważną rolę w tym zakresie odgrywają również powiatowe urzędy pracy, jeżeli będą potrafiły szybko reagować na nowe wymagania rynku pracy.

W pytaniach zamkniętych zastosowano następującą skalę odpowiedzi:

Wcale (nie wpły- nie) (0)	W stopniu ni- skim (1)	W stopniu śred- nim (2)	W stopniu wyso- kim (3)	W stopniu bardzo wyso- kim (4)
------------------------------	------------------------------	----------------------------	----------------------------	--------------------------------------

W tabeli poniżej przedstawiono zbiorcze zestawienie uzyskanych odpowiedzi na pytania zamknięte (zachowano numerację pytań z kwestionariusza).

TABELA 8. ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI NA PYTANIA ZAMKNIĘTE W RAMACH CELU 3

4. Im wyższy prestiż uczelni, tym lepsi kandydaci starają się o przyjęcie na studia. W jakim stopniu zwiększy się prestiż uczelni wyższych na terenie województwa lubelskiego?		
Odpowiedzi:	Liczba wskazań	Odsetek wskazań
Nie zwiększy się	6	19,35%
W niskim stopniu	10	32,26%
W średnim stopniu	14	45,16%
W wysokim stopniu	1	3,23%
W b. wysokim stopniu	0	0
5. W jakim stopniu instytucje edukacyjne będą przygotowane na dostosowanie swojej oferty do potrzeb związanych z rozwojem wskazanych wcześniej kluczowych sektorów ¹⁴ ?		
Odpowiedzi:	Liczba wskazań	Odsetek wskazań
Nie będą	0	0
W niskim stopniu	12	38,71%
W średnim stopniu	16	51,61%
W wysokim stopniu	3	9,68%
W b. wysokim stopniu	0	0

¹⁴ Celem jest jak najlepsze dopasowanie strony podaźowej do popytu na kwalifikacje i kompetencje. Wskazane kluczowe sektory mogą stwarzać popyt na zupełnie inne zawody i kwalifikacje, więc ważnym elementem jest to czy wskazane instytucje będą w stanie zapewnić zdobycie tych kwalifikacji (na ile będą w stanie elastycznie odpowiadać na zmiany zachodzące w popycie na określone zawody).

6. W jakim stopniu instytucje transferu wiedzy z nauki do biznesu¹⁵ będą wpływały na powstawanie nowych przedsiębiorstw w sektorach inteligentnych specjalizacji województwa lubelskiego?

Odpowiedzi:	Liczba wskazań	Odsetek wskazań
Nie będą	0	0
W niskim stopniu	12	38,71%
W średnim stopniu	12	38,71%
W wysokim stopniu	6	19,35%
W b. wysokim stopniu	1	3,23%

7. W jakim stopniu przedsiębiorstwa powstałe w wyniku transferu wiedzy z nauki do biznesu będą kreowały zapotrzebowanie na nowe zawody i kwalifikacje, kompetencje?

Odpowiedzi:	Liczba wskazań	Odsetek wskazań
Nie będą	0	0
W niskim stopniu	6	19,35%
W średnim stopniu	13	41,94%
W wysokim stopniu	11	35,48%
W b. wysokim stopniu	1	3,23%

10. W jakim stopniu sieć powiatowych urzędów pracy jest przygotowana aby odpowiedzieć na nowe wyzwania rynku pracy¹⁶ województwa lubelskiego?

Odpowiedzi:	Liczba wskazań	Odsetek wskazań
Nie jest przygotowana	0	0
W niskim stopniu	13	41,94%
W średnim stopniu	16	51,61%
W wysokim stopniu	2	6,45%
W b. wysokim stopniu	0	0

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

Otrzymane wyniki podobnie jak w przypadku celu 1 i 2 poddano analizie pod kątem zgodności opinii (zob. tabela dziesiąta).

¹⁵ Instytucje transferu wiedzy, tj. np. centra transferu technologii, które będą zapewniały, że wypracowane na uczelniach wyższych rozwiązania naukowe i technologiczne będą szeroko dostępne dla obecnych i potencjalnych przedsiębiorców i dzięki temu powstaną innowacyjne procesy, produkty, usługi.

¹⁶ Dynamicznie zmieniające się zapotrzebowanie na zawody i kompetencje, wdrażanie nowoczesnych technologii zmienia popyt i strukturę pożądaných zawodów oraz zespołów kwalifikacji, kompetencji.

TABELA 9. ZESTAWIENIE ZGODNOŚCI OPINII EKSPERTÓW W RAMACH POSZCZEGÓLNYCH PYTAŃ

Pytanie	Odsetek wskazań w kategorii 1	Odsetek wskazań w kategorii 2	Suma wskazań dla dwóch kategorii (w %)
10. W jakim stopniu sieć powiatowych urzędów pracy jest przygotowana aby odpowiedzieć na nowe wyzwania rynku pracy województwa lubelskiego?	W niskim stopniu 41,94%	W średnim stopniu 51,61%	93,55%
5. W jakim stopniu instytucje edukacyjne będą przygotowane na dostosowanie swojej oferty do potrzeb związanych z rozwojem wskazanych wcześniej kluczowych sektorów?	W niskim stopniu 38,71%	W średnim stopniu 51,61%	90,32%
6. W jakim stopniu instytucje transferu wiedzy z nauki do biznesu będą wpływały na powstawanie nowych przedsiębiorstw w sektorach inteligentnych specjalizacji województwa lubelskiego?	W niskim stopniu 38,71%	W średnim stopniu 38,71%	77,42%
7. W jakim stopniu przedsiębiorstwa powstałe w wyniku transferu wiedzy z nauki do biznesu będą kreowały zapotrzebowanie na nowe zawody i kwalifikacje, kompetencje?	W średnim stopniu 41,94%	W wysokim stopniu 35,48%	77,42%
4. Im wyższy prestiż uczelni, tym lepsi kandydaci starają się o przyjęcie na studia. W jakim stopniu zwiększy się prestiż uczelni wyższych na terenie województwa lubelskiego?	W niskim stopniu 32,26%	W średnim stopniu 45,16%	77,42%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

Opinie ekspertów w przypadku dwóch pytań były bardzo zgodne i kształtowały się powyżej 90% w dwóch kategoriach (w niskim stopniu i w średnim stopniu). W trzech pozostałych pytaniach opinie ekspertów mieszczące się w dwóch kategoriach w ramach przyjętej skali nie przekroczyły 80%, ale kształtowały się na poziomie 77,42%.

W pytaniach otwartych eksperci wskazywali zawody lub specjalistyczne kwalifikacje i kompetencje, które będą potrzebne w sektorach, które określili jako kluczowe w tworzeniu miejsc pracy na terenie województwa lubelskiego. W tabeli dziesiątej przedstawiono zestawienie zawodów oraz specjalistycznych kwalifikacji i kompetencji, które będą najbardziej pożądane w sektorach, jakie uznano za najważniejsze.

TABELA 10. ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW NA TEMAT NAJBARDZIEJ POŻĄDANYCH ZAWODÓW I KWALIFIKACJI, KOMPETENCJI W SEKTORACH, KTÓRE UZNANO ZA KLUCZOWE

Sektor	Zawody i specjalistyczne kwalifikacje, kompetencje
Sektor rolno-spożywczy	<ul style="list-style-type: none"> Zarządzanie przedsiębiorstwem rolno-spożywczym Identyfikowanie i wdrażanie innowacji Biegła znajomość języków obcych Znajomość nowoczesnych technologii przetwórstwa spożywczego Kompetencje miękkie (interpersonalne, negocjacje) Specjalista z zakresu wzornictwa przemysłowego Zarządzanie projektami i procesami w przedsiębiorstwach rolno-spożywczych
Usługi outsourcingowe	<ul style="list-style-type: none"> Biegła znajomość języków obcych Kompetencje w zakresie obsługi programów w rachunkowości zarządczej Kompetencje analityczne Innowacyjność Kwalifikacje, kompetencje w zakresie zarządzania zespołami projektowymi
Sektor informatyczny	<ul style="list-style-type: none"> Specjalistyczne kwalifikacje, kompetencje w zakresie informatycznego wspomaganie biznesu Potwierdzona certyfikatami kwalifikacje, kompetencje w zakresie technologii serwerowych i sieciowych Kwalifikacje, kompetencje w zakresie programowania informatycznego Zarządzanie projektami informatycznymi Programowanie aplikacji mobilnych
Turystyka i rekreacja	<ul style="list-style-type: none"> Biegła znajomość języków obcych Przedsiębiorczość Bardzo dobra orientacja w zasobach środowiskowych i kulturowych regionu Projektowanie nowoczesnych produktów turystycznych Informatyczne wsparcie usług turystyczno-rekreacyjnych Kompleksowa obsługa klienta
Usługi medyczne	<ul style="list-style-type: none"> Programowanie systemów informatycznych dla jednostek ochrony zdrowia Informatyk z wiedzą medyczną Zarządzanie usługami prozdrowotnymi Opieka pielęgniarska Analiza rynku w zakresie potrzeb prozdrowotnych Kwalifikacje, kompetencje w zakresie marketingu usług prozdrowotnych
Produkcja przemysłowa	<ul style="list-style-type: none"> Zarządzanie i inżynieria produkcji Organizacja produkcji, w tym dobór maszyn i urządzeń Praktyczne przygotowanie zawodowe Zarządzanie projektami i procesami produkcyjnymi Kwalifikacje, kompetencje w zakresie informatycznego wspomaganie procesów produkcyjnych Kwalifikacje, kompetencje w zakresie analizy rynku

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

Z powyższego zestawienia wynika, że eksperci z jednej strony wskazywali bardzo precyzyjnie określony zawód lub kompetencje (praktyczne przygotowanie zawodowe, projektowanie produktów turystycznych, biegła znajomość języków obcych), jak również zespół (zestaw) szerszych kompetencji w związku z tym, że obok wąskiej specjalizacji pożądana jest również poliwalentność (szeroki zestaw kompetencji umożliwiający realizację zadań na różnych stanowiskach).

W następujących dwóch pytaniach otwartych eksperci wskazywali czynniki, które będą stymulowały wzrost zapotrzebowania na nowe kwalifikacje i kompetencje w kluczowych sektorach oraz takie czynniki, które będą ograniczać wzrost tego zapotrzebowania. W tabelach poniżej oraz na wykresach przedstawiono zestawienie tych czynników.

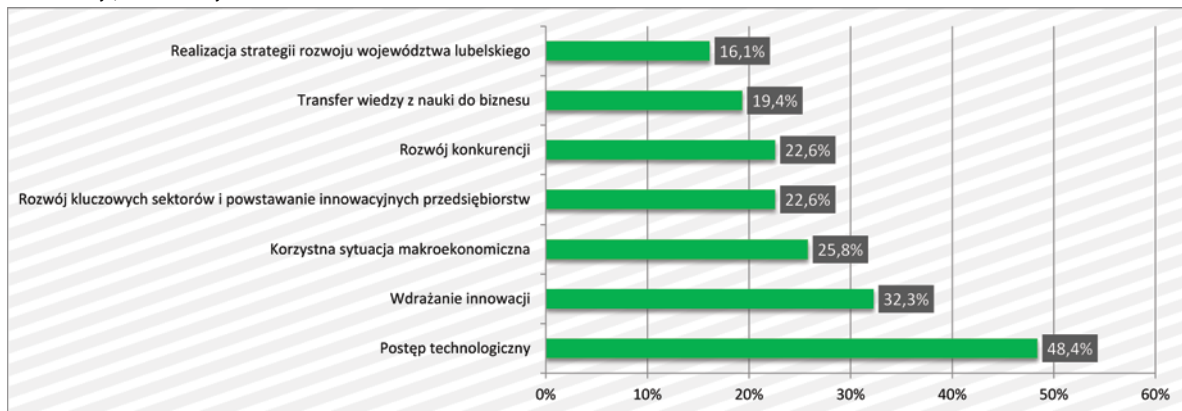
TABELA 11. ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI NA PYTANIE DOTYCZĄCE CZYNNIKÓW, KTÓRE BĘDĄ STYMULOWAŁY WZROST ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWE KWALIFIKACJE, KOMPETENCJE W KLUCZOWYCH SEKTORACH

Czynnik	Komentarz	Liczba wskazań	Odsetek wskazań
Postęp technologiczny	Wprowadzanie nowych technologii, upowszechnianie nowych technologii, rozwój nowoczesnej technologii, rozwój technologii mobilnych, postęp w zakresie ICT	15	48,39%
Wdrażanie innowacji	Skłonność do wdrażania innowacji, innowacje organizacyjne, kreowanie innowacji wewnątrz przedsiębiorstw, popyt na innowacje	10	32,26%
Korzystna sytuacja makroekonomiczna	Tempo wzrostu gospodarczego, wzrost inwestycji zagranicznych	8	25,80%
Rozwój kluczowych sektorów i powstawanie innowacyjnych przedsiębiorstw	Wysokie tempo rozwoju kluczowych sektorów, przeznaczanie środków finansowych na rozwój kluczowych sektorów	7	22,58%
Rozwój konkurencji	Konkurencja ze strony przedsiębiorstw globalnych, presja konkurencyjna, konkurencja na rynku krajowym	7	22,58%
Transfer wiedzy z nauki do biznesu	Jakość badań naukowych, rozwój wiedzy, komercjalizacja wyników badań	6	19,35%
Realizacja strategii rozwoju województwa lubelskiego	Polityka regionalna, realizacja projektów służących rozwojowi kluczowych sektorów, polityka informacyjna i promocja regionu	5	16,13%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

Graficzną prezentację wyników przedstawiono na wykresie szóstym.

WYKRES 6. ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI NA PYTANIE DOTYCZĄCE CZYNNIKÓW , KTÓRE BĘDĄ STYMULOWAŁY WZROST ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWE KWALIFIKACJE, KOMPETENCJE W KLUCZOWYCH SEKTORACH

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

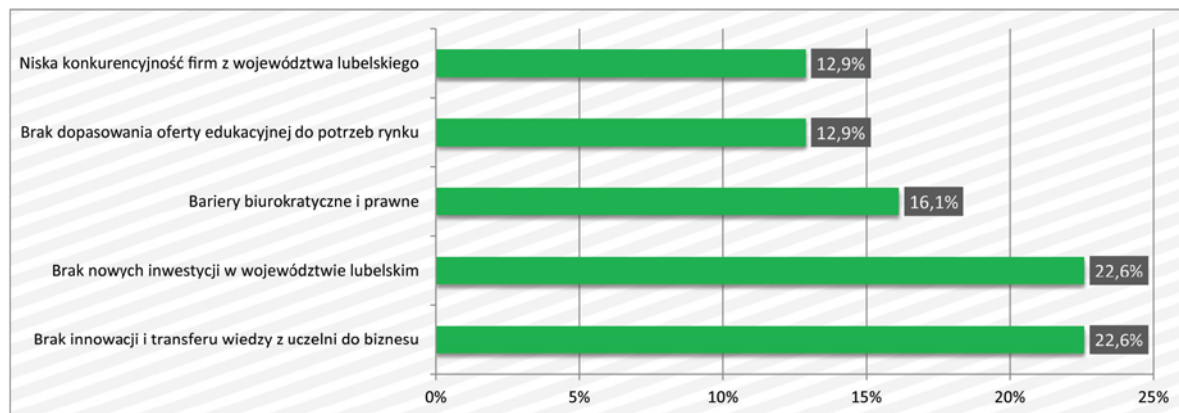
TABELA 12. ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI NA PYTANIE DOTYCZĄCE CZYNNIKÓW, KTÓRE BĘDĄ OGRANICZAŁY WZROST ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWE KWALIFIKACJE, KOMPETENCJE W KLUCZOWYCH SEKTORACH

Czynnik	Komentarz	Liczba wskazań	Odsetek wskazań
Brak innowacji i transferu wiedzy z uczelni do biznesu	Brak wsparcia dla transferu wiedzy, niewystarczająca współpraca przedsiębiorstw z jednostkami badawczo-naukowymi	7	22,58%
Brak nowych inwestycji w województwie lubelskim	Brak inwestorów, małe zainteresowanie przedsiębiorstw zagranicznych inwestowaniem w regionie, brak inwestycji w infrastrukturę	7	22,58%
Bariery biurokratyczne i prawne	Trudności administracyjne w podejmowaniu działalności gospodarczej i inwestycyjnej	5	16,13%
Brak dopasowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku	Mała elastyczność jednostek edukacyjnych w przygotowaniu kierunków kształcenia odpowiadających nowym wyzwaniom	4	12,90%
Niska konkurencyjność firm z województwa lubelskiego	Nieumiejętne wykorzystywanie szans pojawiających się w otoczeniu w stosunku do innych regionów	4	12,90%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

Graficzną prezentację wyników przedstawiono na wykresie siódmym.

WYKRES 7. ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI NA PYTANIE DOTYCZĄCE CZYNNIKÓW, KTÓRE BĘDĄ OGRANICZAŁY WZROST ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWE KWALIFIKACJE, KOMPETENCJE W KLUCZOWYCH SEKTORACH

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

Eksperti formułowali różne opinie dotyczące czynników stymulujących i ograniczających zapotrzebowanie na nowe kwalifikacje i umiejętności w sektorach, które uznali za kluczowe. Wśród czynników stymulujących szczególnie podkreślano znaczenie postępu technologicznego oraz wdrażania innowacji (technicznych i organizacyjnych). Jako główne czynniki ograniczające wskazano na brak inwestycji oraz wdrażania innowacyjnych rozwiązań i transferu wiedzy ze sfery nauki do sektora gospodarczego.

Następne pytanie otwarte dotyczyło wskazania działań jakie powinny podjąć powiatowe urzędy pracy, aby odpowiednio przygotować osoby bezrobotne do podjęcia pracy w nowych zawodach. W tabeli poniżej przedstawiono zestawienie odpowiedzi ekspertów.

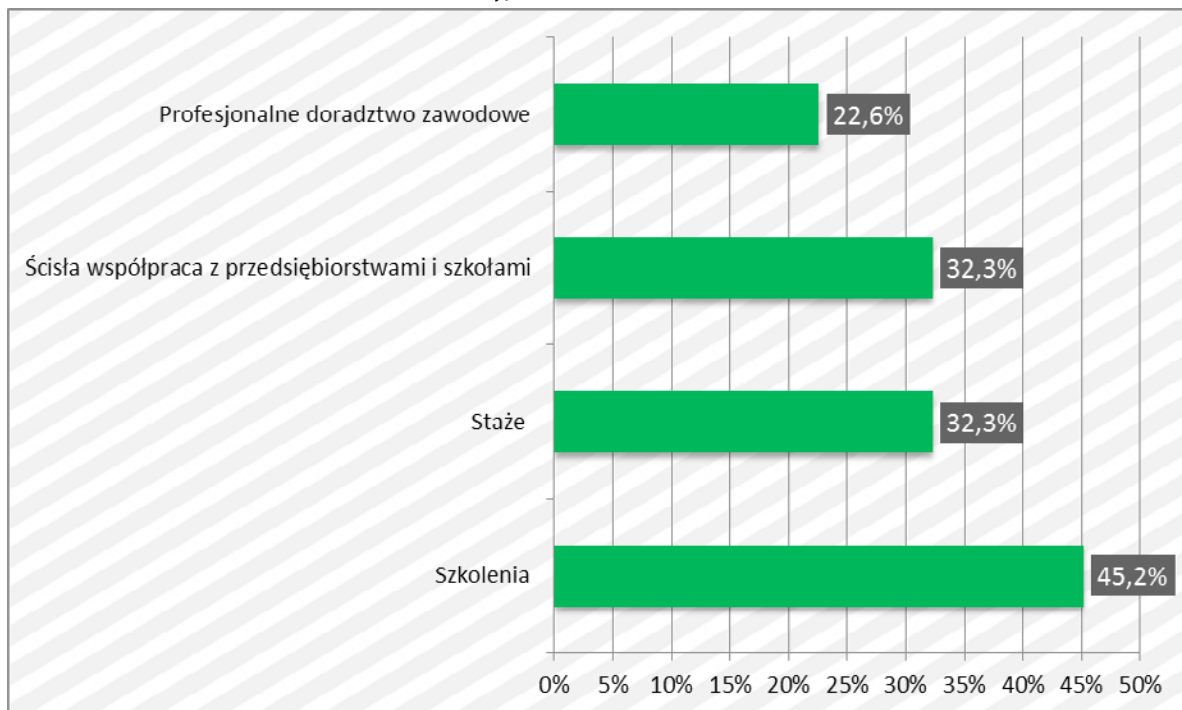
TABELA 13. ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI NA PYTANIE O GŁÓWNE DZIAŁANIA JAKIE POWINNY BYĆ PODJĘTE W POWIATOWYCH URZĘDACH PRACY, ABY SKUTECZNIE PRZYGOTOWYWAĆ OSOBY BEZROBOTNE DO PODJĘCIA PRACY W NOWYCH ZAWODACH

Działania	Komentarz	Liczba wskazań	Odsetek wskazań
Szkolenia	„Szkolenie indywidualne”, „specjalistyczne szkolenia”, „programowanie szkoleń specjalistycznych”, „szkolenia dedykowane”, „szkolenia kończące się certyfikatami”	14	45,16%
Staże	„Praktyki i staże w nowych zawodach”, „staże w kluczowych sektorach”, „staże zawodowe”	10	32,26%
Ścisła współpraca z przedsiębiorstwami i szkołami	-	10	32,26%
Profesjonalne doradztwo zawodowe	-	7	22,58%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

Graficzną prezentację wyników przedstawiono na wykresie ósmym.

WYKRES 8. ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI NA PYTANIE O GŁÓWNE DZIAŁANIA JAKIE POWINNY BYĆ PODJĘTE W POWIATOWYCH URZĘDACH PRACY, ABY SKUTECZNIE PRZYGOTOWYWAĆ OSOBY BEZROBOTNE DO PODJĘCIA PRACY W NOWYCH ZAWODACH

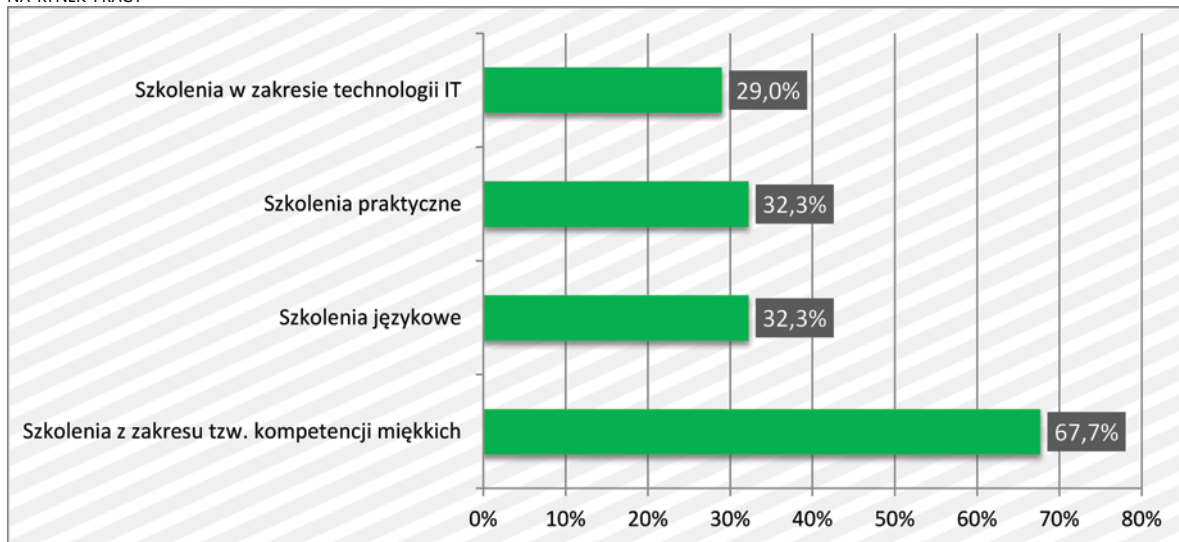
ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

Eksperti przede wszystkim wskazali na szkolenia, staże oraz ścisłą współpracę urzędów z przedsiębiorstwami (zwłaszcza tymi funkcjonującymi i powstającymi w kluczowych sektorach), jak również na współpracę z jednostkami edukacyjnymi. Ostatnie pytanie dotyczyło potrzeb edukacyjnych osób wchodzących po raz pierwszy na rynek pracy w kontekście kluczowych sektorów oraz wymaganych specjalistycznych kompetencji (zob. tabela poniżej).

TABELA 14. ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI NA PYTANIE O GŁÓWNE POTRZEBY EDUKACYJNE (SZKOLENIOWE) OSÓB WCHODZĄCYCH PO RAZ PIERWSZY NA RYNEK PRACY

Potrzeby edukacyjne	Komentarz	Liczba wskazań	Odsetek wskazań
Szkolenia z zakresu tzw. kompetencji miękkich	Kompetencje społeczne, praca w zespołach interdyscyplinarnych, komunikacja interpersonalna, kompetencje organizacyjne	21	67,74%
Szkolenia językowe	Szkolenia po których uzyskuje się certyfikat, szkolenia językowe specjalistyczne w określonych zawodach	10	32,26%
Szkolenia praktyczne	Szkolenia na stanowisku pracy, szkolenia umożliwiające nabycie praktycznych umiejętności w określonym zawodzie	10	32,26%
Szkolenia w zakresie technologii IT	Informatyczne, obsługa systemów komputerowych, obsługa specjalistycznego oprogramowania	9	29,03%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

ZRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

W sposób szczególny zwrócono uwagę na tzw. szkolenia miękkie dotyczące kompetencji społecznych i funkcjonowania w różnego rodzaju zespołach interdyscyplinarnych. Ważną rolę będzie odgrywała praktyczna znajomość języków obcych w specjalistycznych obszarach oraz szkolenia w obszarze wykorzystywania technologii informatycznych.

ANALIZA WYNIKÓW DRUGIEJ RUNDY BADANIA DELFICKIEGO

Wprowadzenie

W pierwszej rundzie badania eksperci odpowiadali na pytania zamknięte i otwarte. W większości przypadków przy pytaniach zamkniętych osiągnięto konsensus na zakładanym poziomie (80% odpowiedzi w dwóch kategoriach sąsiadujących ze sobą). W pytaniach otwartych na podstawie wskazań ekspertów wybrano czynniki (uwarunkowania), które uzyskały najwięcej wskazań i znalazły one odzwierciedlenie w pytaniach drugiej tury. Eksperti otrzymali przeanalizowane informacje, tak aby mogli porównać własne stanowisko ze stanowiskiem pozostałych uczestników badania. Poniżej w trzech częściach przedstawiono rezultaty badania techniką delficką w drugiej rundzie.

Odpowiedzi dotyczące oceny przyszłej sytuacji na regionalnym rynku pracy

W drugiej rundzie badania eksperci odpowiadali na dziesięć pytań zamkniętych (identycznych jak w rundzie pierwszej), posiadając jednak informacje dotyczące rozkładu odpowiedzi w rundzie pierwszej. Bazując na tych informacjach mogli zmienić swoje stanowisko lub je utrzymać, uzasadniając przyczyny odmiennego zdania od głównej tendencji. W tabeli poniżej przedstawiono rozkład odpowiedzi w porównaniu z rundą pierwszą.

TABELA 15. ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW NA TEMAT OCENY PRZYSZŁEJ SYTUACJI NA REGIONALNYM RYNKU PRACY

I. Proszę ocenić w jakim stopniu instytucje publiczne na terenie województwa lubelskiego są przygotowane na absorpcję środków z funduszy UE				
Odpowiedzi:	Liczba wskazań		Odsetek wskazań	
	I runda	II runda	I runda	II runda
Wcale	0	0	0%	0%
W niskim stopniu	14	0	45,16%	0%
W średnim stopniu	15	12	48,39%	38,71%
W wysokim stopniu	2	17	6,45%	54,84%
W b. wysokim stopniu	0	2	0%	6,45%

2. W jakim stopniu absorpcja środków z funduszy UE wpłynie na zwiększenie podaży miejsc pracy po okresie programowania 2014-2020?				
Odpowiedzi:	Liczba wskazań		Odsetek wskazań	
	I runda	II runda	I runda	II runda
Nie wpłynie	0	0	0%	0
W niskim stopniu	5	2	16,13%	6,45%
W średnim stopniu	19	27	61,29%	87,10%
W wysokim stopniu	7	2	22,58%	6,45%
W b. wysokim stopniu	0	0	0%	0%

3. W jakim stopniu wzrost gospodarczy w kraju wpłynie na podniesienie konkurencyjności regionu (województwa lubelskiego)?

Odpowiedzi:	Liczba wskazań		Odsetek wskazań	
	I runda	II runda	I runda	II runda
Nie wpłynie	0	0	0%	0%
W niskim stopniu	5	4	16,13%	12,90%
W średnim stopniu	19	22	61,29%	70,97%
W wysokim stopniu	7	5	22,58%	16,13%
W b. wysokim stopniu	0	0	0%	0%

4. Czy zwiększające się tempo wzrostu gospodarczego wpłynie na rozwój przedsiębiorczości w województwie lubelskim?

Odpowiedzi:	Liczba wskazań		Odsetek wskazań	
	I runda	II runda	I runda	II runda
Zdecydowanie nie	0	0	0%	0%
Raczej nie	4	3	12,9%	9,68%
Trudno powiedzieć	4	2	12,9%	6,45%
Raczej tak	21	26	67,75%	83,87%
Zdecydowanie tak	2	0	6,45%	0%

5. Czy wzrost wydatków państwa na badania i rozwój zostanie wykorzystany przez instytucje i przedsiębiorstwa w województwie lubelskim do rozwoju wybranych inteligentnych specjalizacji? (Inteligentne specjalizacje: Biogospodarka - przetwórstwo biozasobów i produkcja żywności, Usługi medyczne i prozdrowotne, Energetyka niskoemisyjna, Informatyka i automatyka)

Odpowiedzi:	Liczba wskazań		Odsetek wskazań	
	I runda	II runda	I runda	II runda
Zdecydowanie nie	0	0	0%	0%
Raczej nie	3	2	9,68%	6,45%
Trudno powiedzieć	6	2	19,36%	6,45%
Raczej tak	21	26	67,75%	83,87%
Zdecydowanie tak	1	1	3,21%	3,23%

6. Czy wydatki na badania i rozwój wpłyną na wzrost liczby przedsiębiorstw oferujących innowacyjne produkty i usługi?

Odpowiedzi:	Liczba wskazań		Odsetek wskazań	
	I runda	II runda	I runda	II runda
Zdecydowanie nie	0	0	0%	0%
Raczej nie	6	5	19,36%	16,13%
Trudno powiedzieć	3	1	9,68%	3,23%
Raczej tak	19	25	61,28%	80,65%
Zdecydowanie tak	3	0	9,68%	0%

7. Czy w województwie lubelskim skuteczne wdrażanie technologii IT wpłynie na uelastyczenie rynku pracy?

Odpowiedzi:	Liczba wskazań		Odsetek wskazań	
	I runda	II runda	I runda	II runda
Zdecydowanie nie	0	0	0%	0%
Raczej nie	5	3	16,13%	9,68%
Trudno powiedzieć	4	4	12,9%	12,90%
Raczej tak	17	23	54,84%	74,19%
Zdecydowanie tak	5	1	16,13%	3,23%

8. W jakim stopniu rozwój technologii IT wpłynie na zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw województwa lubelskiego?

Odpowiedzi:	Liczba wskazań		Odsetek wskazań	
	I runda	II runda	I runda	II runda
Nie wpłynie	0	0	0%	0%
W niskim stopniu	2	0	6,45%	0%
W średnim stopniu	22	25	70,97%	80,65%
W wysokim stopniu	7	6	22,58%	19,35%
W b. wysokim stopniu	0	0	0	0%

9. Czy rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej będzie sprzyjał rozwojowi przedsiębiorczości w województwie lubelskim?

Odpowiedzi:	Liczba wskazań		Odsetek wskazań	
	I runda	II runda	I runda	II runda
Zdecydowanie nie	0	0	0%	0%
Raczej nie	5	4	16,13%	12,90%
Trudno powiedzieć	5	3	16,13%	9,68%
Raczej tak	15	21	48,39%	67,74%
Zdecydowanie tak	6	3	19,35%	9,68%

10. W jakim stopniu rozwój infrastruktury drogowej wpłynie na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej województwa lubelskiego?

Odpowiedzi:	Liczba wskazań		Odsetek wskazań	
	I runda	II runda	I runda	II runda
Nie wpłynie	0	0	0%	0%
W niskim stopniu	0	0	0%	0%
W średnim stopniu	7	3	22,58%	9,68%
W wysokim stopniu	21	27	67,75%	87,10%
W b. wysokim stopniu	3	1	9,67%	3,23%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

W drugiej turze badania można zauważyć zdecydowanie wyższy stopień zgodności opinii ekspertów. W sześciu pytaniach (2, 4, 5, 6, 8, 10) ponad osiemdziesiąt procent odpowiedzi grupowało się w ramach jednej kategorii. W trzech pytaniach (1, 3, 7) ponad osiemdziesiąt procent odpowiedzi grupowało się w dwóch sąsiadujących kategoriach. Tylko w przypadku pytania nr 9 suma wskazań z dwóch sąsiadujących kategorii (w raczej tak, zdecydowanie tak) wyniosła poniżej 80% (77,42%), ale była wyższa niż w pierwszej rundzie (67,74%). Można zatem przyjąć że osiągnięto wysoki poziom konsensusu w zakresie wpływu poszczególnych uwarunkowań na przyszłą sytuację na regionalnym rynku pracy.

Odpowiedzi dotyczące wskazania regionalnych branż z najwyższym potencjałem zatrudnieniowym

W pierwszej rundzie eksperci odpowiadali na pytania zamknięte i otwarte. W przypadku pytań zamkniętych eksperci odpowiadali na te same pytania posiadając informację na temat rozkładu opinii z pierwszej rundy. W tabeli poniżej przedstawiono wyniki z pierwszej i drugiej rundy.

TABELA 16. ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW NA PYTANIA ZAMKNIĘTE W RAMACH CELU DRUGIEGO

8. W jakim stopniu w strukturze przedsiębiorstw województwa lubelskiego zwiększy się udział przedsiębiorstw wykorzystujących wysoko zaawansowane technologie?

Odpowiedzi:	Liczba wskazań		Odsetek wskazań	
	I runda	II runda	I runda	II runda
Nie zwiększy się	0	0	0%	0%
W niskim stopniu	12	7	38,71%	22,58%
W średnim stopniu	18	23	58,06%	74,19%
W wysokim stopniu	1	1	3,23%	3,23%
W b. wysokim stopniu (4)	0	0	0%	0%

9. W jakim stopniu wdrożenie wysoko zaawansowanych technologii przyczyni się do zwiększenia podaży miejsc pracy?

Odpowiedzi:	Liczba wskazań		Odsetek wskazań	
	I runda	II runda	I runda	II runda
W niskim stopniu	0	0	0%	0%
W średnim stopniu	11	8	35,48%	25,81%
W wysokim stopniu	15	22	48,39%	70,97%
W b. wysokim stopniu	5	1	16,13%	3,23%
W niskim stopniu	0	0	0%	0%

10. W jakim stopniu przedsiębiorstwa na terenie województwa lubelskiego będą przygotowane na wdrożenie informacyjnych systemów intuicyjnych?

Odpowiedzi:	Liczba wskazań		Odsetek wskazań	
	I runda	II runda	I runda	II runda
Nie będą	4	0	12,9%	0%
W niskim stopniu	17	29	54,84%	93,55%
W średnim stopniu	8	2	25,81%	6,45%
W wysokim stopniu	2	0	6,45%	0%
W b. wysokim stopniu	0	0	0%	0%

11. W jakim stopniu zwiększą się inwestycje w sektorze przedsiębiorstw przemysłowych w województwie lubelskim?

Odpowiedzi:	Liczba wskazań		Odsetek wskazań	
	I runda	II runda	I runda	II runda
Nie zwiększą się	0	0	0%	0%
W niskim stopniu	8	4	25,81%	12,90%
W średnim stopniu	19	24	61,29%	77,42%
W wysokim stopniu	4	3	12,9%	9,68%
W b. wysokim stopniu	0	0	0%	0%

12. W jakim stopniu zwiększy się udział przedsiębiorstw z sektora usług w wytwarzaniu wartości dodanej?

Odpowiedzi:	Liczba wskazań		Odsetek wskazań	
	I runda	II runda	I runda	II runda
Nie zwiększy się	0	0	0%	0%
W niskim stopniu	3	1	9,67%	3,23%
W średnim stopniu	13	7	41,94%	22,58%
W wysokim stopniu	15	23	48,39%	74,19%
W b. wysokim stopniu	0	0	0%	0%

13. W jakim stopniu inwestycje zewnętrzne będą głównym czynnikiem inteligentnego rozwoju przemysłu w województwie lubelskim?

Odpowiedzi:	Liczba wskazań		Odsetek wskazań	
	I runda	II runda	I runda	II runda
Nie będą	1	0	3,23%	0%
W niskim stopniu	6	1	19,35%	3,23%
W średnim stopniu	17	26	54,84%	83,87%
W wysokim stopniu	7	4	22,58%	12,90%
W b. wysokim stopniu	0	0	0%	0%

I4a. W jaki stopniu tzw. inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego będą zwiększały podaż miejsc pracy? (Biogospodarka - przetwórstwo biozasobów i produkcja żywności)

Odpowiedzi:	Liczba wskazań		Odsetek wskazań	
	I runda	II runda	I runda	II runda
Nie zwiększą się	0	0	0%	0%
W niskim stopniu	5	0	16,13%	0%
W średnim stopniu	14	23	45,16%	74,19%
W wysokim stopniu	12	8	38,71%	25,81%
W b. wysokim stopniu	0	0	0%	0%

I4b. W jakim stopniu tzw. inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego będą zwiększały podaż miejsc pracy? (Usługi medyczne i prozdrowotne)

Odpowiedzi:	Liczba wskazań		Odsetek wskazań	
	I runda	II runda	I runda	II runda
Nie zwiększą się	4	0	12,9%	0%
W niskim stopniu	14	3	45,16%	9,68%
W średnim stopniu	11	21	28,19%	67,74%
W wysokim stopniu	2	7	6,45%	22,58%
W b. wysokim stopniu	0	0	0%	0%

I4c. W jakim stopniu tzw. inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego będą zwiększały podaż miejsc pracy? (Energetyka niskoemisyjna)

Odpowiedzi:	Liczba wskazań		Odsetek wskazań	
	I runda	II runda	I runda	II runda
Nie zwiększą się	2	1	6,45%	3,23%
W niskim stopniu	9	7	29,03%	22,58%
W średnim stopniu	14	20	45,16%	64,52%
W wysokim stopniu	6	3	19,36%	9,68%
W b. wysokim stopniu	0	0	0%	0%

14d. W jakim stopniu tzw. inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego będą zwiększały podaż miejsc pracy? (Informatyka i automatyka)

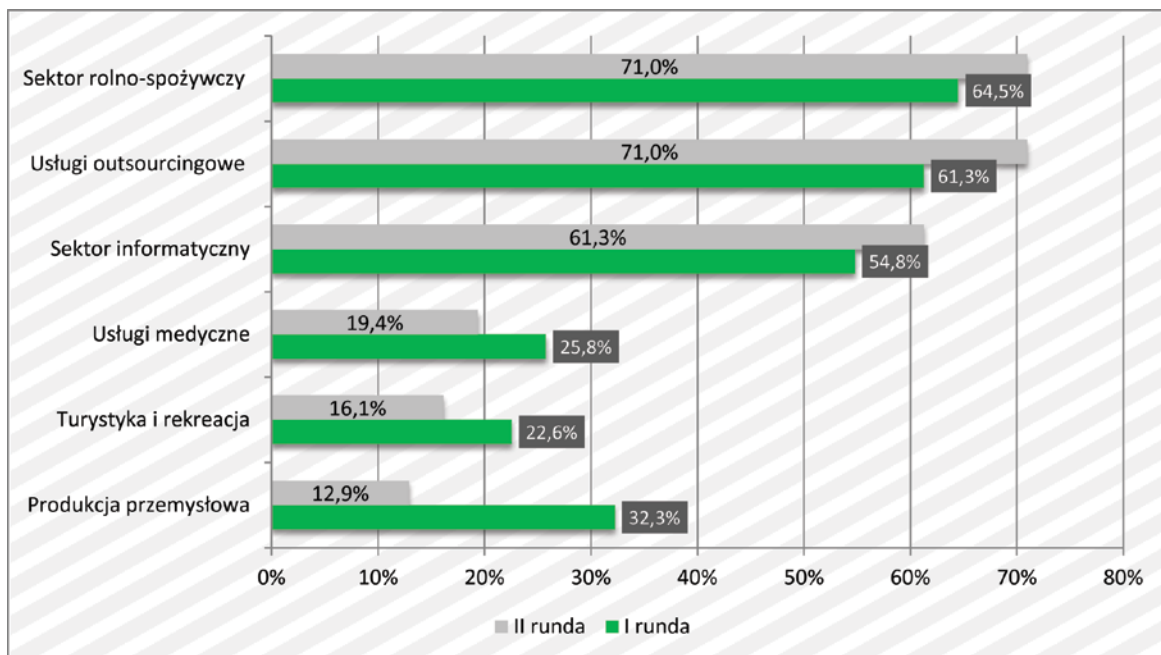
Odpowiedzi:	Liczba wskazań		Odsetek wskazań	
	I runda	II runda	I runda	II runda
Nie zwiększą się	0	0	0%	0%
W niskim stopniu	5	2	16,13%	6,45%
W średnim stopniu	14	23	45,16%	74,19%
W wysokim stopniu	10	5	32,26%	16,13%
W b. wysokim stopniu	2	1	6,45%	3,23%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

Analizując zestawienie wyników można zauważyć wzrost zgodności opinii ekspertów w każdym z pytań. W przypadku dwóch pytań (10 i 13) ponad 80% wskazań mieściło się w ramach jednej kategorii. 93,55% odpowiedzi ekspertów wskazywało, iż przedsiębiorstw na terenie województwa lubelskiego są w niskim stopniu przygotowane na wdrożenie informacyjnych systemów intuicyjnych. Również wysoki stopień jednorodności uzyskano w zakresie oceny znaczenia inwestycji zewnętrznych w inteligentnym rozwoju przemysłu na terenie województwa lubelskiego (83,87% odpowiedzi to wskazania na średni wpływ tego czynnika). W pozostałych pytaniach ponad 80% wskazań mieści się w obszarze dwóch sąsiadujących ze sobą kategorii.

W pytaniu dotyczącym wskazania sektorów (branż), które będą odgrywały główną rolę w tworzeniu miejsc pracy eksperci wybierali spośród sześciu, które uzyskały najwięcej wskazań w pierwszej rundzie. Na wykresie poniżej przedstawiono wyniki odpowiedzi ekspertów w pierwszej i drugiej rundzie.

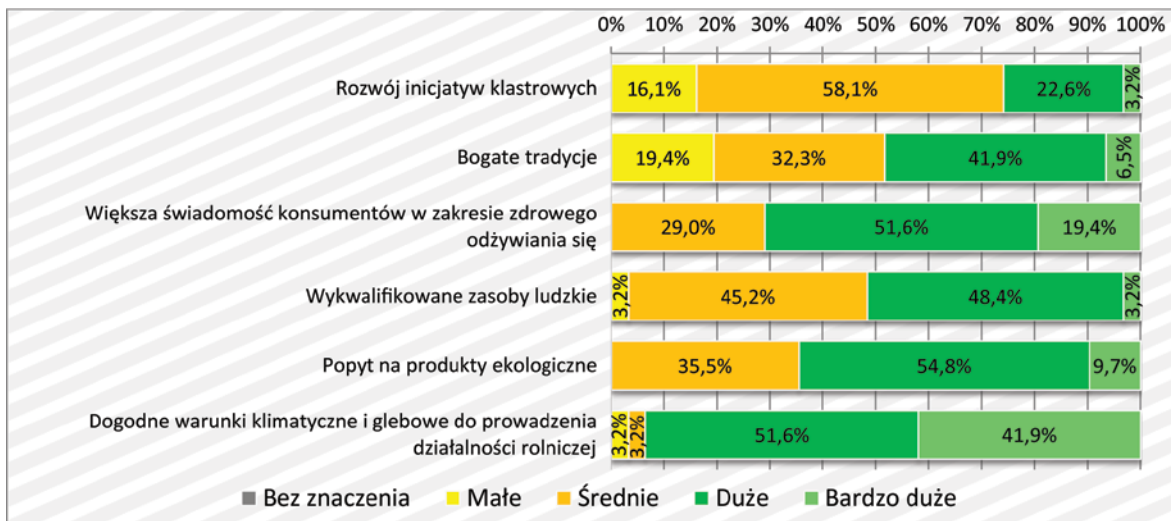
WYKRES 10. ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI NA PYTANIE O SEKTORY (BRANŻE), KTÓRE BĘDĄ ODGRYWAŁY GŁÓWNA ROLĘ W TWORZENIU MIEJSC PRACY

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

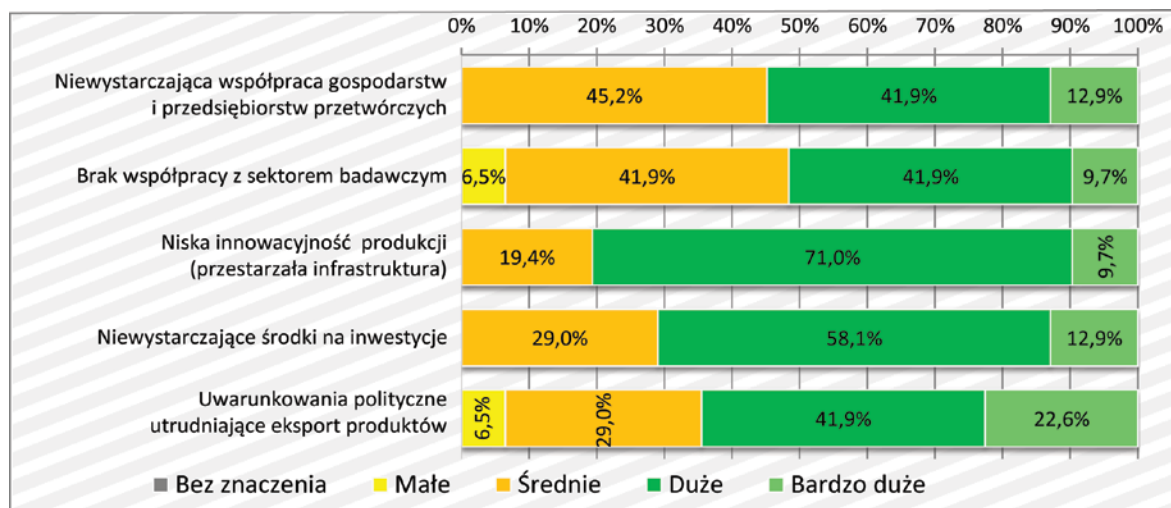
Eksperti w drugiej rundzie jeszcze mocniej podkreślili rangę trzech sektorów: rolno-spożywczego, usług outsourcingowych oraz informatycznego. Niektórzy pozostali przy swoim wcześniejszym zdaniu, natomiast część przychyliła się do opinii większości. Poniżej przedstawiono pochodzące z drugiej fali badania wyniki ocen w zakresie szans i zagrożeń w zakresie najczęściej wymienianych branż/sektorów.

WYKRES 11. ZESTAWIENIE GŁÓWNYCH SZANS (CZYNNIKÓW) ROZWOJU BRANŻY (SEKTORA) ROLNO-SPOŻYWCZEGO W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

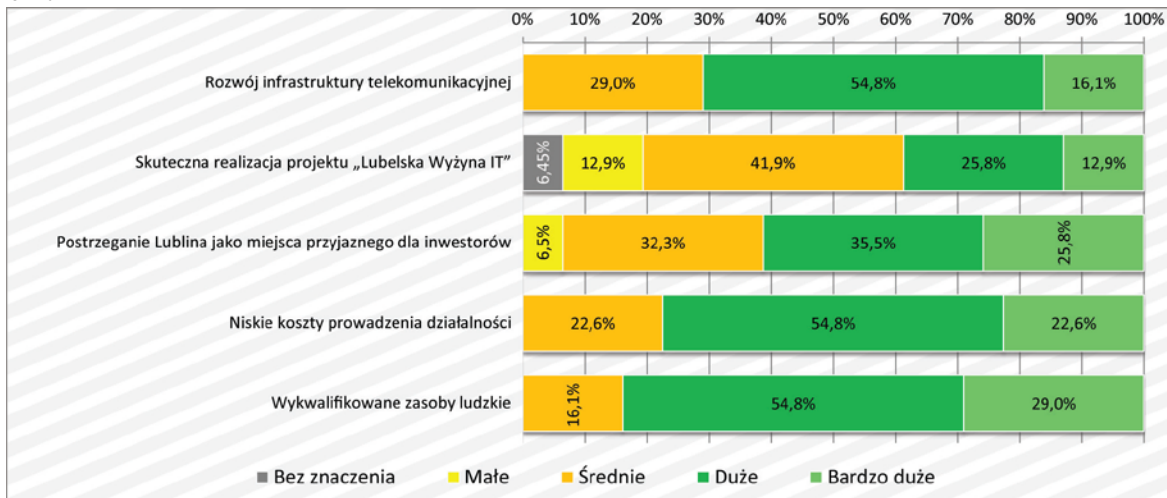
WYKRES 12. ZESTAWIENIE GŁÓWNYCH ZAGROŻEŃ ROZWOJU BRANŻY (SEKTORA) ROLNO-SPOŻYWCZEGO W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

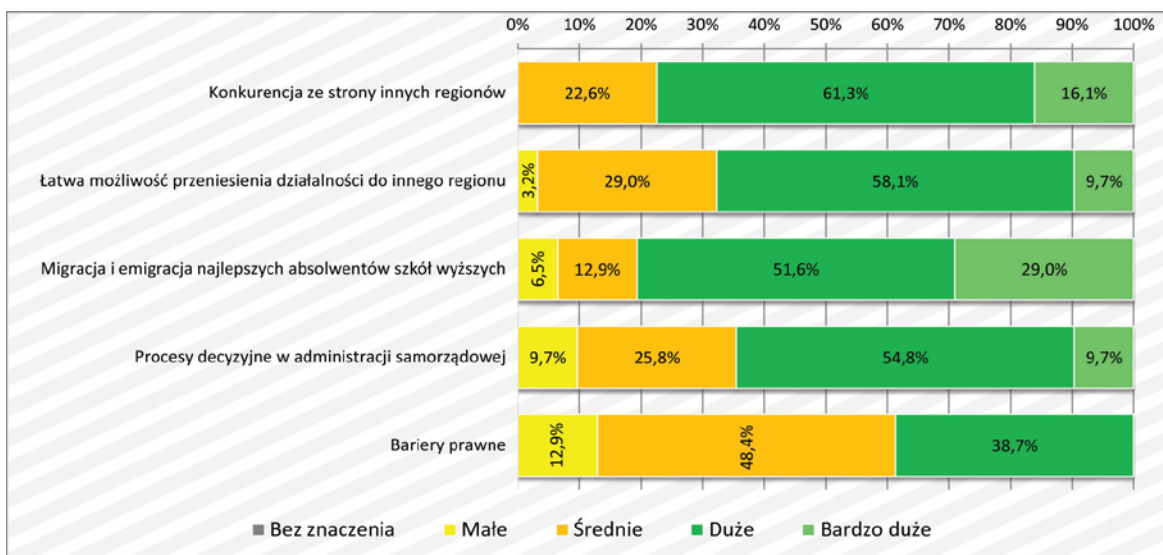
Eksperti zgodzili się, że wśród głównych czynników sprzyjających rozwojowi przemysłu rolno-spożywczego największą rolę odgrywają dogodne warunki klimatyczne i glebowe do prowadzenia działalności rolniczej oraz większa świadomość konsumentów w zakresie zdrowego odżywiania się. Natomiast największa zgodność ekspertów nt. zagrożeń dla tej branży wystąpiła w przypadku niskiej innowacyjności produkcji, niewystarczających środków na inwestycje oraz uwarunkowaniach politycznych utrudniających eksport produktów.

WYKRES 13. ZESTAWIENIE GŁÓWNYCH SZANS (CZYNNIKÓW) ROZWOJU BRANŻY (SEKTORA) USŁUG OUTSOURCINGOWYCH W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

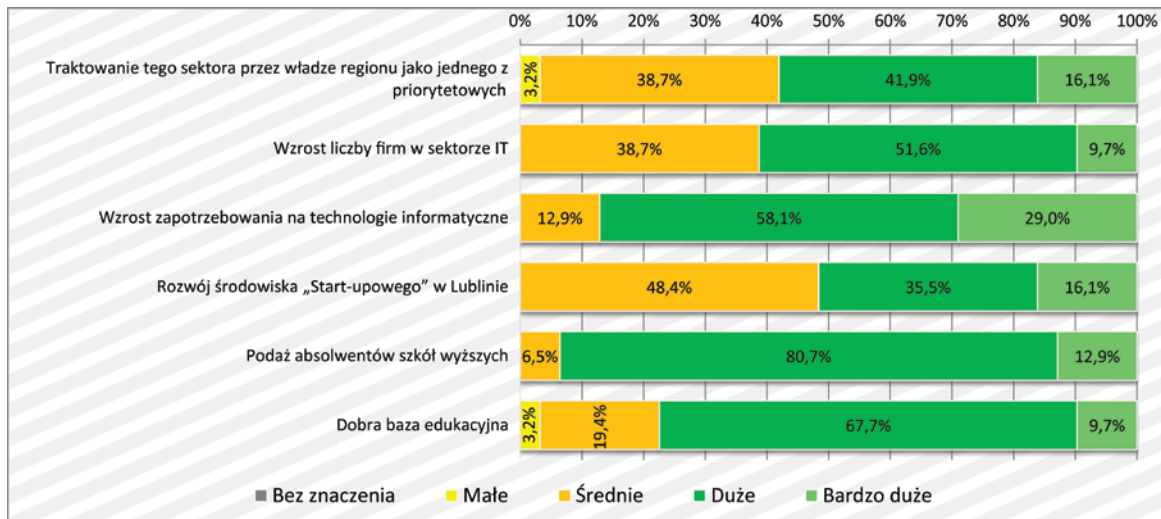
WYKRES 14. ZESTAWIENIE GŁÓWNYCH ZAGROŻEŃ ROZWOJU BRANŻY (SEKTORA) USŁUG OUTSOURCINGOWYCH W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

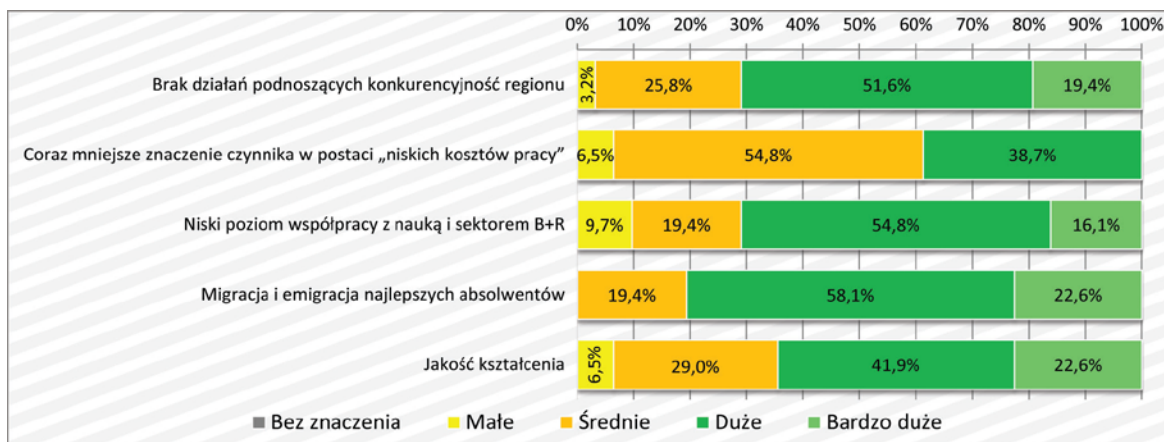
Oceniając szanse branży/sektora usług outsourcingowych, eksperci wyrazili opinię, że w największym stopniu do czynników sprzyjających rozwojowi branży należą wykwalifikowane zasoby ludzkie i niskie koszty prowadzenia działalności. W przypadku zagrożeń jako najbardziej istotne wskazano: konkurencję ze strony innych regionów oraz emigrację najlepszych absolwentów.

WYKRES 15. ZESTAWIENIE GŁÓWNYCH SZANS (CZYNNIKÓW) ROZWOJU BRANŻY (SEKTORA) USŁUG INFORMATYCZNYCH W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi ekspertów

WYKRES 16. ZESTAWIENIE GŁÓWNYCH ZAGROŻEŃ ROZWOJU BRANŻY (SEKTORA) USŁUG INFORMATYCZNYCH W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM

Źródło: opracowanie własne na podstawie odpowiedzi ekspertów

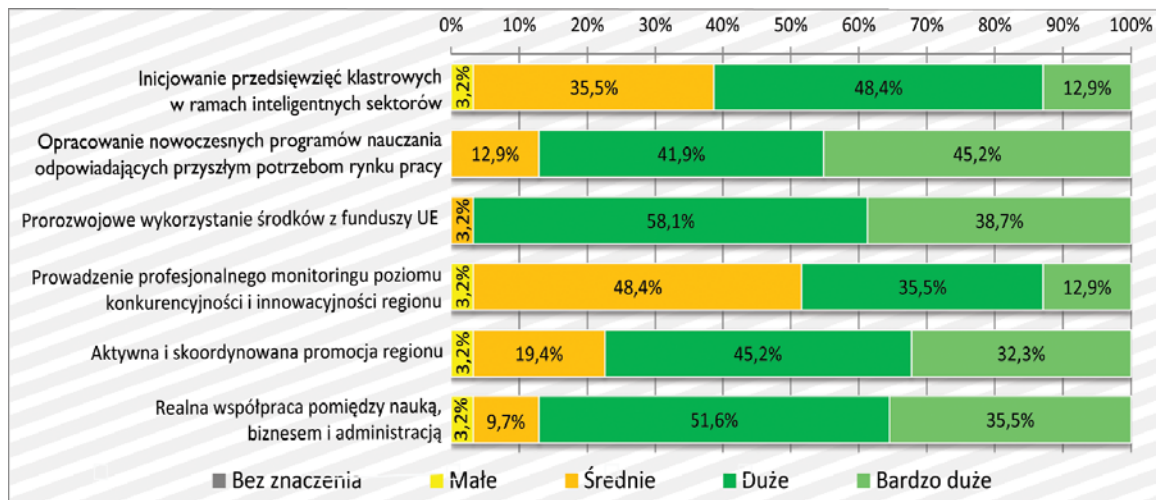
W przypadku szans i zagrożeń branży/sektora usług informatycznych, respondenci wskazywali na wzrost zapotrzebowania na technologie informacyjne, podaż absolwentów szkół wyższych oraz dobrą bazę edukacyjną jako czynniki rozwoju. Wśród zagrożeń eksperci wskazali, że w największym stopniu problemem będzie emigracja najlepszych absolwentów.

W turze drugiej eksperci ocenili również znaczenie wcześniej wymienionych przez siebie działań proaktywnych dla tworzenia nowych miejsc pracy w ramach sektorów określonych jako inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego. Działania uszeregowano według rangi istotności (dane prezentuje Wykres 17):

- Opracowanie nowoczesnych programów nauczania odpowiadających przyszłym potrzebom rynku pracy.
- Prorozwojowe wykorzystanie środków z funduszy UE.

- Zapewnienie realnej współpracy pomiędzy nauką, biznesem i administracją.
- Aktywna i skoordynowana promocja regionu.
- Inicjowanie przedsięwzięć klastrowych w ramach inteligentnych sektorów.
- Prowadzenie profesjonalnego monitoringu poziomu konkurencyjności i innowacyjności regionu.

WYKRES 17. ZESTAWIENIE DZIAŁAŃ PROAKTYWNYCH W TWORZENIU NOWYCH MIEJSC PRACY W SEKTORACH INTELIGENTNYCH SPECJALIZACJI WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

Odpowiedzi dotyczące wskazania zawodów (zespołów kwalifikacji, kompetencji) o wysokim popycie

Podobnie jak w przypadku wcześniejszych obszarów, eksperci uzyskali informacje dotyczące rozkładu odpowiedzi na pytania zamknięte, które dotyczyły roli jednostek edukacyjnych (uczelni wyższych, szkół średnich) w odpowiednim przygotowaniu absolwentów do przyszłych wymagań rynku pracy. Eksperti oceniali również funkcjonowanie instytucji transferu wiedzy z sektora nauki do biznesu, jak również powiatowych urzędów pracy, pod kątem zdolności do szybkiego reagowania na nowe wyzwania rynku pracy. W tabeli siedemnastej przedstawiono wyniki z pierwszej i drugiej rundy.

4. Im wyższy prestiż uczelni, tym lepsi kandydaci starają się o przyjęcie na studia. W jakim stopniu zwiększy się prestiż uczelni wyższych na terenie województwa lubelskiego?

Odpowiedzi:	Liczba wskazań		Odsetek wskazań	
	I runda	II runda	I runda	II runda
Nie zwiększy się	6	2	19,35%	6,45%
W niskim stopniu	10	11	32,26%	35,48%
W średnim stopniu	14	17	45,16%	54,84%
W wysokim stopniu	1	1	3,23%	3,23%
W b. wysokim stopniu	0	0	0%	0%

5. W jakim stopniu instytucje edukacyjne będą przygotowane na dostosowanie swojej oferty do potrzeb związanych z rozwojem wskazanych wcześniej kluczowych sektorów?

Odpowiedzi:	Liczba wskazań		Odsetek wskazań	
	I runda	II runda	I runda	II runda
Nie będą	0	0	0%	0%
W niskim stopniu	12	8	38,71%	25,81%
W średnim stopniu	16	21	51,61%	67,74%
W wysokim stopniu	3	2	9,68%	6,45%
W b. wysokim stopniu	0	0	0%	0%

6. W jakim stopniu instytucje transferu wiedzy z nauki do biznesu będą wpływały na powstawanie nowych przedsiębiorstw w sektorach inteligentnych specjalizacji województwa lubelskiego?

Odpowiedzi:	Liczba wskazań		Odsetek wskazań	
	I runda	II runda	I runda	II runda
Nie będą	0	0	0%	0%
W niskim stopniu	12	12	38,71%	38,71%
W średnim stopniu	12	16	38,71%	51,61%
W wysokim stopniu	6	3	19,35%	9,68%
W b. wysokim stopniu	1	0	3,23%	0%

7. W jakim stopniu przedsiębiorstwa powstałe w wyniku transferu wiedzy z nauki do biznesu będą kreowały zapotrzebowanie na nowe zawody i kwalifikacje, kompetencje?

Odpowiedzi:	Liczba wskazań		Odsetek wskazań	
	I runda	II runda	I runda	II runda
Nie będą	0	0	0%	0%
W niskim stopniu	6	3	19,35%	9,68%
W średnim stopniu	13	22	41,94%	70,97%
W wysokim stopniu	11	5	35,48%	16,13%
W b. wysokim stopniu	1	1	3,23%	3,23%

10. W jakim stopniu sieć powiatowych urzędów pracy jest przygotowana aby odpowiedzieć na nowe wyzwania rynku pracy województwa lubelskiego?

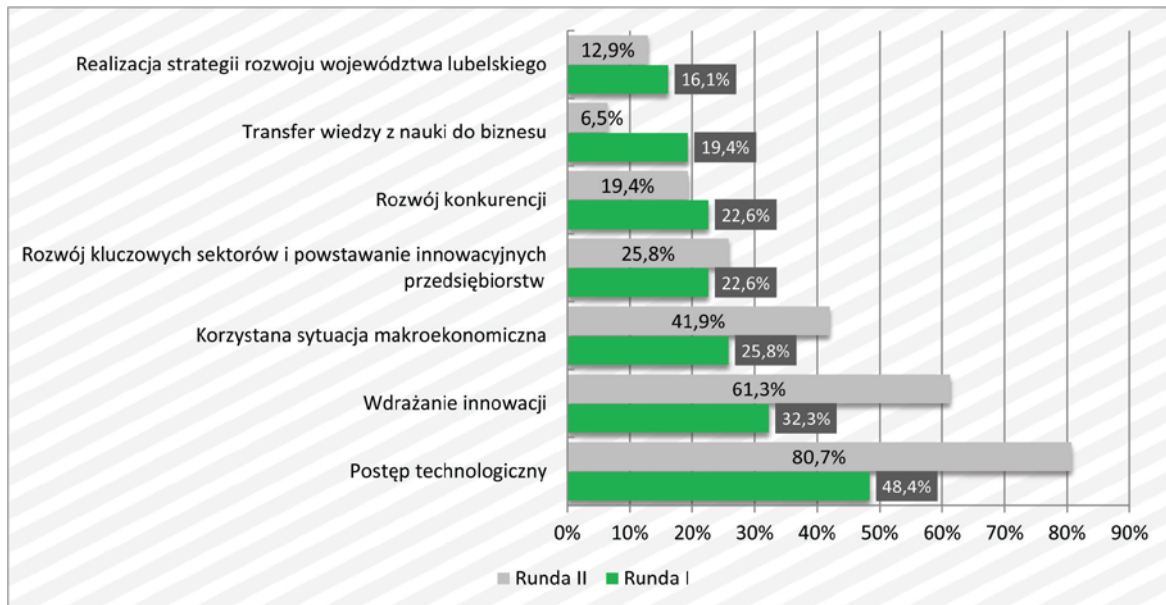
Odpowiedzi:	Liczba wskazań		Odsetek wskazań	
	I runda	II runda	I runda	II runda
Nie jest przygotowana	0	0	0%	0%
W niskim stopniu	13	8	41,94%	25,81%
W średnim stopniu	16	21	51,61%	67,74%
W wysokim stopniu	2	2	6,45%	6,45%
W b. wysokim stopniu	0	0	0%	0%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

We wszystkich pytaniach w drugiej rundzie uzyskano wyższy poziom zgodności opinii ekspertów niż w rundzie pierwszej. Jako czynnik mający największy wpływ na kreowanie zapotrzebowania na nowe zawody eksperci wskazali przedsiębiorstwa, które będą powstawały w wyniku transferu wiedzy ze sfery nauki do biznesu (70,97% odpowiedzi „w średnim stopniu” oraz 16,13% odpowiedzi „w wysokim stopniu”).

W kolejnych dwóch pytaniach eksperci wskazywali czynniki, które będą stymulowały wzrost zapotrzebowania na nowe kwalifikacje i kompetencje w kluczowych sektorach oraz takie czynniki, które będą ograniczać wzrost tego zapotrzebowania na podstawie zbioru czynników, które uzyskały najwięcej wskazań w pierwszej rundzie. Na wykresach poniżej przedstawiono zestawienie odpowiedzi ekspertów.

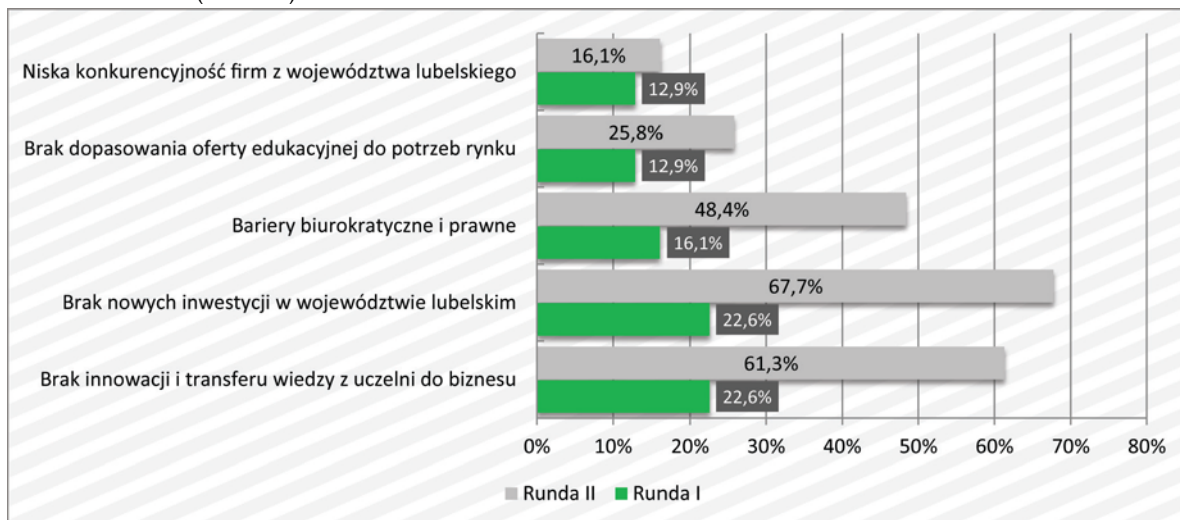
WYKRES 18. ZESTAWIENIE CZYNNIKÓW, KTÓRE BĘDĄ STYMULOWAŁY WZROST ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWE KWALIFIKACJE, KOMPETENCJE W KLUCZOWYCH SEKTORACH (BRANŻACH)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

W drugiej rundzie eksperci z dużo większym stopniem zgodności wskazali trzy czynniki, które będą stymulowały wzrost zapotrzebowania na nowe kwalifikacje i kompetencje. Najwięcej wskazań uzyskały: postęp technologiczny, wdrażanie innowacji oraz korzystna sytuacja makroekonomiczna w kraju.

WYKRES 19. ZESTAWIENIE CZYNNIKÓW, KTÓRE BĘDĄ OGRANICZAŁY WZROST ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWE KWALIFIKACJE I KOMPETENCJE W KLUCZOWYCH SEKTORACH (BRANŻACH)

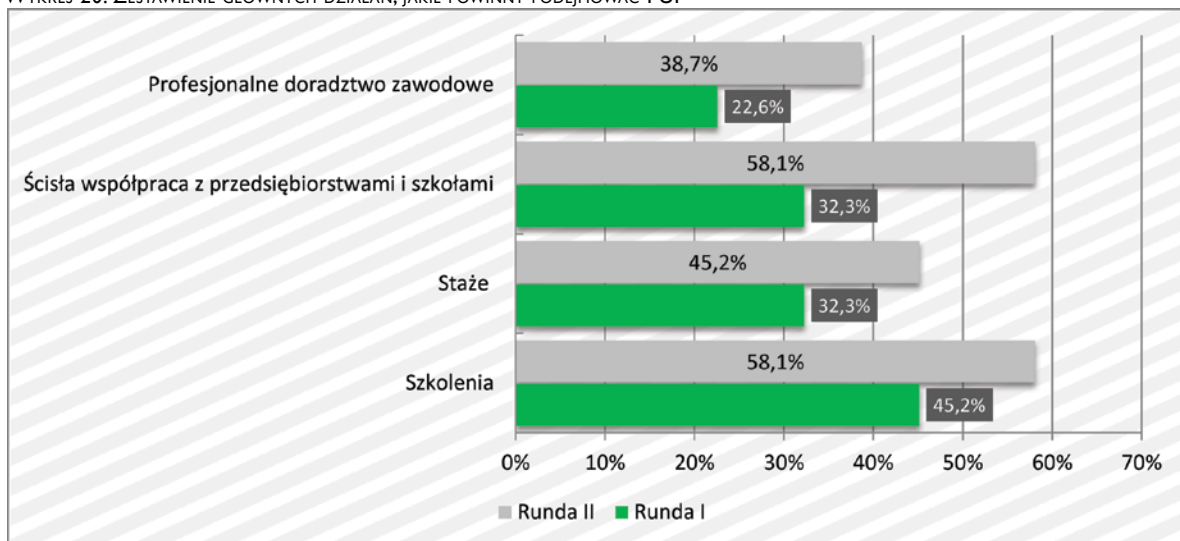

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

Podobnie w przypadku oceny uwarunkowań, które będą ograniczały wzrost zapotrzebowania na nowe kwalifikacje i kompetencje odpowiedzi ekspertów były bardziej zgodne w drugiej rundzie badania. Zdaniem ekspertów głównymi ograniczeniami będą: brak innowacji i transferu wiedzy z nauki do biznesu, brak nowych inwestycji w województwie lubelskim, bariery biurokratyczne i prawne.

Kolejne pytanie dotyczyło działań jakie powinny być podejmowane przez powiatowe urzędy pracy, aby odpowiednio przygotować osoby bezrobotne do podjęcia pracy w nowych zawodach. Eksperci odnosili się do działań, które uzyskały najwięcej wskazań w pierwszej rundzie. Na wykresie dwudziestym przedstawiono zestawienie odpowiedzi z pierwszej i drugiej rundy.

WYKRES 20. ZESTAWIENIE GŁÓWNYCH DZIAŁAŃ, JAKIE POWINNY PODEJMOWAĆ PUP

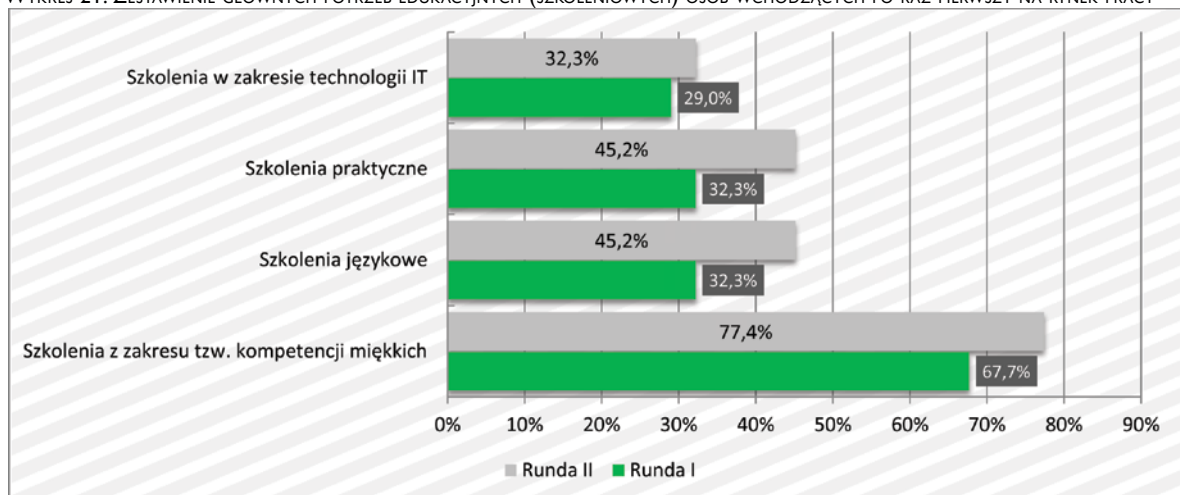

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

W stosunku do wszystkich czterech działań w drugiej rundzie odpowiedzi uzyskano zdecydowanie wyższy stopień zgodności opinii ekspertów. Głównymi działaniami jakie powinny podejmować powiatowe urzędy pracy to: ścisła współpraca ze szkołami i przedsiębiorstwami, realizacja szkoleń umożliwiających szybkie dostosowywanie się do wymagań rynku pracy oraz staże. Ważnym aspektem jest również prowadzenie profesjonalnego doradztwa zawodowego.

Z kolei jako główne potrzeby edukacyjne (szkoleniowe) młodych osób wchodzących po raz pierwszy na rynek pracy, eksperci w zdecydowanej większości wskazali szkolenia z zakresu kompetencji miękkich, a następnie szkolenia praktyczne i językowe.

WYKRES 21. ZESTAWIENIE GŁÓWNYCH POTRZEB EDUKACYJNYCH (SZKOLENIOWYCH) OSÓB WCHODZĄCYCH PO RAZ PIERWSZY NA RYNEK PRACY

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

W badaniu pt. „Prognoza rozwoju rynku pracy województwa lubelskiego wykorzystano technikę delficką jako narzędzie prognozowania przyszłej sytuacji na regionalnym rynku pracy. Dla ukierunkowania procesu badawczego sformułowano cel główny i 3 cele szczegółowe (tabela poniżej).

TABELA 18. CELE BADANIA „PROGNOZA ROZWOJU RYNKU PRACY WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO”

Cel główny: Prognoza zapotrzebowania na pracowników w województwie lubelskim		
Cel 1 określenie przyszłej sytuacji na regionalnym rynku pracy	Cel 2 wskazanie regionalnych branż z najwyższym potencjałem zatrudnieniowym	Cel 3 określenie zawodów (lub zespołów kwalifikacji, kompetencji o wysokim popycie)

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DOKUMENTÓW WUP W LUBLINIE

Do poszczególnych celów sformułowano pytania badawcze do każdego z celów szczegółowych. Poniżej w kolejnych częściach przedstawiono uzyskane wyniki i ich interpretacje.

Cel I - określenie przyszłej sytuacji na regionalnym rynku pracy

Ekspertki odpowiadały na dziesięć pytań zamkniętych. Pięć z nich dotyczyło określenia w jakim stopniu określony czynnik będzie wpływał na regionalny rynek pracy. Każdy z tych czynników był oceniany w następującej skali: „brak wpływu”, „w niskim stopniu”, „w średnim stopniu”, „w wysokim stopniu”, „w bardzo wysokim stopniu”. Do analizy zebranych danych zastosowano indeksy tj. złożone mierniki umożliwiające porządkowanie uzyskanych odpowiedzi. W przypadku powyższych pytań indeks obliczono według wzoru:

$$\begin{aligned} & (\text{liczba odpowiedzi „w bardzo wysokim stopniu”} * 100 \\ & + \text{liczba odpowiedzi „w wysokim stopniu”} * 75 \\ & + \text{liczba odpowiedzi „w średnim stopniu”} * 50 \\ & + \text{liczba odpowiedzi „w niskim stopniu”} * 25 \\ & + \text{liczba odpowiedzi „brak wpływu”} * 0 \\ & \text{podzielone przez liczbę odpowiedzi} \end{aligned}$$

Indeks przyjmuje wartości od 0 do 100. Wartości wyższe niż 50 świadczą o tym, że danemu czynnikowi przypisywany jest wpływ pozytywny (im wartość bliższa 100, tym sprzyjające działanie czynnika jest większe). Poniżej w tabeli przedstawiono zestawienie czynników wg ich stopnia wpływu na regionalny rynek pracy.

TABELA 19. ZESTAWIENIE UWARUNKOWAŃ WPLYWAJĄCYCH NA SYTUACJĘ NA REGIONALNYM RYNKU PRACY

Czynnik	Wartość indeksu
P.10 Wpływ rozwoju infrastruktury drogowej na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej województwa lubelskiego	73
P.1 Przygotowanie instytucji publicznych na terenie województwa lubelskiego na absorpcję środków z funduszy UE	67
P.8 Wpływ rozwoju technologii IT na zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw województwa lubelskiego	55
P.3 Wpływ wzrostu gospodarczego w kraju na podniesienie konkurencyjności regionu (województwa lubelskiego)	51
P.2 Wpływ absorpcji środków z funduszy UE na zwiększenie podaży miejsc pracy po okresie programowania 2014-2020	50

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

Z zestawienia wynika, że eksperci najwyższe oddziaływanie na regionalny rynek pracy przypisali rozwojowi infrastruktury drogowej, przygotowaniu instytucji publicznych na absorpcję środków z funduszy UE oraz rozwojowi technologii IT. Rozwój infrastruktury drogowej ma zwiększyć atrakcyjność inwestycyjną regionu i spowodować powstawanie nowych przedsiębiorstw, a co za tym idzie również zwiększenie popytu na pracę. Drugi element łączy się częściowo z pierwszym, ponieważ odpowiednie przygotowanie instytucji publicznych na absorpcję środków z funduszy UE oznacza m. in. racjonalne wykorzystywanie tych środków w dziedzinach, które mogą spowodować rozwój regionu. Dotyczy to przede wszystkim wybranych inteligentnych specjalizacji, które zostały uznane za najbardziej obiecujące w dłuższym horyzoncie czasu.

W pozostałych pięciu pytaniach eksperci oceniali czy wymieniony czynnik będzie wpływał na regionalny rynek pracy. Każdy z tych czynników był oceniany w następującej skali: „zdecydowanie nie”, „raczej nie”, „trudno powiedzieć”, „raczej tak”, „zdecydowanie tak”. W przypadku tych pytań indeks obliczono według wzoru:

$$\begin{aligned}
 & (\text{liczba odpowiedzi „zdecydowanie tak”} * 100 \\
 & + \text{liczba odpowiedzi „raczej tak”} * 75 \\
 & + \text{liczba odpowiedzi „raczej nie”} * 50 \\
 & + \text{liczba odpowiedzi „zdecydowanie nie”} * 25 \\
 & \text{podzielone przez liczbę odpowiedzi,} \\
 & \text{z wyłączeniem odpowiedzi „trudno powiedzieć”).}
 \end{aligned}$$

Poniżej w tabeli przedstawiono zestawienie czynników wg ich oddziaływania na regionalny rynek pracy.

TABELA 20. ZESTAWIENIE UWARUNKOWAŃ WPLYWAJĄCYCH NA SYTUACJĘ NA REGIONALNYM RYNKU PRACY

Czynnik	Wartość indeksu
P.5 Wpływ wzrostu wydatków państwa na badania i rozwój na rozwój wybranych inteligentnych specjalizacji w województwie lubelskim	72
P.9 Wpływ rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej na rozwój przedsiębiorczości w województwie lubelskim	71
P.4 Wpływ tempa wzrostu gospodarczego kraju na rozwój przedsiębiorczości w województwie lubelskim	70
P.7 Wpływ skutecznego wdrażania technologii IT na uelastycznienie rynku pracy	68
P.6 Wpływ wydatków na badania i rozwój na wzrost liczby przedsiębiorstw oferujących innowacyjne produkty i usługi	67

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

Różnice pomiędzy znaczeniem poszczególnych uwarunkowań są niewielkie. Wydatki na badania i rozwój oraz inwestycje w obszarze szeroko rozumianej infrastruktury technologicznej będą tymi czynnikami kształtującymi sytuację na regionalnym rynku pracy. Będą sprzyjały rozwojowi przedsiębiorczości w regionie, wzrostowi innowacyjności przedsiębiorstw i tworzeniu nowych miejsc pracy. W pytaniach tych zdecydowanie przeważała odpowiedź „raczej tak” (kolejno 26, 21, 26, 23, 25 odpowiedzi na 31).

Cel 2 - Wskazanie regionalnych branż z najwyższym potencjałem zatrudnieniowym

Pytania zamknięte dotyczyły stopnia przygotowania przedsiębiorstw na terenie województwa lubelskiego do wdrażania wysoko zaawansowanych technologii i nowoczesnych systemów informacyjnych.

W tabeli poniżej przedstawiono ocenę stopnia przygotowania przedsiębiorstw do wdrażania wysoko zaawansowanych technologii przy wykorzystaniu miar tendencji centralnej (mediana i średniej).

TABELA 21. STOPIEŃ PRZYGOTOWANIA PRZEDSIĘBIORSTW DO WDRAŻANIA WYSOKO ZAAWANSOWANYCH TECHNOLOGII

Pytanie	Mediana	Średnia
12. W jakim stopniu zwiększy się udział przedsiębiorstw z sektora usług w wytwarzaniu wartości dodanej?	3 (w wysokim stopniu)	2,71
13. W jakim stopniu inwestycje zewnętrzne będą głównym czynnikiem inteligentnego rozwoju przemysłu w województwie lubelskim?	2 (w średnim stopniu)	2,10
11. W jakim stopniu zwiększą się inwestycje w sektorze przedsiębiorstw przemysłowych w województwie lubelskim?	2 (w średnim stopniu)	1,97

8. W jakim stopniu w strukturze przedsiębiorstw województwa lubelskiego zwiększył się udział przedsiębiorstw wykorzystujących wysoko zaawansowane technologie?	2 (w średnim stopniu)	1,81
9. W jakim stopniu wdrożenie wysoko zaawansowanych technologii przyczyni się do zwiększenia podaży miejsc pracy?	2 (w średnim stopniu)	1,77
10. W jakim stopniu przedsiębiorstwa na terenie województwa lubelskiego będą przygotowane na wdrożenie informacyjnych systemów intuicyjnych?	1 (w niskim stopniu)	1,06

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

Kolejne pytania dotyczyły oceny w jakim stopniu sektory wybrane jako inteligentne specjalizacje regionu będą zwiększały podaż miejsc pracy.

Eksperti odpowiadali na pytania przy wykorzystaniu następującej skali odpowiedzi: „brak wpływu”, „w niskim stopniu”, „w średnim stopniu”, „w wysokim stopniu”, „w bardzo wysokim stopniu”. W przypadku tych pytań indeks obliczono według wzoru:

$$\begin{aligned}
 & (\text{liczba odpowiedzi „w bardzo wysokim stopniu”} * 100 \\
 & + \text{liczba odpowiedzi „w wysokim stopniu”} * 75 \\
 & + \text{liczba odpowiedzi „w średnim stopniu”} * 50 \\
 & + \text{liczba odpowiedzi „w niskim stopniu”} * 25 \\
 & + \text{liczba odpowiedzi „brak wpływu”} * 0 \\
 & \hline
 & \text{podzielone przez liczbę odpowiedzi)
 \end{aligned}$$

Indeks przyjmuje wartości od 0 do 100. Wartości wyższe niż 50 świadczą o tym, że danemu czynnikowi przypisywany jest wysoki wpływ (im wartość bliższa 100, tym sprzyjające działanie czynnika jest większe). Wartości oscylujące wokół 50 świadczą o średnim wpływie danego czynnika.

W tabeli dwudziestej drugiej przedstawiono zestawienie odpowiedzi dotyczących stopnia wpływu poszczególnych inteligentnych specjalizacji na podaż miejsc pracy.

TABELA 22. WPŁYW INTELIGENTNYCH SPECJALIZACJI NA PODAŻ MIEJSC PRACY

Czynnik	Wartość indeksu
I4a. W jakim stopniu tzw. inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego będą zwiększały podaż miejsc pracy? (Biogospodarka - przetwórstwo biozasobów i produkcja żywności)	56
I4d. W jaki stopniu tzw. inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego będą zwiększały podaż miejsc pracy? (Informatyka i automatyka)	54
I4b. W jaki stopniu tzw. inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego będą zwiększały podaż miejsc pracy? (Usługi medyczne i prozdrowotne)	45
I4c. W jaki stopniu tzw. inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego będą zwiększały podaż miejsc pracy? (Energetyka niskoemisyjna)	45

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

Z powyższego zestawienia wynika, że eksperci w umiarkowanym stopniu oceniają rolę sektorów określonych jako inteligentne specjalizacje regionu w zwiększaniu podaży miejsc pracy. Wynikać to może z krótkiego horyzontu czasu (5 lat – do 2020 roku) na rozwój tych sektorów. Prawdopodobnie pozytywny wpływ tych branż ujawni się w dłuższej perspektywie czasu. Znalazło to odzwierciedlenie w pytaniach otwartych, gdzie zostały wskazane trzy sektory, w których będą powstawały nowe miejsca pracy: sektor rolno-spożywczy, sektor usług outsourcingowych i sektor informatyczny. W pewnej części łączą się one z wybranymi inteligentnymi specjalizacjami (przetwórstwo biozasobów i produkcja żywności, informatyka i automatyka), ale też zawierają obszary, które wykraczają poza zakres inteligentnych specjalizacji.

Cel 3 - Określenie zawodów (lub zespołów kwalifikacji, kompetencji) o wysokim poziomie

Pytania zamknięte w odniesieniu do tego celu dotyczyły roli jednostek edukacyjnych w odpowiednim przygotowaniu absolwentów do przyszłych wymagań rynku pracy oraz na ile te instytucje są przygotowane do elastycznego formułowania oferty dydaktycznej, w której uwzględnione będą przyszłe uwarunkowania rynku pracy. Oceniano również funkcjonowanie instytucji transferu wiedzy z sektora nauki do biznesu, a co za tym idzie rozwój przedsiębiorczości i powstawanie nowych przedsiębiorstw. Pytano również o stopień przygotowania powiatowych urzędów pracy do szybkiego i elastycznego reagowania na nowe wymagania rynku pracy.

W tabeli dwudziestej trzeciej przedstawiono wyniki oceny ekspertów przy wykorzystaniu miar tendencji centralnej (mediany i średniej).

TABELA 23. WYNIKI OCENY EKSPERTÓW W PYTANIACH ZAMKNIĘTYCH W RAMACH CELU TRZECIEGO

Pytanie	Mediana	Średnia
7. W jakim stopniu przedsiębiorstwa powstałe w wyniku transferu wiedzy z nauki do biznesu będą kreowały zapotrzebowanie na nowe zawody i kwalifikacje, kompetencje?	2 (w średnim stopniu)	2,13
5. W jakim stopniu instytucje edukacyjne będą przygotowane na dostosowanie swojej oferty do potrzeb związanych z rozwojem wskazanych wcześniej kluczowych sektorów?	2 (w średnim stopniu)	1,81
10. W jakim stopniu sieć powiatowych urzędów pracy jest przygotowana aby odpowiedzieć na nowe wyzwania rynku pracy województwa lubelskiego?	2 (w średnim stopniu)	1,81
6. W jakim stopniu instytucje transferu wiedzy z nauki do biznesu będą wpływały na powstawanie nowych przedsiębiorstw w sektorach inteligentnych specjalizacji województwa lubelskiego?	2 (w średnim stopniu)	1,71
4. Im wyższy prestiż uczelni, tym lepsi kandydaci starają się o przyjęcie na studia. W jakim stopniu zwiększy się prestiż uczelni wyższych na terenie województwa lubelskiego?	2 (w średnim stopniu)	1,55

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

We wszystkich pytaniach dominowała odpowiedź „w średnim stopniu”. Stawia to wymagania przed poszczególnymi podmiotami ze sfery nauki, biznesu i administracji w zakresie dostosowania swojego funkcjonowania do przyszłych wymagań otoczenia, a w szczególności do dynamicznie zmieniającej się sytuacji na rynku pracy. Coraz większego znaczenia będzie nabierała współpraca pomiędzy podmiotami reprezentującymi poszczególne sektory (naukę, biznes, i administrację). Dzięki efektywnej współpracy i wspólnemu wykorzystaniu posiadanych zasobów, możliwe będzie prorozwojowe wykorzystanie środków z funduszy UE, jak również środków przeznaczonych na badania i rozwój.

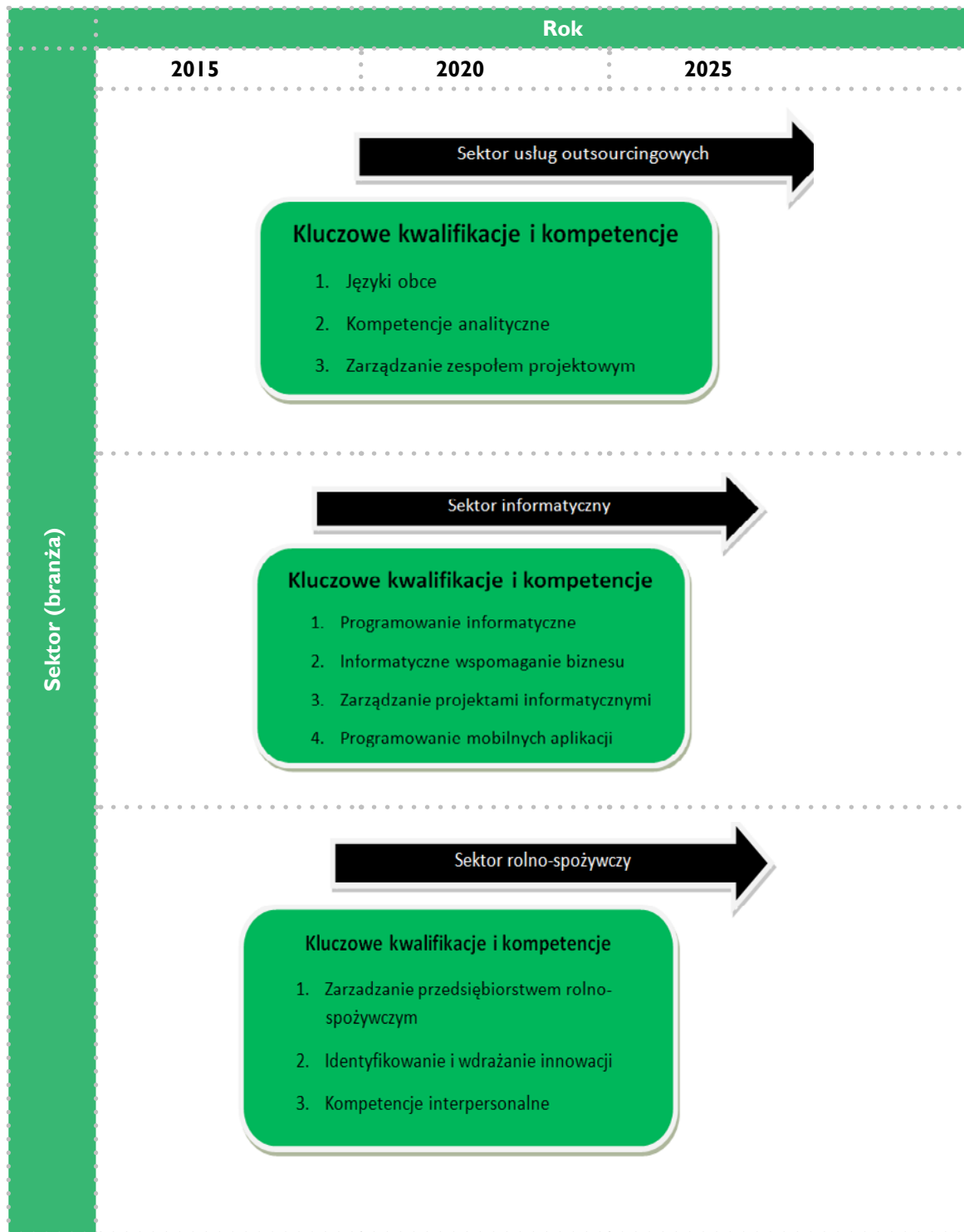
W pierwszej rundzie eksperci zidentyfikowali zawody (specjalistyczne kwalifikacje, kompetencje), które będą poszukiwane na rynku pracy i będą odgrywały ważną rolę w sektorach zidentyfikowanych jako kluczowe dla rozwoju województwa lubelskiego. W drugiej rundzie eksperci oceniali znaczenie tych zawodów (specjalistycznych kwalifikacji, kompetencji) w funkcjonowaniu tych sektorów. W ocenie wykorzystano następującą skalę ocen: „bez znaczenia - 0”, „małe - 1”, „średnie - 2”, „duże - 3”, „bardzo duże - 4”. W tabeli dwudziestej czwartej wyniki oceny ekspertów przy wykorzystaniu miar tendencji centralnej (mediany i średniej) dla trzech sektorów, które wskazano jako kluczowe: rolno-spożywczego, usług outsourcingowych oraz informatycznego.

TABELA 24. ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW NA TEMAT ZNACZENIA NAJBARDZIEJ POŻĄDANYCH ZAWODÓW I KWALIFIKACJI, KOMPETENCJI W SEKTORACH, KTÓRE UZNANO ZA KLUCZOWE

Sektor rolno-spożywczy		
Zawody i specjalistyczne kwalifikacje, kompetencje	Mediana	Średnia
<ul style="list-style-type: none"> Znajomość nowoczesnych technologii przetwórstwa spożywczego 	3 (duże)	3,35
<ul style="list-style-type: none"> Zarządzanie przedsiębiorstwem rolno-spożywczym 	3 (duże)	2,90
<ul style="list-style-type: none"> Identyfikowanie i wdrażanie innowacji 	3 (duże)	2,84
<ul style="list-style-type: none"> Kompetencje miękkie (interpersonalne, negocjacje) 	3 (duże)	2,84
<ul style="list-style-type: none"> Zarządzanie projektami i procesami w przedsiębiorstwach rolno-spożywczych 	2 (średnie)	2,29
<ul style="list-style-type: none"> Biegła znajomość języków obcych 	2 (średnie)	2,00
<ul style="list-style-type: none"> Specjalista z zakresu wzornictwa przemysłowego 		
Sektor usług outsourcingowych		
Zawody i specjalistyczne kwalifikacje, kompetencje	Mediana	Średnia
<ul style="list-style-type: none"> Biegła znajomość języków obcych 	4 (b. duże)	3,55
<ul style="list-style-type: none"> Kompetencje analityczne 	3 (duże)	3,13
<ul style="list-style-type: none"> Kwalifikacje, kompetencje w zakresie zarządzania zespołami projektowymi 	3 (duże)	2,97
<ul style="list-style-type: none"> Kwalifikacje, kompetencje w zakresie obsługi programów w rachunkowości zarządczej 	3 (duże)	2,90
<ul style="list-style-type: none"> Innowacyjność 	3 (duże)	2,84
Sektor informatyczny		
Zawody i specjalistyczne kwalifikacje, kompetencje	Mediana	Średnia
<ul style="list-style-type: none"> Kwalifikacje, kompetencje w zakresie programowania informatycznego 	4 (b. duże)	3,48
<ul style="list-style-type: none"> Specjalistyczne kwalifikacje, kompetencje w zakresie informatycznego wspomaganie biznesu 	3 (duże)	3,29
<ul style="list-style-type: none"> Zarządzanie projektami informatycznymi 	3 (duże)	3,16
<ul style="list-style-type: none"> Programowanie aplikacji mobilnych 	3 (duże)	3,13
<ul style="list-style-type: none"> Potwierdzone certyfikatami kwalifikacje w zakresie technologii serwerowych i sieciowych 	3 (duże)	3,06

ZRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

Wszystkie zidentyfikowane podczas pierwszej rundy zawody (zespoły kwalifikacji, kompetencji) w poszczególnych sektorach zostały ocenione przez ekspertów bardzo wysoko w przyjętej skali. W sektorze usług outsourcingowych oraz w sektorze informatycznym cztery z pięciu zespołów kwalifikacji, kompetencji oceniono jako posiadające duże znaczenie, natomiast po jednym jako bardzo duże (biegła znajomość języków obcych w usługach outsourcingowych i kwalifikacje, kompetencje w zakresie programowania informatycznego w sektorze informatycznym). W sektorze rolno-spożywczym dwa z siedmiu obszarów oceniono jako posiadające średnie znaczenie, natomiast pozostałe pięć jako posiadające duże znaczenie. Na rysunku pierwszym w postaci mapy drogowej przedstawiono kluczowe sektory oraz zestawy najważniejszych kwalifikacji i kompetencji w tych sektorach.

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE OPINII EKSPERTÓW

Rozwój tych sektorów jak również zapotrzebowanie na zidentyfikowane kwalifikacje i kompetencje powinien być ciągle monitorowany aby systematycznie aktualizować informacje niezbędne do podejmowania decyzji.

Scenariusze rozwoju – okres trwania 2015-2020

Ostatnim elementem analizy jest przedstawienie scenariuszy rozwojowych odnoszących się do prognozy zapotrzebowania na pracowników w województwie lubelskim. Scenariusze te przygotowane zostały w oparciu o wyniki badania techniką delficką, na podstawie wypracowanego konsensusu wśród poszczególnych ekspertów. Opracowane scenariusze odnoszą się do trzech celów szczegółowych badania, które zostały podzielone na charakterystyczne czynniki. Szczegółowy opis zawierają poniższe tabele.

TABELA 25. CHARAKTERYSTYKA SCENARIUSZA SYTUACJI NA REGIONALNYM RYNKU PRACY

Czynnik	Opis
Absorbacja środków z funduszy UE	Instytucje publiczne będą umiarkowanie dobrze przygotowane na absorpcję środków z funduszy UE, co w średnim stopniu wpłynie na podaż miejsc pracy po 2020 roku.
Tempo wzrostu gospodarczego	Utrzymujące się relatywnie wysokie na tle krajów UE tempo wzrostu gospodarczego umożliwi umiarkowany rozwój przedsiębiorczości w województwie lubelskim oraz podniesie konkurencyjność regionu.
Rozwój technologii	Wydatki na badania i rozwój będą kierowane w sektory najbardziej obiecujące dla rozwoju regionu i dzięki temu będzie wzrastała liczba przedsiębiorstw oferujących innowacyjne produkty i usługi, pojawi się zapotrzebowanie na nowe kwalifikacje, kompetencje i zawody.
Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej i drogowej	Nastąpi wzrost inwestycji w sferę infrastruktury drogowej i telekomunikacyjnej, co wpłynie na podniesienie konkurencyjności województwa lubelskiego i wzrost atrakcyjności inwestycyjnej. Będzie to skutkowało sprzyjającymi uwarunkowaniami do rozwoju przedsiębiorczości

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

TABELA 26. CHARAKTERYSTYKA SCENARIUSZA DOTYCZĄCEGO REGIONALNYCH BRANŻ Z NAJWIĘKSZYM POTENCJAŁEM ZATRUDNIENIOWYM

Czynnik	Opis
Struktura sektorów wytwarzających wartość dodaną	Nastąpi zwiększeniu udziału sektora przedsiębiorstw w wytwarzaniu wartości dodanej co będzie skutkowało pojawieniem się nowych miejsc pracy.
Przedsiębiorstwa wykorzystujące wysoko zaawansowane technologie	W umiarkowanym stopniu zwiększy się liczba przedsiębiorstw wdrażających wysoko zaawansowane technologie, co będzie pociągało za sobą zapotrzebowanie na nowe kwalifikacje, kompetencje i zawody.
Inwestycje zewnętrzne	Nastąpi wzrost inwestycji zewnętrznych na terenie województwa lubelskiego co w średnim stopniu przyczyni się do rozwoju produkcji przemysłowej. W dużej części będzie to dotyczyło sektorów określonych jako inteligentne specjalizacje regionu.
Inteligentne specjalizacje	W obszarze sektorów wybranych jako inteligentne specjalizacje regionu będą powstawały nowe miejsca pracy wraz z zapotrzebowaniem na nowe kwalifikacje, kompetencje. Szczególnie wysokim potencjałem zatrudnieniowym będą się charakteryzowały trzy sektory: modernizujący się sektor rolno-spożywczy, sektor usług outsourcingowych, sektor przedsiębiorstw i usług IT.

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

TABELA 27. CHARAKTERYSTYKA SCENARIUSZA DOTYCZĄCEGO OKREŚLENIA ZAWODÓW (LUB ZESPOŁÓW KWALIFIKACJI, KOMPETENCJI) O WYSOKIM POPYCIE

Czynnik	Opis
Instytucje edukacyjne	Instytucje te będą w średnim stopniu przygotowane na elastyczne dostosowywanie oferty edukacyjnej do potrzeb pojawiających się na rynku ze względu na rozwój inteligentnych specjalizacji i kluczowych w regionie.
Transfer wiedzy	Pomiędzy sektorem nauki i biznesu wystąpi niewystarczający poziom współpracy, aby zapewnić powstawanie nowych przedsiębiorstw wykorzystujących osiągnięcia nauki i techniki oraz kreowanie zapotrzebowania na nowe zawody i kwalifikacje.
Rynek pracy	Publiczne służby zatrudnienia w umiarkowany sposób będą w stanie odpowiadać na zmieniające się wyzwania w aspekcie struktury pożądanych zawodów i kwalifikacji. Wymagane będzie zapewnienie wysokiej jakości szkoleń oraz profesjonalnego doradztwa zawodowego.
Struktura kluczowych zawodów i kwalifikacji, kompetencji	Najbardziej pożądanymi kwalifikacjami, kompetencjami będą: biegła znajomość języków obcych, kompetencje miękkie (interpersonalne), zarządzanie projektami i procesami, znajomość nowoczesnych technologii w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego, kompetencje w zakresie programowania informatycznego, informatycznego wspomagania biznesu, kwalifikacje, kompetencje z zakresu rachunkowości zarządczej i umiejętność obsługi programów z tego zakresu, kompetencje w zakresie analizy rynku. Kwalifikacje w/w wymienionych obszarach potwierdzone certyfikatami uznanych instytucji.

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

REKOMENDACJE

Podczas badania uzyskano informacje na temat roli podmiotów z obszaru edukacji, administracji i publicznych służb zatrudnienia w kształtowaniu sytuacji na regionalnym rynku pracy oraz działań, jakie powinny być podejmowane przez te instytucje, aby skutecznie wykorzystywać szanse jakie będą się pojawiały w otoczeniu. Poniżej przedstawiono w syntetycznym ujęciu rekomendacje dla poszczególnych podmiotów.

Edukacja

Szkoły zawodowe – systematyczna współpraca z przedsiębiorcami oraz Wojewódzką Radą Rynku Pracy i powiatowymi radami rynku pracy w dostosowywaniu kierunków kształcenia zawodowego do wymagań sektorów, które będą odgrywały kluczową rolę w tworzeniu miejsc pracy na terenie województwa lubelskiego. Uczelnie wyższe – elastyczne dostosowywanie kierunków kształcenia, tak aby umożliwić zdobycie niezbędnej wiedzy i kwalifikacji, kompetencji, które będą niezbędne w przyszłych kluczowych sektorach województwa lubelskiego.

Samorząd terytorialny

Samorząd województwa – finansowanie prorozwojowych projektów, które będą inicjowały i wzmacniały współpracę pomiędzy sektorem nauki i biznesu, komercjalizację wiedzy (badania naukowych). Wypracowanie modelu współpracy pomiędzy trzema obszarami: nauka, biznes i administracja.

Samorząd powiatowy i gminny – wypracowanie koncepcji implementacji założeń strategii rozwoju województwa lubelskiego, tak aby zwiększać efektywność wykorzystania posiadanych zasobów. Powiaty i gminy powinny być podmiotami, które dzięki współpracy skutecznie wdrażają założenia rozwoju regionalnego.

Instytucje rynku pracy

Wojewódzki Urząd Pracy – doskonalenie funkcjonowania Lubelskiego Obserwatorium Rynku Pracy w celu monitorowania kierunków zmian zasygnalizowanych przez ekspertów podczas badania delfickiego i systematyczne uaktualnianie informacji na temat funkcjonowania i rozwoju regionalnego rynku pracy.

Powiatowe Urzędy Pracy – dbanie o zapewnienie wysokiej jakości usług i instrumentów rynku pracy. Ekspertsi zwracali szczególną uwagę na zapewnienie wysokiej jakości szkoleń w ścisłej współpracy z przedsiębiorcami, aby zapewniać jak najlepsze dopasowanie kwalifikacji, kompetencji do nowych wymagań na rynku pracy.

Generalnie wymienione powyżej podmioty powinny realizować założenia tzw. organizacji otwartej na innowacje (Open Innovation), co oznacza, że należy korzystać z zasobów, które znajdują się w otoczeniu dzięki współpracy i łączeniu wysiłków. Współcześnie problemem nie jest posiadanie różnego rodzaju zasobów, problemem jest zorganizowanie dostępu do zasobów. Jest to możliwe m.in. dzięki wykorzystywaniu założeń koncepcji organizacji sieciowej i wdrażanie rozwiązań organizacyjnych opartych na tej koncepcji.

CHMURY TAGÓW

Na poniższych rysunkach zaprezentowano grafy najczęściej pojawiających się słów w wypowiedziach ekspertów do pytań otwartych w celu drugim i trzecim.

W ramach drugiego celu badania pt. „Wskazanie regionalnych branż z największym potencjałem zatrudnieniowym” zawarto pytania o kluczowe branże/sektory odgrywające istotną rolę w tworzeniu miejsc pracy oraz wpływ firm na rynek pracy stosujących nowoczesne technologie. Pytano również o możliwości wzrostu wykorzystania wysoko zaawansowanych technologii w przedsiębiorstwach przemysłowych oraz o przedstawienie prognozy w zakresie wzrostu udziału sektora przedsiębiorstw w wytwarzaniu wartości dodanej w województwie lubelskim. A także o propozycję działań w zakresie zwiększenia się popytu na pracowników sektorów zajmujących się inteligentnymi specjalizacjami.

RYСУNEK 2. CHMURA NAJČĘSTSZYCH ODPOWIEDZI DO PYTAŃ OTWARTYCH W RAMACH CELU 2

ŹRÓDŁO: OPRAWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI EKSPERTÓW

W ramach trzeciego celu pt. „Określenie zawodów (lub zespołów kwalifikacji, kompetencji) o wysokim popycie” zebrano opinie nt. instytucji edukacyjnych i ich dostosowania do rynku pracy, szczególnie do kluczowych sektorów województwa lubelskiego. Zapytano o możliwości kształtowania struktury zawodów o wysokim popycie przez instytucje transferu wiedzy, a także czy rozwój technologii teleinformatycznych wpłynie na strukturę zespołów kwalifikacji, kompetencji o wysokim popycie. Zbadano opinię nt. czynników stymulujących bądź ograniczających wzrost zapotrzebowania na specjalistyczne umiejętności w kluczowych sektorach, a także poproszono o przedstawienie propozycji działań dla powiatowych urzędów pracy w zakresie wzrostu popytu na kluczowe zawody.

Zał. I. Kwestionariusz ankiety w I turze badania

Szanowni Państwo!

Uprzejmie prosimy o wypełnienie ankiety. Celem badania jest określenie przyszłej sytuacji na regionalnym rynku pracy, wskazanie regionalnych branż z najwyższym potencjałem zatrudnieniowym oraz określenie zawodów (kwalifikacji, kompetencji) o wysokim popycie. Dla celów badania założono określony scenariusz rozwoju województwa lubelskiego [opracowany na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 oraz raportów Lubelskiego Obserwatorium Rynku Pracy „Potrzeby i oczekiwania pracodawców. Raport z badań ilościowych wśród pracodawców województwa lubelskiego zatrudniających co najmniej 10 pracowników”. (2013/2014)]. Założono pozytywny scenariusz zmian, w którym przyjęto korzystne kształtowanie się czynników makroekonomicznych i społecznych w województwie lubelskim, korzystną zmianę w strukturze zatrudnienia polegającą na zmniejszeniu udziału pracujących w rolnictwie i zwiększeniu zatrudnienia w sektorach innowacyjnych (opartych na wiedzy) oraz wzrost liczby podmiotów gospodarczych z sektora MSP w obszarze nowoczesnych technologii. Dostarczone przez Państwa informacje, uwagi i opinie posłużą jako źródło wiedzy do weryfikacji powyższych hipotez i próby wypracowania konsensusu prognozy dotyczącej 5-letniego horyzontu czasowego 2015-2020.

Przeprowadzane badanie, jak już wspomniano, dotyczy określenia przyszłej sytuacji na rynku pracy w województwie lubelskim. Każdy z ekspertów zaproszonych do badania odpowiada na wszystkie pytania zawarte w kwestionariuszu, które dotyczą szerokiego zestawu uwarunkowań z różnych sfer o charakterze polityczno-prawnym, makroekonomicznym, technologicznym, społeczno-kulturowym, które wpływają na funkcjonowanie poszczególnych sektorów a co za tym idzie również na przyszły kształt regionalnego rynku pracy. Istotą stosowania metody delfickiej jest dochodzenie ekspertów do konsensusu na temat badanego zjawiska. Zdarzają się jednak sytuacje, kiedy jakaś odpowiedź (odpowiedzi) zdecydowanie odbiegają od pozostałych. Nie bez znaczenia jest to, czy ta różnica zdań zachodzi pomiędzy osobami, które są specjalistami w określonym obszarze, czy też pomiędzy specjalistami a osobą (osobami), które posiadają ogólną wiedzę. Dlatego do opracowania wyników badania bardzo cenne będą informacje dotyczące tego, jak Pan/i ocenia swoją wiedzę i kompetencje w poszczególnych obszarach. Jednocześnie zapewniamy, że Pana/i odpowiedzi na pytania nie będą rangowane (nie będą im przypisywane wagi) ze względu na to jak Pan/i określi swoje kompetencje w poszczególnych obszarach.

Imię i nazwisko eksperta

Autoocena wiedzy i kompetencji

Sfera uwarunkowań polityczno-prawnych (fundusze UE, finansowanie edukacji, projekty informatyczne e-government, prawo rynku pracy, polityka państwa w zakresie kierunków kształcenia)

Proszę wybrać jedną z odpowiedzi:

Jestem specjalistą w tej dziedzinie	☐
Jestem osobą kompetentną w tej dziedzinie	☐
Posiadam wiedzę ogólną w tym zakresie	☐
Znam podstawowe problemy tej dziedziny	☐
Niewiele wiem na temat tej dziedziny	☐

Sfera uwarunkowań makroekonomicznych (PKB, tempo wzrostu gospodarczego, stopy procentowe, poziom bezrobocia, konkurencyjność gospodarki)

Proszę wybrać jedną z odpowiedzi:

Jestem specjalistą w tej dziedzinie	☐
Jestem osobą kompetentną w tej dziedzinie	☐
Posiadam wiedzę ogólną w tym zakresie	☐
Znam podstawowe problemy tej dziedziny	☐
Niewiele wiem na temat tej dziedziny	☐

Sfera uwarunkowań technologicznych (wydatki na badania i rozwój, dostępność nowoczesnych technologii, instrumenty wsparcia innowacyjności, rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej)

Proszę wybrać jedną z odpowiedzi:

Jestem specjalistą w tej dziedzinie	☐
Jestem osobą kompetentną w tej dziedzinie	☐
Posiadam wiedzę ogólną w tym zakresie	☐
Znam podstawowe problemy tej dziedziny	☐
Niewiele wiem na temat tej dziedziny	☐

Sfera uwarunkowań społecznych (zamożność społeczeństwa, poziom wykształcenia, system szkolnictwa, zasoby fachowej kadry, skłonność do migracji, nastawienie do pracy)

Proszę wybrać jedną z odpowiedzi:

Jestem specjalistą w tej dziedzinie	☐
Jestem osobą kompetentną w tej dziedzinie	☐
Posiadam wiedzę ogólną w tym zakresie	☐
Znam podstawowe problemy tej dziedziny	☐
Niewiele wiem na temat tej dziedziny	☐

Niniejszy blok pytań dotyczy I-szego celu badania pt. „Określenie przyszłej sytuacji na regionalnym rynku pracy”. Zawarto w nim zagadnienia dotyczące wpływu dostępności środków z funduszy UE na sytuację rynku pracy województwa lubelskiego, a także określenia wpływu wzrostu PKB na pojawianie się nowych miejsc pracy. Ponadto pojawiają się kwestie dotyczące oceny zależności pomiędzy wzrostem wydatków na badania i rozwój a poziomem zatrudnienia w województwie lubelskim. Poprosimy Pana/ią także o ocenę wpływu rozwoju technologii IT na podaż miejsc pracy w województwie lubelskim. Jako ostatni oceni Pan/i wpływ wzrostu wydatków na inwestycje w infrastrukturę drogową i telekomunikacyjną na rozwój przedsiębiorczości.

Cel nr 1 - Określenie przyszej sytuacji na regionalnym rynku pracy

1. W jakim stopniu instytucje publiczne na terenie województwa lubelskiego są przygotowane na absorpcję środków z funduszy UE? Proszę wybrać jedną z odpowiedzi.				
Wcale (0)	W stopniu niskim (1)	W stopniu średnim (2)	W stopniu wysokim (3)	W stopniu bardzo wysokim (4)
☐	☐	☐	☐	☐
2. W jakim stopniu absorpcja środków z funduszy UE wpłynie na zwiększenie podaży miejsc prac po okresie programowania 2014 - 2020? Proszę wybrać jedną z odpowiedzi.				
Nie wpłynie (0)	W stopniu niskim (1)	W stopniu średnim (2)	W stopniu wysokim (3)	W stopniu bardzo wysokim (4)
☐	☐	☐	☐	☐
3. W jakim stopniu wzrost gospodarczy w kraju wpłynie na podniesienie konkurencyjności¹⁷ regionu (województwa lubelskiego)? Proszę wybrać jedną z odpowiedzi.				
Nie wpłynie (0)	W stopniu niskim (1)	W stopniu średnim (2)	W stopniu wysokim (3)	W stopniu bardzo wysokim (4)
☐	☐	☐	☐	☐
4. Czy zwiększające się tempo wzrostu gospodarczego wpłynie na rozwój przedsiębiorczości w województwie lubelskim? Proszę wybrać jedną z odpowiedzi.				
Zdecydowanie Nie (0)	Raczej nie (1)	Trudno powiedzieć (2)	Raczej tak (3)	Zdecydowanie tak (4)
☐	☐	☐	☐	☐
5. Czy wzrost wydatków państwa na badania i rozwój zostanie wykorzystany przez instytucje i przedsiębiorstwa w województwie lubelskim do rozwoju wybranych inteligentnych specjalizacji? (Inteligentne specjalizacje: Biogospodarka - przetwórstwo biozasobów i produkcja żywności, Usługi medyczne i prozdrowotne, Energetyka niskoemisyjna, Informatyka i automatyka). Proszę wybrać jedną z odpowiedzi.				
Nie (0)	Raczej nie (1)	Raczej tak (2)	Tak (3)	Zdecydowanie tak (4)
☐	☐	☐	☐	☐
6. Czy wydatki na badania i rozwój wpłyną na wzrost liczby przedsiębiorstw oferujących innowacyjne produkty i usługi? Proszę wybrać jedną z odpowiedzi.				
Nie (0)	Raczej nie (1)	Raczej tak (2)	Tak (3)	Zdecydowanie tak (4)
☐	☐	☐	☐	☐

¹⁷ Konkurencyjność ogólnie oznacza zdolność do osiągnięcia sukcesów w rywalizacji gospodarczej. W przypadku regionów najczęściej jest to zdolność do przystosowywania się do dynamicznie zmieniającego się otoczenia w kontekście utrzymania lub poprawy pozycji w rywalizacji toczącej się między regionami. Oznacza warunki prowadzenia działalności gospodarczej, możliwości przyciągnięcia inwestorów.

7. Czy w województwie lubelskim skuteczne wdrażanie technologii IT wpłynie na uelastyczenie rynku pracy¹⁸? Proszę wybrać jedną z odpowiedzi. Proszę wybrać jedną z odpowiedzi.

Nie (0)	Raczej nie (1)	Raczej tak (2)	Tak (3)	Zdecydowanie tak (4)
☐	☐	☐	☐	☐

8. W jakim stopniu rozwój technologii IT wpłynie na zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw województwa lubelskiego? Proszę wybrać jedną z odpowiedzi.

Nie wpłynie (0)	W stopniu niskim (1)	W stopniu średnim (2)	W stopniu wysokim (3)	W stopniu bardzo wysokim (4)
☐	☐	☐	☐	☐

9. Czy rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej¹⁹ będzie sprzyjał rozwojowi przedsiębiorczości w województwie lubelskim? Proszę wybrać jedną z odpowiedzi.

Nie (0)	Raczej nie (1)	Raczej tak (2)	Tak (3)	Zdecydowanie tak (4)
☐	☐	☐	☐	☐

10. W jakim stopniu rozwój infrastruktury drogowej wpłynie na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej województwa lubelskiego? Proszę wybrać jedną z odpowiedzi.

Nie wpłynie (0)	W stopniu niskim (1)	W stopniu średnim (2)	W stopniu wysokim (3)	W stopniu bardzo wysokim (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Uwagi i komentarze (uzasadnienie opinii/ich rozwinięcie lub ogólne uwagi do ankiety)

W bloku poświęconym drugiemu celowi badania pt. „Wskazanie regionalnych branż z największym potencjałem zatrudnieniowym” znajdują się pytania o kluczowe branże/sektory odgrywające istotną rolę w tworzeniu miejsc pracy. Jaki na tym tle będzie wpływ firm stosujących nowoczesne technologie? Zapytamy Pana/ią o możliwości wzrostu wykorzystania wysoko zaawansowanych technologii w przedsiębiorstwach przemysłowych. Poprosimy Pana/ią o przedstawienie prognozy w zakresie wzrostu udziału sektora przedsiębiorstw w wytwarzaniu wartości dodanej w województwie lubelskim. A także o propozycję działań w zakresie zwiększania się popytu na pracowników sektorów zajmujących się inteligentnymi specjalizacjami.

¹⁸ Uelastyczenie rynku pracy rozumiane jako zwiększenie mobilności po stronie podaży pracy (skłonność do zmiany zawodu, podnoszenia kwalifikacji) oraz po stronie popytu na pracę (możliwość wykorzystania elastycznych form organizacji pracy przez pracodawców) dzięki wykorzystywaniu technologii IT.

¹⁹ Rozwinięta infrastruktura telekomunikacyjna jest jednym z warunków skutecznej realizacji usług dla społeczeństwa informacyjnego oraz gospodarki opartej na wiedzy. Syntezą rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej jest internet szerokopasmowy, a zatem jego dostępność. To jeden z elementów, który może ułatwiać zakładanie, jak również funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Cel nr 2 - Wskazanie regionalnych branż z największym potencjałem zatrudnieniowym

1. Jakie branże (sektory) będą odgrywały główną rolę w tworzeniu miejsc pracy w województwie lubelskim? Proszę wymienić przynajmniej 3 branże/sektory.

1.
2.
3.

2. Jakie są główne szanse (czynniki) rozwoju wskazanej branży 1 (sektora 1) w województwie lubelskim? Proszę wymienić przynajmniej 3 szanse/czynniki.

1.	4.
2.	5.
3.	

3. Jakie są główne zagrożenia rozwoju wskazanej branży 1 (sektora 1) w województwie lubelskim? Proszę wymienić przynajmniej 3 zagrożenia.

1.	4.
2.	5.
3.	

4. Jakie są główne szanse (czynniki) rozwoju wskazanej branży 2 (sektora 2) w województwie lubelskim? Proszę wymienić przynajmniej 3 szanse/czynniki.

1.	4.
2.	5.
3.	

5. Jakie są główne zagrożenia rozwoju wskazanej branży 2 (sektora 2) w województwie lubelskim? Proszę wymienić przynajmniej 3 zagrożenia.

1.	4.
2.	5.
3.	

6. Jakie są główne szanse (czynniki) rozwoju wskazanej branży 3 (sektora 3) w województwie lubelskim? Proszę wymienić przynajmniej 3 szanse.

1.	4.
2.	5.
3.	

7. Jakie są główne zagrożenia rozwoju wskazanej branży 3 (sektora 3) w województwie lubelskim? Proszę wymienić przynajmniej 3 zagrożenia.

1.	4.
2.	5.
3.	

8. W jakim stopniu w strukturze przedsiębiorstw województwa lubelskiego zwiększy się udział przedsiębiorstw wykorzystujących wysoko zaawansowane technologie? Proszę wybrać jedną z odpowiedzi.

Nie zwiększy się (0)	W stopniu niskim (1)	W stopniu średnim (2)	W stopniu wysokim (3)	W stopniu bardzo wysokim (4)
☐	☐	☐	☐	☐

9. W jakim stopniu wdrożenie wysoko zaawansowanych technologii przyczyni się do zwiększenia podaży miejsc pracy? Proszę wybrać jedną z odpowiedzi.

Nie przyczyni się (0)	W stopniu niskim (1)	W stopniu średnim (2)	W stopniu wysokim (3)	W stopniu bardzo wysokim (4)
☐	☐	☐	☐	☐

10. W jakim stopniu przedsiębiorstwa na terenie województwa lubelskiego będą przygotowane na wdrożenie informacyjnych systemów intuicyjnych²⁰? Proszę wybrać jedną z odpowiedzi.

Nie będą przygotowane (0)	W stopniu niskim (1)	W stopniu średnim (2)	W stopniu wysokim (3)	W stopniu bardzo wysokim (4)
☐	☐	☐	☐	☐

11. W jakim stopniu zwiększą się inwestycje w sektorze przedsiębiorstw przemysłowych w województwie lubelskim? Proszę wybrać jedną z odpowiedzi.

Nie zwiększą się (0)	W stopniu niskim (1)	W stopniu średnim (2)	W stopniu wysokim (3)	W stopniu bardzo wysokim (4)
☐	☐	☐	☐	☐

12. W jakim stopniu zwiększy się udział przedsiębiorstw z sektora usług w wytwarzaniu wartości dodanej? Proszę wybrać jedną z odpowiedzi.

Nie zwiększy się (0)	W stopniu niskim (1)	W stopniu średnim (2)	W stopniu wysokim (3)	W stopniu bardzo wysokim (4)
☐	☐	☐	☐	☐

²⁰ Chodzi m.in. o interfejsy systemów człowiek – maszyna (np. bezdotykowy interfejs komputerowy). Np. elastyczne systemy produkcyjne w przedsiębiorstwach sektora MSP: operator wykonując wcześniej zdefiniowane, ale intuicyjne dla niego gesty może bezpośrednio sterować robotem bądź innymi urządzeniami, mając w ten sposób pełną kontrolę nad całym systemem produkcyjnym. Stwarza to jednak zapotrzebowanie na zupełnie nowe kwalifikacje i kompetencje.

13. W jakim stopniu inwestycje zewnętrzne będą głównym czynnikiem inteligentnego rozwoju przemysłu w województwie lubelskim? Proszę wybrać jedną z odpowiedzi.

Nie będą (0)	W stopniu niskim (1)	W stopniu średnim (2)	W stopniu wysokim (3)	W stopniu bardzo wysokim (4)
☐	☐	☐	☐	☐

14. W jaki stopniu tzw. inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego będą zwiększały podaż miejsc pracy²¹? Proszę wybrać jedną z odpowiedzi.

Biogospodarka - przetwórstwo biozasobów i produkcja żywności

Nie zwiększą (0)	W stopniu niskim (1)	W stopniu średnim (2)	W stopniu wysokim (3)	W stopniu bardzo wysokim (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Usługi medyczne i prozdrowotne

Nie zwiększą (0)	W stopniu niskim (1)	W stopniu średnim (2)	W stopniu wysokim (3)	W stopniu bardzo wysokim (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Energetyka niskoemisyjna

Nie zwiększą (0)	W stopniu niskim (1)	W stopniu średnim (2)	W stopniu wysokim (3)	W stopniu bardzo wysokim (4)
☐	☐	☐	☐	☐

²¹ Wymienione inteligentne specjalizacje uznane zostały za najbardziej obiecujące na terenie województwa lubelskiego. Jaka jest ich rola w tworzeniu nowych miejsc pracy?

Informatyka i automatyka

Nie zwiększą (0)

W stopniu niskim (1)

W stopniu średnim (2)

W stopniu
wysokim (3)

W stopniu
bardzo wy-
sokim (4)

15. Proszę wymienić działania proaktywne (wyprzedzające) i wskazać przez jakie podmioty powinny być podjęte, aby w/w obszarach inteligentnej specjalizacji przyczyniły się do tworzenia nowych miejsc pracy. Proszę wymienić przynajmniej 3 działania.

Uwagi i komentarze (uzasadnienie opinii/ich rozwinięcie lub ogólne uwagi do ankiety)

Cel nr 3 - Określenie zawodów (lub zespołów kwalifikacji, kompetencji) o wysokim popycie

Ostatni blok pytań będzie dotyczył 3-go celu badania: „Określenie zawodów (lub zespołów kwalifikacji, kompetencji) o wysokim popycie”. Poprosimy Pana/ią o opinię nt. instytucji edukacyjnych i ich dostosowania do rynku pracy, szczególnie do kluczowych sektorów województwa lubelskiego. Zapytamy o możliwości kształtowania struktury zawodów o wysokim popycie przez instytucje transferu wiedzy, a także czy rozwój technologii teleinformatycznych wpłynie na strukturę zespołów kwalifikacji, kompetencji o wysokim popycie. Dodatkowo chcemy poznać Pana/i opinię nt. czynników stymulujących bądź ograniczających wzrost zapotrzebowania na specjalistyczne umiejętności w kluczowych sektorach. Ostatnie zagadnienia będą dotyczyły przedstawienia propozycji działań dla powiatowych urzędów pracy w zakresie wzrostu popytu na kluczowe zawody.

1. Proszę wymienić jakie specjalistyczne umiejętności będą najbardziej pożądane we wskazanej branży 1 (sektorze 1) w województwie lubelskim. Proszę wymienić przynajmniej 3 umiejętności.

1.
2.
3.
4.
5.

2. Proszę wymienić jakie specjalistyczne umiejętności będą najbardziej pożądane w we wskazanym sektorze 2 w województwie lubelskim. Proszę wymienić przynajmniej 3 umiejętności.

1.
2.
3.
4.
5.

3. Proszę wymienić jakie specjalistyczne umiejętności będą najbardziej pożądane w we wskazanym sektorze 3 w województwie lubelskim. Proszę wymienić przynajmniej 3 umiejętności.

1.
2.
3.
4.
5.

4. Im wyższy prestiż uczelni, tym lepsi kandydaci starają się o przyjęcie na studia. W jakim stopniu zwiększy się prestiż uczelni wyższych na terenie województwa lubelskiego? Proszę wybrać jedną z odpowiedzi.

Nie zwiększy się (0)	W stopniu niskim (1)	W stopniu średnim (2)	W stopniu wysokim (3)	W stopniu bardzo wysokim (4)
☐	☐	☐	☐	☐

5. W jakim stopniu instytucje edukacyjne będą przygotowane na dostosowanie swojej oferty do potrzeb związanych z rozwojem wskazanych wcześniej kluczowych sektorów²²? Proszę wybrać jedną z odpowiedzi.

Nie będą przygotowane (0)	W stopniu niskim (1)	W stopniu średnim (2)	W stopniu wysokim (3)	W stopniu bardzo wysokim (4)
☐	☐	☐	☐	☐

²² Celem jest jak najlepsze dopasowanie strony podaźowej do popytu na kwalifikacje i kompetencje. Wskazane kluczowe sektory mogą stwarzać popyt na zupełnie inne zawody i kwalifikacje, więc ważnym elementem jest to czy wskazane instytucje będą w stanie zapewnić zdobycie tych kwalifikacji (na ile będą w stanie elastycznie odpowiadać na zmiany zachodzące w popycie na określone zawody)

6. W jakim stopniu instytucje transferu wiedzy z nauki do biznesu²³ będą wpływały na powstawanie nowych przedsiębiorstw w sektorach inteligentnych specjalizacji województwa lubelskiego? Proszę wybrać jedną z odpowiedzi.

Nie będą wpływały (0)	W stopniu niskim (1)	W stopniu średnim (2)	W stopniu wysokim (3)	W stopniu bardzo wysokim (4)
☐	☐	☐	☐	☐

7. W jakim stopniu przedsiębiorstwa powstałe w wyniku transferu wiedzy z nauki do biznesu będą kreowały zapotrzebowanie na nowe zawody i kompetencje? Proszę wybrać jedną z odpowiedzi.

Nie będą kreowały (0)	W stopniu niskim (1)	W stopniu średnim (2)	W stopniu wysokim (3)	W stopniu bardzo wysokim (4)
☐	☐	☐	☐	☐

8. Proszę wymienić czynniki, które będą stymulować wzrost zapotrzebowania na nowe kwalifikacje, kompetencje w wymienionych kluczowych sektorach. Proszę wymienić przynajmniej 3 czynniki.

1.
2.
3.

9. Proszę wymienić czynniki, które będą ograniczać wzrost zapotrzebowania na nowe kwalifikacje, kompetencje w wymienionych kluczowych sektorach. Proszę wymienić przynajmniej 3 czynniki.

1.
2.
3.

10. W jakim stopniu sieć powiatowych urzędów pracy jest przygotowana aby odpowiedzieć na nowe wyzwania rynku pracy²⁴ województwa lubelskiego? Proszę wybrać jedną z odpowiedzi.

Nie jest przygotowana (0)	W stopniu niskim (1)	W stopniu średnim (2)	W stopniu wysokim (3)	W stopniu bardzo wysokim (4)
☐	☐	☐	☐	☐

11. Proszę wymienić główne działania jakie powinny być podjęte w powiatowych urzędach pracy, aby skutecznie przygotowywać osoby bezrobotne do podjęcia pracy w nowych zawodach? Proszę wymienić przynajmniej 3 działania.

1.
2.
3.

²³ Instytucje transferu wiedzy, tj. np. centra transferu technologii, które będą zapewniały, że wypracowane na uczelniach wyższych rozwiązania naukowe i technologiczne będą szeroko dostępne dla obecnych i potencjalnych przedsiębiorców i dzięki temu powstaną innowacyjne procesy, produkty, usługi.

²⁴ Dynamicznie zmieniające się zapotrzebowanie na zawody i kwalifikacje, kompetencje, wdrażanie nowoczesnych technologii zmienia popyt i strukturę pożądanych zawodów oraz zespołów kwalifikacji, kompetencji.

12. Proszę wskazać jakie będą główne potrzeby edukacyjne (szkoleniowe)²⁵ osób wchodzących po raz pierwszy na rynek pracy? Proszę wymienić przynajmniej 3 potrzeby.

1.
2.
3.

Uwagi i komentarze (uzasadnienie opinii/ich rozwinięcie lub ogólne uwagi do ankiety):

²⁵ Uzupełniające luki kwalifikacyjne i kompetencyjne.

Załącznik 2. Kwestionariusz ankiety (I) w II turze badania

Imię i Nazwisko eksperta

Informacje zwrotne z I-szej tury zgodnie z pytaniami

Cel nr 1 - Określenie przyszłej sytuacji na regionalnym rynku pracy

1. Proszę ocenić w jakim stopniu instytucje publiczne na terenie województwa lubelskiego są przygotowane na absorpcję środków z funduszy UE

Odpowiedzi:	Liczba odpowiedzi	Rozkład odpowiedzi	Pani/Pana odpowiedź	Pani/Pana nowa odpowiedź	Uzasadnienie opinii różniące się od głównej tendencji
Wcale (0)					
W niskim stopniu (1)					
W średnim stopniu (2)	31	14			
W wysokim stopniu (3)		15			
W b. wysokim stopniu (4)		2			

2. W jakim stopniu absorpcja środków z funduszy UE wpłynie na zwiększenie podaży miejsc pracy po okresie programowania 2014-2020?

Odpowiedzi:	Liczba odpowiedzi	Rozkład odpowiedzi	Pani/Pana odpowiedź	Pani/Pana nowa odpowiedź	Uzasadnienie opinii różniące się od głównej tendencji
Nie wpłynie (0)					
W niskim stopniu (1)		5			
W średnim stopniu (2)	31	19			
W wysokim stopniu (3)		7			
W b. wysokim stopniu (4)					

3. W jakim stopniu wzrost gospodarczy w kraju wpłynie na podniesienie konkurencyjności regionu (województwa lubelskiego)?

Odpowiedzi:	Liczba odpowiedzi	Rozkład odpowiedzi	Pani/Pana odpowiedź	Pani/Pana nowa odpowiedź	Uzasadnienie opinii różniące się od głównej tendencji
Nie wpłynie (0)					
W niskim stopniu (1)		5			
W średnim stopniu (2)	31	19			
W wysokim stopniu (3)		7			
W b. wysokim stopniu (4)					

4. Czy zwiększające się tempo wzrostu gospodarczego wpłynie na rozwój przedsiębiorczości w województwie lubelskim?

Odpowiedzi:	Liczba odpowiedzi	Rozkład odpowiedzi	Pani/Pana odpowiedź	Pani/Pana nowa odpowiedź	Uzasadnienie opinii różniące się od głównej tendencji
Zdecydowanie nie (0)					
Raczej nie (1)		4			
Trudno powiedzieć (2)	31	4			
Raczej tak (3)		21			
Zdecydowanie tak (4)		2			

5. Czy wzrost wydatków państwa na badania i rozwój zostanie wykorzystany przez instytucje i przedsiębiorstwa w województwie lubelskim do rozwoju wybranych inteligentnych specjalizacji- (Inteligentne specjalizacje: Biogospodarka - przetwórstwo biozasobów i produkcja żywności, Usługi medyczne i prozdrowotne, Energetyka niskoemisyjna, Informatyka i automatyka)?

Odpowiedzi:	Liczba odpowiedzi	Rozkład odpowiedzi	Pani/Pana odpowiedź	Pani/Pana nowa odpowiedź	Uzasadnienie opinii różniące się od głównej tendencji
Zdecydowanie nie (0)					
Raczej nie (1)		3			
Trudno powiedzieć (2)	31	6			
Raczej tak (3)		21			
Zdecydowanie tak (4)		2			

6. Czy wydatki na badania i rozwój wpłyną na wzrost liczby przedsiębiorstw oferujących innowacyjne produkty i usługi?

Odpowiedzi:	Liczba odpowiedzi	Rozkład odpowiedzi	Pani/Pana odpowiedź	Pani/Pana nowa odpowiedź	Uzasadnienie opinii różniące się od głównej tendencji
Zdecydowanie nie (0)	31				
Raczej nie (1)		6			
Trudno powiedzieć (2)		3			
Raczej tak (3)		19			
Zdecydowanie tak (4)		3			

7. Czy w województwie lubelskim skuteczne wdrażanie technologii IT wpłynie na uelastyczenie rynku pracy?

Odpowiedzi:	Liczba odpowiedzi	Rozkład odpowiedzi	Pani/Pana odpowiedź	Pani/Pana nowa odpowiedź	Uzasadnienie opinii różniące się od głównej tendencji
Zdecydowanie nie (0)	31				
Raczej nie (1)		5			
Trudno powiedzieć (2)		4			
Raczej tak (3)		17			
Zdecydowanie tak (4)		5			

8. W jakim stopniu rozwój technologii IT wpłynie na zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw województwa lubelskiego?

Odpowiedzi:	Liczba odpowiedzi	Rozkład odpowiedzi	Pani/Pana odpowiedź	Pani/Pana nowa odpowiedź	Uzasadnienie opinii różniące się od głównej tendencji
Nie wpłynie (0)	31				
W niskim stopniu (1)		2			
W średnim stopniu (2)		22			
W wysokim stopniu (3)		7			
W b. wysokim stopniu (4)					

9. Czy rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej będzie sprzyjał rozwojowi przedsiębiorczości w województwie lubelskim?

Odpowiedzi:	Liczba odpowiedzi	Rozkład odpowiedzi	Pani/Pana odpowiedź	Pani/Pana nowa odpowiedź	Uzasadnienie opinii różniące się od głównej tendencji
Zdecydowanie nie (0)	31				
Raczej nie (1)		5			
Trudno powiedzieć (2)		5			
Raczej tak (3)		15			
Zdecydowanie tak (4)		6			

10. W jakim stopniu rozwój infrastruktury drogowej wpłynie na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej województwa lubelskiego?

Odpowiedzi:	Liczba odpowiedzi	Rozkład odpowiedzi	Pani/Pana odpowiedź	Pani/Pana nowa odpowiedź	Uzasadnienie opinii różniące się od głównej tendencji
Nie wpłynie (0)	31				
W niskim stopniu (1)					
W średnim stopniu (2)		7			
W wysokim stopniu (3)		21			
W b. wysokim stopniu (4)		3			

Cel nr 2 - Wskazanie regionalnych branż z największym potencjałem zatrudnieniowym (zachowano numerację pytań zamkniętych z pierwszej tury).

1. Jakie branże (sektory) będą odgrywały główną rolę w tworzeniu miejsc pracy w województwie lubelskim (proszę wymienić przynajmniej 3)?

Odpowiedzi:	Rozkład odpo-wiedzi	Pani/Pana odpo-wiedź	Pani/Pana nowa odpo-wiedź	Uzasadnienie opinii różniącej się od głównej tendencji
Sektor rolno-spożywczy	17			
Usługi outsourcingowe	19			
Sektor informatyczny	17			
Turystyka i rekreacja	7			
Usługi medyczne	8			
Produkcja przemysłowa	7			

8. W jakim stopniu w strukturze przedsiębiorstw województwa lubelskiego zwiększy się udział przedsiębiorstw wykorzystujących wysoko zaawansowane technologie?

Odpowiedzi:	Liczba odpo-wiedzi	Rozkład odpo-wiedzi	Pani/Pana Odpo-wiedź	Pani/Pana nowa odpo-wiedź	Uzasadnienie opinii różniącej się od głównej tendencji
Nie zwiększy się (0)					
W niskim stopniu (1)		12			
W średnim stopniu (2)	31	18			
W wysokim stopniu (3)		1			
W b. wysokim stopniu (4)					

9. W jakim stopniu wdrożenie wysoko zaawansowanych technologii przyczyni się do zwiększenia podaży miejsc pracy?

Odpowiedzi:	Liczba odpo-wiedzi	Rozkład odpo-wie-dzi	Pani/Pana odpo-wiedź	Pani/Pana nowa odpo-wiedź	Uzasadnienie opinii różniącej się od głównej tendencji
Nie przyczyni się (0)					
W niskim stopniu (1)		11			
W średnim stopniu (2)	31	15			
W wysokim stopniu (3)		5			
W b. wysokim stopniu (4)					

10. W jakim stopniu przedsiębiorstwa na terenie województwa lubelskiego będą przygotowane na wdrożenie informacyjnych systemów intuicyjnych?

Odpowiedzi:	Liczba odpowiedzi	Rozkład odpowiedzi	Pani/Pana odpowiedź	Pani/Pana nowa odpowiedź	Uzasadnienie opinii różniącej się od głównej tendencji
Nie będą (0)		4			
W niskim stopniu (1)		17			
W średnim stopniu (2)	31	8			
W wysokim stopniu (3)		2			
W b. wysokim stopniu (4)					

11. W jakim stopniu zwiększą się inwestycje w sektorze przedsiębiorstw przemysłowych w województwie lubelskim?

Odpowiedzi:	Liczba odpowiedzi	Rozkład odpowiedzi	Pani/Pana odpowiedź	Pani/Pana nowa odpowiedź	Uzasadnienie opinii różniącej się od głównej tendencji
Nie zwiększą się (0)					
W niskim stopniu (1)		8			
W średnim stopniu (2)	31	19			
W wysokim stopniu (3)		4			
W b. wysokim stopniu (4)					

12. W jakim stopniu zwiększy się udział przedsiębiorstw z sektora usług w wytwarzaniu wartości dodanej?

Odpowiedzi:	Liczba odpowiedzi	Rozkład odpowiedzi	Pani/Pana odpowiedź	Pani/Pana nowa odpowiedź	Uzasadnienie opinii różniącej się od głównej tendencji
Nie zwiększy się (0)					
W niskim stopniu (1)		3			
W średnim stopniu (2)	31	13			
W wysokim stopniu (3)		15			
W b. wysokim stopniu (4)					

13. W jakim stopniu inwestycje zewnętrzne będą głównym czynnikiem inteligentnego rozwoju przemysłu w województwie lubelskim?

Odpowiedzi:	Liczba odpowiedzi	Rozkład odpowiedzi	Pani/Pana odpowiedź	Pani/Pana nowa odpowiedź	Uzasadnienie opinii różniącej się od głównej tendencji
Nie będą (0)		1			
W niskim stopniu (1)		6			
W średnim stopniu (2)	31	17			
W wysokim stopniu (3)		7			
W b. wysokim stopniu (4)					

14a. W jaki stopniu tzw. inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego będą zwiększały podaż miejsc pracy? (Biogospodarka - przetwórstwo biozasobów i produkcja żywności)

Odpowiedzi:	Liczba odpowiedzi	Rozkład odpowiedzi	Pani/Pana odpowiedź	Pani/Pana nowa odpowiedź	Uzasadnienie opinii różniącej się od głównej tendencji
Nie zwiększą się (0)					
W niskim stopniu (1)		5			
W średnim stopniu (2)	31	14			
W wysokim stopniu (3)		12			
W b. wysokim stopniu (4)					

14b. W jaki stopniu tzw. inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego będą zwiększały podaż miejsc pracy? (Usługi medyczne i prozdrowotne)

Odpowiedzi:	Liczba odpowiedzi	Rozkład odpowiedzi	Pani/Pana odpowiedź	Pani/Pana nowa odpowiedź	Uzasadnienie opinii różniącej się od głównej tendencji
Nie zwiększą się (0)					
W niskim stopniu (1)		4			
W średnim stopniu (2)	31	14			
W wysokim stopniu (3)		11			
W b. wysokim stopniu (4)		2			

I4c. W jaki stopniu tzw. inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego będą zwiększały podaż miejsc pracy? (Energetyka niskoemisyjna)

Odpowiedzi:	Liczba odpowiedzi	Rozkład odpowiedzi	Pani/Pana odpowiadają	Pani/Pana nowa odpowiedź	Uzasadnienie opinii różniące się od głównej tendencji
Nie zwiększą się (0)		2			
W niskim stopniu (1)		9			
W średnim stopniu (2)	31	14			
W wysokim stopniu (3)		6			
W b. wysokim stopniu (4)					

I4d. W jaki stopniu tzw. inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego będą zwiększały podaż miejsc pracy? (Informatyka i automatyka)

Odpowiedzi:	Liczba odpowiedzi	Rozkład odpowiedzi	Pani/Pana odpowiadają	Pani/Pana nowa odpowiedź	Uzasadnienie opinii różniące się od głównej tendencji
Nie zwiększą się (0)					
W niskim stopniu (1)		5			
W średnim stopniu (2)	31	14			
W wysokim stopniu (3)		10			
W b. wysokim stopniu (4)		2			

Cel nr 3 - Określenie zawodów (lub zespołów kwalifikacji, kompetencji) o wysokim popycie

4. Im wyższy prestiż uczelni, tym lepsi kandydaci starają się o przyjęcie na studia. W jakim stopniu zwiększy się prestiż uczelni wyższych na terenie województwa lubelskiego?

Odpowiedzi:	Liczba odpo-wiedzi	Rozkład odpo-wiedzi	Pani/Pana odpo-wiedź	Pani/Pana nowa odpo-wiedź	Uzasadnienie opinii różniącej się od głównej tendencji
Nie zwiększy się (0)		6			
W niskim stopniu (1)		10			
W średnim stopniu (2)	31	14			
W wysokim stopniu (3)		1			
W b. wysokim stopniu (4)					

5. W jakim stopniu instytucje edukacyjne będą przygotowane na dostosowanie swojej oferty do potrzeb związanych z rozwojem wskazanych wcześniej kluczowych sektorów?

Odpowiedzi:	Liczba odpo-wiedzi	Rozkład odpo-wiedzi	Pani/Pana odpo-wiedź	Pani/Pana nowa odpo-wiedź	Uzasadnienie opinii różniącej się od głównej tendencji
Nie będą (0)					
W niskim stopniu (1)		12			
W średnim stopniu (2)	31	16			
W wysokim stopniu (3)		3			
W b. wysokim stopniu (4)					

6. W jakim stopniu instytucje transferu wiedzy z nauki do biznesu będą wpływały na powstawanie nowych przedsiębiorstw w sektorach inteligentnych specjalizacji województwa lubelskiego?

Odpowiedzi:	Liczba odpo-wie-dzi	Rozkład odpo-wiedzi	Pani/Pana odpo-wiedź	Pani/Pana nowa odpo-wiedź	Uzasadnienie opinii różniącej się od głównej tendencji
Nie będą (0)					
W niskim stopniu (1)		12			
W średnim stopniu (2)	31	12			
W wysokim stopniu (3)		6			
W b. wysokim stopniu (4)		1			

7. W jakim stopniu przedsiębiorstwa powstałe w wyniku transferu wiedzy z nauki do biznesu będą kreowały zapotrzebowanie na nowe zawody i kwalifikacje, kompetencje?

Odpowiedzi:	Liczba odpowiedzi	Rozkład odpowiedzi	Pani/Pana odpo-wiedź	Pani/Pana nowa odpo-wiedź	Uzasadnienie opinii różniącej się od głównej tendencji
Nie będą (0)					
W niskim stopniu (1)		6			
W średnim stopniu (2)	31	13			
W wysokim stopniu (3)		11			
W b. wysokim stopniu (4)		1			

8. Proszę wymienić czynniki, które będą stymulować wzrost zapotrzebowania na nowe kwalifikacje/kompetencje w wymienionych kluczowych sektorach. Proszę o wskazanie 3 czynników (można zmienić zdanie i wskazać z najczęściej wymienianych w I turze czynników bądź pozostać przy swoim zadaniu).

Odpowiedzi:	Rozkład odpowiedzi	Pani/Pana odpo-wiedź	Pani/Pana nowa odpo-wiedź	Uzasadnienie opinii różniącej się od głównej tendencji
Postęp technologiczny	15			
Wdrażanie innowacji	10			
Korzystana sytuacja makroekonomiczna	8			
Rozwój kluczowych sektorów i powstawanie innowacyjnych przedsiębiorstw	7			
Rozwój konkurencji	7			
Transfer wiedzy z nauki do biznesu	6			
Realizacja strategii rozwoju województwa lubelskiego	5			
Wskazane przez Pana/ią w I turze czynniki poza ww.				

9. Proszę wymienić czynniki, które będą ograniczać wzrost zapotrzebowania na nowe kwalifikacje/kompetencje w wymienionych kluczowych sektorach? Proszę o wskazanie 3 czynników (można zmienić zdanie i wskazać z najczęściej wymienianych w I turze czynników bądź pozostać przy swoim zadaniu).

Odpowiedzi:	Rozkład odpowiedzi	Pani/Pana odpowiedź	Pani/Pana nowa odpowiedź	Uzasadnienie opinii różniącej się od głównej tendencji
Brak innowacji i transferu wiedzy z uczelni do biznesu	7			
Brak nowych inwestycji w województwie lubelskim	7			
Bariery biurokratyczne i prawne	5			
Brak dopasowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku	4			
Niska konkurencyjność firm z województwa lubelskiego	4			
Wskazane przez Pana/ią w I turze czynniki poza ww.				

10. W jakim stopniu sieć powiatowych urzędów pracy jest przygotowana aby odpowiedzieć na nowe wyzwania rynku pracy województwa lubelskiego?

Odpowiedzi:	Liczba odpowiedzi	Rozkład odpowiedzi	Pani/Pana odpowiedź	Pani/Pana nowa odpowiedź	Uzasadnienie opinii różniącej się od głównej tendencji
Nie jest przygotowana (0)					
W niskim stopniu (1)		13			
W średnim stopniu (2)	31	16			
W wysokim stopniu (3)		2			
W b. wysokim stopniu (4)					

I 1. Proszę wymienić główne działania jakie powinny być podjęte w powiatowych urzędów pracy aby skutecznie przygotowywać osoby bezrobotne do podjęcia pracy w nowych zawodach? Proszę o wskazanie 3 czynników (można zmienić zdanie i wskazać z najczęściej wymienianych w I turze czynników bądź pozostać przy swoim zadaniu).

Odpowiedzi:	Rozkład odpo-wiedzi	Pani/Pana odpo-wiedź	Pani/Pana nowa odpo-wiedź	Uzasadnienie opinii różniącej się od głównej tendencji
Szkolenia	14			
Staże	10			
Ścisła współpraca z przedsiębiorstwami i szkołami	10			
Profesjonalne doradztwo zawodowe	7			
Wskazane przez Pana/ią w I turze czynni-ki poza ww.				

I 2. Proszę wskazać jakie będą główne potrzeby edukacyjne (szkoleniowe) osób wchodzących po raz pierwszy na rynek pracy. Proszę o wskazanie 3 czynników (można zmienić zdanie i wskazać z najczęściej wymienianych w I turze czynników bądź pozostać przy swoim zadaniu).

Odpowiedzi:	Rozkład odpo-wiedzi	Pani/Pana odpo-wiedź	Pani/Pana nowa odpo-wiedź	Uzasadnienie opinii różniącej się od głównej tendencji
Szkolenia z zakresu tzw. kompetencji miękkich	21			
Szkolenia językowe	10			
Szkolenia praktyczne	10			
Szkolenia w zakresie technologii IT	9			
Wskazane przez Pana/ią w I turze czynni-ki poza ww.				

Załącznik 3. Kwestionariusz ankiety (2) w II turze badania

Cel nr 2 - Wskazanie regionalnych branż z największym potencjałem zatrudnieniowym

I. Proszę ocenić znaczenie wymienionych poniżej szans dla rozwoju sektora rolno-spożywczego w województwie lubelskim.

Dogodne warunki klimatyczne i glebowe do prowadzenia działalności rolniczej

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Popyt na produkty ekologiczne

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Wykwalifikowane zasoby ludzkie

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Większa świadomość konsumentów w zakresie zdrowego odżywiania się

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Bogate tradycje

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Rozwój inicjatyw klastrowych

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

2. Proszę ocenić znaczenie wymienionych poniżej zagrożeń dla rozwoju sektora rolno-spożywczego w województwie lubelskim.

Uwarunkowania polityczne utrudniające eksport produktów

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Niewystarczające środki na inwestycje

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Niska innowacyjność produkcji (przestarzała infrastruktura)

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Brak współpracy z sektorem badawczym

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Niewystarczająca współpraca gospodarstw i przedsiębiorstw przetwórczych

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

3. Proszę ocenić znaczenie wymienionych poniżej szans dla rozwoju sektora usług outsourcingowych w województwie lubelskim.

Wykwalifikowane zasoby ludzkie

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Niskie koszty prowadzenia działalności

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Postrzeganie Lublina jako miejsca przyjaznego dla inwestorów

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Skuteczna realizacja projektu „Lubelska Wyżyna IT”

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

4. Proszę ocenić znaczenie wymienionych poniżej zagrożeń dla rozwoju sektora usług outsourcingowych w województwie lubelskim.

Bariery prawne

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Procesy decyzyjne w administracji samorządowej

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Imigracja i emigracja najlepszych absolwentów szkół wyższych

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Łatwa możliwość przeniesienia działalności do innego regionu

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Konkurencja ze strony innych regionów

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

5. Proszę ocenić znaczenie wymienionych poniżej szans dla rozwoju sektora informatycznego (IT) w województwie lubelskim.

Dobra baza edukacyjna

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Podaż absolwentów szkół wyższych

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Rozwój środowiska „Start-upowego” w Lublinie

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Wzrost zapotrzebowania na technologie informatyczne

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Wzrost liczby firm w sektorze IT

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Traktowanie tego sektora przez władze regionu jako jednego z priorytetowych

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

6. Proszę ocenić znaczenie wymienionych poniżej zagrożeń dla rozwoju sektora informatycznego (IT) w województwie lubelskim.

Jakość kształcenia

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Imigracja i emigracja najlepszych absolwentów

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Niski poziom współpracy z nauką i sektorem B+R

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Coraz mniejsze znaczenie czynnika w postaci „niskich kosztów pracy”

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Brak działań podnoszących konkurencyjność regionu

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

7. Proszę ocenić znaczenie wymienionych poniżej szans dla rozwoju sektora usług turystyczno-rekreacyjnych w województwie lubelskim.

Czyste i różnorodne środowisko naturalne

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Wzrastający popyt na usługi turystyczne

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Projekty rewitalizacji obszarów o wysokim potencjale turystycznym

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Moda na spędzanie czasu w naturalnym i czystym środowisku

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

8. Proszę ocenić znaczenie wymienionych poniżej zagrożeń dla rozwoju sektora usług turystyczno-rekreacyjnych w województwie lubelskim.

Niewystarczająca współpraca pomiędzy podmiotami w branży turystycznej

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Niewystarczający rozwój infrastruktury transportowej

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Niewystarczający rozwój infrastruktury hotelowej i gastronomicznej

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Wzrost konkurencyjności innych regionów

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

9. Proszę ocenić znaczenie wymienionych poniżej szans dla rozwoju sektora usług medycznych w województwie lubelskim.

Wysoko wykwalifikowana kadra

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Procesy demograficzne

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Wzrost zainteresowania niepublicznymi placówkami medycznymi

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Wzrost świadomości społecznej nt. zdrowego trybu życia

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

10. Proszę ocenić znaczenie wymienionych poniżej zagrożeń dla rozwoju sektora usług medycznych w województwie lubelskim.

Wysokie koszty organizacyjno-techniczne prowadzenia działalności

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Niestabilność przepisów prawa

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Utrudniony dostęp do źródeł finansowania prac badawczo – rozwojowych

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

I 1. Proszę ocenić znaczenie wymienionych poniżej szans dla rozwoju sektora produkcji przemysłowej w województwie lubelskim

Wysokie kwalifikacje zasobów pracy

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Wzrost poziomu bezpośrednich inwestycji zagranicznych

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Tradycje przemysłu motoryzacyjnego w regionie

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

I 2. Proszę ocenić znaczenie wymienionych poniżej zagrożeń dla rozwoju sektora produkcji przemysłowej w województwie lubelskim.

Niski poziom innowacyjności przedsiębiorstw produkcyjnych

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Niewystarczająca współpraca z nauką i sektorem B+R

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Zbyt wolny rozwój infrastruktury drogowej

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

13. Proszę ocenić znaczenie wymienionych poniżej działań proaktywnych w tworzeniu nowych miejsc pracy w sektorach inteligentnych specjalizacji województwa lubelskiego.

Realna współpraca pomiędzy nauką, biznesem i administracją

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Aktywna i skoordynowana promocja regionu

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Prowadzenie profesjonalnego monitoringu poziomu konkurencyjności i innowacyjności regionu

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Prorozwojowe wykorzystanie środków z funduszy UE

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Opracowanie nowoczesnych programów nauczania odpowiadających przyszłym potrzebom rynku pracy

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Inicjowanie przedsięwzięć klastrowych w ramach inteligentnych sektorów

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Cel nr 3 - Określenie zawodów (lub zespołów kwalifikacji/kompetencji) o wysokim popycie

I. Proszę ocenić znaczenie wymienionych poniżej specjalistycznych kwalifikacji/kompetencji (zawodów) w sektorze rolno-spożywczym w województwie lubelskim.

Zarządzanie przedsiębiorstwem rolno-spożywczym

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Identyfikowanie i wdrażanie innowacji

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Biegła znajomość języków obcych

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Znajomość nowoczesnych technologii przetwórstwa spożywczego

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Kompetencje miękkie (interpersonalne, negocjacje)

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Specjalista z zakresu wzornictwa przemysłowego

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Zarządzanie projektami i procesami w przedsiębiorstwach rolno-spożywczych

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

2. Proszę ocenić znaczenie wymienionych poniżej specjalistycznych kwalifikacji/kompetencji (zawodów) w sektorze usług outsourcingowych w województwie lubelskim.

Biegła znajomość języków obcych

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Kompetencje w zakresie obsługi programów w rachunkowości zarządczej

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Kompetencje analityczne

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Innowacyjność

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Kompetencje w zakresie zarządzania zespołami projektowymi

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

3. Proszę ocenić znaczenie wymienionych poniżej specjalistycznych kwalifikacji/kompetencji (zawodów) w sektorze usług informatycznych (IT) w województwie lubelskim.

Specjalistyczne kompetencje w zakresie informatycznego wspomaganie biznesu

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Potwierdzona certyfikatami kompetencje w zakresie technologii serwerowych i sieciowych

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Kompetencje w zakresie programowania informatycznego

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Zarządzanie projektami informatycznymi

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Kompetencje w zakresie zastosowania wiedzy informatycznej w różnych sektorach

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Programowanie aplikacji mobilnych

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

4. Proszę ocenić znaczenie wymienionych poniżej specjalistycznych kwalifikacji/kompetencji (zawodów) w sektorze usług turystyczno-rekreacyjnych w województwie lubelskim.

Biegła znajomość języków obcych

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Przedsiębiorczość

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Bardzo dobra orientacja w zasobach środowiskowych i kulturowych regionu

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Projektowanie nowoczesnych produktów turystycznych

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Informatyczne wsparcie usług turystyczno-rekreacyjnych

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Kompleksowa obsługa klienta

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

5. Proszę ocenić znaczenie wymienionych poniżej specjalistycznych kwalifikacji/kompetencji (zawodów) w sektorze usług medycznych w województwie lubelskim

Programowanie systemów informatycznych dla jednostek ochrony zdrowia

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Informatyk z wiedzą medyczną

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Zarządzanie usługami prozdrowotnymi

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Opieka pielęgnarska

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Analiza rynku w zakresie potrzeb prozdrowotnych

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Kompetencje w zakresie marketingu usług prozdrowotnych

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

6. Proszę ocenić znaczenie wymienionych poniżej specjalistycznych kwalifikacji/kompetencji (zawodów) w sektorze produkcji przemysłowej w województwie lubelskim.

Zarządzanie i inżynieria produkcji

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Organizacja produkcji w tym dobór maszyn i urządzeń

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Praktyczne przygotowanie zawodowe

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Zarządzanie projektami i procesami produkcyjnymi

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Kompetencje w zakresie informatycznego wspomaganie procesów produkcyjnych

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

Kompetencje w zakresie analizy rynku

Bez znaczenia (0)	Małe (1)	Średnie (2)	Duże (3)	Bardzo duże (4)
☐	☐	☐	☐	☐

- Kopaliński W., Słownik języka polskiego PWN, wersja internetowa: <http://sjp.pwn.pl/sjp/metodyka;2567700>, data: 28.04.2015 r.
- Martyniak Z., W sprawie klasyfikacji metod i technik organizacji i zarządzania, "Przegląd Organizacji", 1976, nr 8.
- Mullen PM Delphi: Myths and reality. J Health Organ and Manag. 2003;17 (1).
- Nowak S., Metodologia badań społecznych, PWN, Warszawa 2008.
- Niemczyk J., Metodologia nauk o zarządzaniu, [w:] W. Czakon (red.), Podstawy metodologii w naukach o zarządzaniu, Oficyna a Wolters Kluwer Business, Warszawa 2011.
- Phaal R., Farrukh C.J.P., Probert D.R., Technology Roadmapping - A planning framework forevolution and revolution, Institute for Manufacturing, University of Cambridge, Cambridge, UK, 2003.
- Potrzeby i oczekiwania pracodawców. Raport z badań ilościowych wśród pracodawców województwa lubelskiego zatrudniających co najmniej 10 pracowników. Lubelskie Obserwatorium Rynku Pracy – Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie (badania 2013/2014).
- Potrzeby i oczekiwania przedsiębiorstw Raport z badań ilościowych i jakościowych wśród mikroprzedsiębiorstw województwa lubelskiego. Lubelskie Obserwatorium Rynku Pracy – Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie (badania 2013/2014).
- Monitoring ofert pracy w województwie lubelskim. Lubelskie Obserwatorium Rynku Pracy – Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie (badania 2013/2014).
- I Wszecstronna analiza rynku pracy - diagnoza i prognoza. Lubelskie Obserwatorium Rynku Pracy – Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie (badania 2012/2013).
- I Skulimowski, A. M. J. (2009). Metody roadmappingu i foresightu technologicznego — Methods of technological roadmapping and foresight. Chemik: Nauka-Technika-Rynek, 42, nr 5.
- I Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020.

SPIS WYKRESÓW I RYSUNKÓW

- Wykres 1. Wyniki samooceny kompetencji ekspertów w zakresie uwarunkowań ze sfery polityczno-prawnej 12
- Wykres 2. Wyniki samooceny kompetencji ekspertów w zakresie uwarunkowań ze sfery makroekonomicznej 13
- Wykres 3. Wyniki samooceny kompetencji ekspertów w zakresie uwarunkowań ze sfery technologicznej 13
- Wykres 4. Wyniki samooceny kompetencji ekspertów w zakresie uwarunkowań ze sfery społecznej 14
- Wykres 5. Zestawienie odpowiedzi ekspertów na pytanie dotyczące branż (sektorów), które będą odgrywały główną rolę w tworzeniu miejsc pracy w województwie lubelskim 25
- Wykres 6. Zestawienie odpowiedzi na pytanie dotyczące czynników, które będą stymulowały wzrost zapotrzebowania na nowe kwalifikacje, kompetencje w kluczowych sektorach 33
- Wykres 7. Zestawienie odpowiedzi na pytanie dotyczące czynników, które będą ograniczały wzrost zapotrzebowania na nowe kwalifikacje, kompetencje w kluczowych sektorach 34
- Wykres 8. Zestawienie odpowiedzi na pytanie o główne działania jakie powinny być podjęte w powiatowych urzędach pracy, aby skutecznie przygotowywać osoby bezrobotne do podjęcia pracy w nowych zawodach 35
- Wykres 9. Zestawienie odpowiedzi na pytanie o główne potrzeby edukacyjne (szkoleniowe) osób wchodzących po raz pierwszy na rynek pracy 36
- Wykres 10. Zestawienie odpowiedzi na pytanie o sektory (branże), które będą odgrywały główną rolę w tworzeniu miejsc pracy 45
- Wykres 11. Zestawienie głównych szans (czynników) rozwoju branży (sektora) rolno-spożywczego w województwie lubelskim 46
- Wykres 12. Zestawienie głównych zagrożeń rozwoju branży (sektora) rolno-spożywczego w województwie lubelskim 46
- Wykres 13. Zestawienie głównych szans (czynników) rozwoju branży (sektora) usług outsourcingowych w województwie lubelskim 47
- Wykres 14. Zestawienie głównych zagrożeń rozwoju branży (sektora) usług outsourcingowych w województwie lubelskim 47
- Wykres 15. Zestawienie głównych szans (czynników) rozwoju branży (sektora) usług informatycznych w województwie lubelskim 48
- Wykres 16. Zestawienie głównych zagrożeń rozwoju branży (sektora) usług informatycznych w województwie lubelskim 48
- Wykres 17. Zestawienie działań proaktywnych w tworzeniu nowych miejsc pracy w sektorach inteligentnych specjalizacji województwa lubelskiego 49
- Wykres 18. Zestawienie czynników, które będą stymulowały wzrost zapotrzebowania na nowe kwalifikacje, kompetencje w kluczowych sektorach (branżach) 52
- Wykres 19. Zestawienie czynników, które będą ograniczały wzrost zapotrzebowania na nowe kwalifikacje i kompetencje w kluczowych sektorach (branżach) 52
- Wykres 20. Zestawienie głównych działań, jakie powinny podejmować PUP 53
- Wykres 21. Zestawienie głównych potrzeb edukacyjnych (szkoleniowych) osób wchodzących po raz pierwszy na rynek pracy 53
- Rysunek 1. mapa drogowa kluczowych sektorów oraz zestawów najważniejszych kwalifikacji i kompetencji w tych sektorach 62
- Rysunek 2. Chmura najczęstszych odpowiedzi do pytań otwartych w ramach celu 2 66
- Rysunek 3. Chmura najczęstszych odpowiedzi do pytań otwartych w ramach celu 3 67

SPIS TABEL

- Tabela 1. Lista pytań badawczych dla celów szczegółowych 9
- Tabela 2. Zestawienie odpowiedzi ekspertów na temat oceny przyszłej sytuacji na regionalnym rynku pracy 15
- Tabela 3. Zestawienie zgodności opinii ekspertów w ramach poszczególnych pytań 19
- Tabela 4. Zestawienie odpowiedzi ekspertów na pytania zamknięte w ramach celu 2 20
- Tabela 5. Zestawienie zgodności opinii ekspertów w ramach poszczególnych pytań 23
- Tabela 6. Zestawienie odpowiedzi na pytanie dotyczące branż (sektorów), które będą odgrywały główną rolę w tworzeniu miejsc pracy w województwie lubelskim 24
- Tabela 7. Zestawienie odpowiedzi na pytanie dotyczące szans i ograniczeń rozwoju branż (sektorów), które będą odgrywały główną rolę w tworzeniu miejsc pracy w województwie lubelskim 26
- Tabela 8. Zestawienie odpowiedzi na pytania zamknięte w ramach celu 3 28
- Tabela 9. Zestawienie zgodności opinii ekspertów w ramach poszczególnych pytań 30
- Tabela 10. Zestawienie odpowiedzi ekspertów na temat najbardziej pożądanych zawodów i kwalifikacji, kompetencji w sektorach, które uznano za kluczowe 31
- Tabela 11. Zestawienie odpowiedzi na pytanie dotyczące czynników, które będą stymulowały wzrost zapotrzebowania na nowe kwalifikacje, kompetencje w kluczowych sektorach 32
- Tabela 12. Zestawienie odpowiedzi na pytanie dotyczące czynników, które będą ograniczały wzrost zapotrzebowania na nowe kwalifikacje, kompetencje w kluczowych sektorach 33
- Tabela 13. Zestawienie odpowiedzi na pytanie o główne działania jakie powinny być podjęte w powiatowych urzędach pracy, aby skutecznie przygotowywać osoby bezrobotne do podjęcia pracy w nowych zawodach 34
- Tabela 14. Zestawienie odpowiedzi na pytanie o główne potrzeby edukacyjne (szkoleniowe) osób wchodzących po raz pierwszy na rynek pracy 35
- Tabela 15. Zestawienie odpowiedzi ekspertów na temat oceny przyszłej sytuacji na regionalnym rynku pracy 38
- Tabela 16. Zestawienie odpowiedzi ekspertów na pytania zamknięte w ramach celu drugiego 42
- Tabela 17. Zestawienie odpowiedzi na pytania zamknięte w ramach celu 3 50
- Tabela 18. Cele badania “Prognoza rozwoju rynku pracy województwa lubelskiego” 54
- Tabela 19. Zestawienie uwarunkowań wpływających na sytuację na regionalnym rynku pracy 55
- Tabela 20. Zestawienie uwarunkowań wpływających na sytuację na regionalnym rynku pracy 56
- Tabela 21. Stopień przygotowania przedsiębiorstw do wdrażania wysoko zaawansowanych technologii 56
- Tabela 22. Wpływ inteligentnych specjalizacji na podaż miejsc pracy 58
- Tabela 23. Wyniki oceny ekspertów w pytaniach zamkniętych w ramach celu trzeciego 59
- Tabela 24. Zestawienie odpowiedzi ekspertów na temat znaczenia najbardziej pożądanych zawodów i kwalifikacji, kompetencji w sektorach, które uznano za kluczowe 60
- Tabela 25. Charakterystyka scenariusza sytuacji na regionalnym rynku pracy 63
- Tabela 26. Charakterystyka scenariusza dotyczącego regionalnych branż z największym potencjałem zatrudnieniowym 63
- Tabela 27. Charakterystyka scenariusza dotyczącego określenia zawodów (lub zespołów kwalifikacji, kompetencji) o wysokim popycie 64
-

Lubelskie Obserwatorium Rynku Pracy
Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie
ul. Obywatelska 4, 20-092 Lublin
tel. 81 46 35 300, fax 81 46 35 305
e-mail: sekretariat@wup.lublin.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY
W LUBLINIE**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

